

YMPÄRISTÖLUPAPÄÄTÖS

Nro YSO/133/2007

HAM-2006-Y-501-111

Annettu julkipanon jälkeen

4.12.2007

Ympäristönsuojeluosasto

ASIA

Päätös Räyskälä - Säätiön ympäristönsuojelulain 35 §:n mukaisesta hakemuksesta, joka koskee Lopen kunnassa sijaitsevaa Räyskälän Ilmailukeskuksen lentopaikkaa sekä Neste Aviation -ilmailupalvelut Neste Oil Oyj:n, Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n ja Liikkuvan poliisin polttoaineenjako- toimintoja. Kyseessä on olemassa oleva toiminta.

Päätös sisältää ratkaisun ympäristönsuojelulain 101 §:n 3 momentin mukaisesta tarkkailumääräysten noudattamisesta mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

LUVAN HAKIJA

Räyskälä-Säätiö, Räyskäläntie 311, 12820 RÄYSKÄLÄ

LAITOS/TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Lentopaikka, Räyskäläntie 311, Räyskälä
Kiinteistötiedot: Metsähallitus vuokranantajana
433-409-2-12 Kenttä-Mattila, 433-409-3-14 Kenttä-Jussila ja
433-409-4-12 Kenttä Pietilä

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Lentopaikka, ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentti kohta 12 b. Polttonesteiden jakeluasema, jonka polttonesteiden säiliötilavuus on vähintään 10 m³, ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentti kohta 5 a. Liikkuvan poliisin polttonestejenjakelutoiminta, ympäristönsuojeluasetus 1 §:n 1 momentti kohta 5 a ja 1 §:n 2 momentti (ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu, mutta sitä vähäisempi toiminta, jos toiminta sijoitetaan tärkeälle pohjavesialueelle).

Kyseessä on ympäristönsuojelulain 35 §:n 4 momentin mukainen samalla toiminta-alueella sijaitsevien ympäristöluvanvaraisten toimintojen tekninen ja toiminnallinen yhteys.

Suoritemaksu

3362,50 euroa

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Hämeen ympäristökeskus on asiassa toimivaltainen viranomaisen ympäristönsuojelulain 33 §:n 1 momentin mukaan.

ASIAN VIREILLETULO

Räyskälä-Säätiö toimitti Ilmailukeskuksen ympäristölupahakemuksen käsiteltäväksi Lopen ympäristölautakunnalle 31.5.2005. Hakemus asetettiin nähtäville, kuulutettiin, ilmoitettiin kunnan virallisessa ilmoituslehdessä ja pyydettiin useita lausuntoja 30.11.2005. Hakemuksen nähtävillä oloaika oli 30.11.2005–13.1.2006. Kuulemisessa jätettyjen muistutusten ja saatujen lausuntojen johdosta hakijalta edellytettiin hakemuksen täydentämistä 30.9.2006.

Lopen ympäristölautakunta siirsi Räyskälä-Säätiön ympäristölupahakemuksen käsittelyn Hämeen ympäristökeskukselle 20.12.2006.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Metsähallituksen ja Räyskälä-Säätiön välinen vuokrasopimus nro 20351.

Ilmailuhallituksen päätös Lopen kunnassa sijaitsevan lentopaikan pitoa koskevassa asiassa 17.9.1981, nro 1751/492/81.

Riihimäen seudun kansanterveystyön kuntaliitto, terveyslautakunnan valvontaosaston päätös sijoitusluvan myöntämisestä 30.3.1979.

Lopen terveyslautakunnan päätös Räyskälä-Säätiön jätevesien käsittelyä koskevasta anomuksesta 7.4.1975.

Ympäristönsuojelulain voimaannaposta annetun lain 6 §:n mukainen ilmoitus Ilmailukeskuksen toiminnasta, 27.2.2001.

Räyskälän lentokenttäalue on Valtioneuvoston 28.9.2006 vahvistamassa Kanta-Hämeen maakuntakaavassa varattu lentoliikenteen alueeksi urheilu- ja harrastusilmailulle. Kaavamerkintänä on RM, matkailupalveluiden rakentamisalue.

Maakylä-Räyskälän Natura 2000 -alue rajoittuu pohjoisessa Räyskälän Ilmailukeskukseen.

LAITOKSEN SIJAINNIN TILAA JA SEN YMPÄRISTÖ

Ympäristön yleiskuvaus

Räyskälän Ilmailukeskus sijaitsee seitsemän järven ympäröimällä sorapohjaisella kannaksella Lopen kunnassa. Ilmailukeskuksen pinta-ala on 135 hehtaaria. Ilmailukeskuksen ympäristö on pääasiassa kaavoittamatonta aluetta ja olemassa olevista lähialueen ranta-asemakaavoista suurin osa on laadittu 1970- ja 1980-luvuilla.

Vakituinen asutus sijaitsee Ilmailukeskuksesta länteen, koilliseen, itään ja kaakkoon. Lännessä sijaitseva vakituinen asutus sijaitsee Särkijärven rannalla noin 300-500 metrin päässä kiitoteistä. Koillisessa asutusta on Väärjäjärven rannalla noin 900 metrin päässä kiitoteistä ja idässä Taipaleenjärven rannalla noin 300-400 metrin etäisyydellä kiitotiestä. Räyskälän kyläkeskus, jossa on myös vakituista asutusta, sijaitsee noin kilometrin päässä kiitotiestä kaakkoon.

Loma-asunnot sijaitsevat noin 100 metrin päässä kiitoteistä Ilmailukeskuksen luoteispuolella Särkijärven rannalla. Noin 500 metrin etäisyydellä kiitoteistä sijaitsee loma-asutusta myös Ilmailukeskuksen länsi- ja eteläpuolella Särkijärven ja Ali- ja Yli-Myllyjärvien rannoilla.

Räyskälän Ilmailukeskuksen pohjoispuolella sijaitsee Hämeen Viestirykmentin koulutusalue, jolla sijaitsee myös useita Viestirykmentin rakennuksia. Lisäksi Viestirykmentillä on saunarakennus kiitotien 12L kaakkoispäädyssä Särkijärven rannalla.

Ilmailukeskus sijaitsee kokonaisuudessaan I-luokan pohjavesialueella eli vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (0443351 A ja B, Pernunnummi 2). Tällä hetkellä Ilmailukeskuksen kohdalla sijaitsevalla pohjavesialueella ei ole yhtään suurta vedenottamoita. Kaartjärven Vesihuolto Oy:n vedenottamo sijaitsee noin kahden kilometrin päässä kyseisestä pohjavesialueesta itään.

Maaperän tila

Pernunnummi on III Salpausselkään kuuluva laaja-alainen deltamuodostuma, jonka läpi kulkee luode-kaakko-suunnassa karkearakeinen pitkittäisharju. Harjussa maa-aines on pääasiassa hyvin vettä johtavaa ja lajittunutta. Alueen itäosassa harjun ydin kulkee pääsääntöisesti järvissä. Suuressa osassa muodostelmaa maakerrokset ovat paksuja, noin 15-30 metrin vahvuisia. Maaperätutkimusten mukaan Ilmailukeskuksen alueen maaperä muodostuu hyvin vettä läpäisevistä maalajeista (Paavo Ristola Oy, 2005).

Pohjaveden tila

Lopen kunta kuuluu II ja III Salpausselkien vyöhykkeeseen, jolle tyypillistä ovat pitkittäisharjuissa ja niihin liittyvissä deltoissa esiintyvät pohjavesialue-

et. Räyskälän Ilmailukeskus sijaitsee Pernunnummen alueella Tammelan ja Lopen kuntien rajalla.

Pernunnummen pohjavesialueella on aloitettu vedenhankintaan liittyvät tutkimukset Hämeen ympäristökeskuksen toimesta vuonna 1996. Alueella on sittemmin tehty useita tutkimuksia, missä on selvitetty alueen maaperänlaatua ja pinnanmuotoja sekä useita eri tutkimuksia pohjaveden laadusta, virtaussuunnista ja korkeuksista. Pernunnummen alueella tehtyjä tutkimuksia ovat:

- 1996 Painovoimamittauksia ja maatulkuotauksia (Geologian tutkimuslaitos: Painovoimamittaukset ja maatulkuotaukset Pernunnummella. Raportti 20.12.1996): Tutkimuksen perusteella todettiin, että tutkittu alue on hydraulisesti yhtenäinen, pohjaveden virtausta katkaisevia kalliokynnyksiä ei havaittu. Pohjaveden pinta on noin 5 metrin syvyydessä.
- 1996-2002 Virtaamamittauksia alueen suurimmissa purkuojissa (Hämeen ympäristökeskus)
- 1999 Havaintoputkien HP1-HP6 asennus (Hämeen ympäristökeskus): Tulosten perusteella todettiin, että alueen poikki kulkevan pitkittäisharjun kohdalla maaperä on hyvin vettä johtavaa. Maa-aines tutkimuspisteissä oli pääasiassa hiekkaa ja soraa.
- 2000 Havaintoputkien HP7-HP18 asennus (Hämeen ympäristökeskus)
- 2000 Maatulkuotaukset (Geologian tutkimuskeskus): Lentokentän kohdalla tutkimuksissa todettiin viitteitä karkeammista maakerroksista, joiden arveltiin viittaavan toisen pitkittäisharjun olemassaoloon alueella.
- 2001 Sähkövastus- ja maatulkuotauksia (Geologian tutkimuskeskus)
- 2001 Sedimentologinen tulkinta (Geologian tutkimuskeskus ja Turun yliopisto): Tutkimuksen mukaan Pernunnummi on laaja-alainen deltamuodostuma, jolla on yksi pääasiallinen syöttöharju. Mikäli muita syöttöharjuja on, ovat ne pienempiä ja mahdollisesti katkonaisia. Harjussa maa-aines on karkeaa ja hyvin vettä johtavaa.
- 2001-2002 Järvien pinnan korkeuden tarkkailu
- 2005 Pohjaveden virtausmalli (Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy)
- 2004 Paavo Ristola Oy laati Hämeen ympäristökeskuksen, Hausjärven kunnan, Lopen kunnan ja Riihimäen kaupungin kanssa yhteistyössä Riihimäen seudun pohjaveden suojelusuunnitelman, jossa myös Ilmailukeskus on mukana.

Pernunnummen alueella on käytössä Portaan ja Ojasen Vesihuolto Oy:n vedenottamo Onkilammen luoteispuolella. (Paavo Ristola Oy, 2005). Kyseinen vedenottamo sijaitsee viiden kilometrin päässä Ilmailukeskuksen länsipuolella. Kaartjärven Vesihuolto Oy:n vedenottamo, joka on otettu käyttöön vuoden 2007 aikana, sijaitsee noin kahden kilometrin päässä Ilmailukeskuksesta sen itäpuolella. Pernunnummella ei tällä hetkellä sijaitse yhtään kunnallista vedenottamoa.

Perunnummen pohjavesialueet muodostettiin suoja-alueiksi Riihimäen seudun pohjaveden suojelusuunnitelmassa (Paavo Ristola Oy, 2004), joten pohjavesialueen raja on tällä alueella myös suoja-alueen raja. Lisäksi mahdollisten vedenottamoiden ympärille on rajattu pohjaveden valuma-alueet. Tämän lisäksi tutkittujen vedenottamoiden kohdalle on esitetty maa-ainesten ottoa koskeva raja, jota lähemmäksi vedenottokohdetta ei tulisi myöntää maa-aineksen ottolupia. Rajaus sijaitsee noin 300 m etäisyydellä vedenottokohteesta pohjaveden virtaussuuntaan päin. Ilmailukeskuksella on vedenottamona porakaivo, joka sijaitsee Väärjä-järven rannassa. Alueella on myös muutamia pohjavesikaivoja, jotka ovat leirintäalueen käytössä. Porakaivon läheisyydessä on myös kaksi pohjavesikaivoa, jotka eivät ole nykyään käytössä.

Muut selvitykset

Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristösuunnitelma-hankkeen loppuraportti (Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, ympäristöteknologia, Jussi Seppänen, 2002).

Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristömeluselvitys: Ympäristömelumittaukset kesällä 2002. Jyväskylän yliopisto, Ympäristöntutkimuskeskus, tutkimusraportti 147/2002. Ilkka Niskanen, Tony Pirkola.

Harrasteilmailukoneiden melu. Kul-34.176 lentokoneen rakennesuunnittelun ohjelmatyö. Teknillinen korkeakoulu, kevytrakennetekniikan laboratorio. 18.4.2005. Leena Kahila 50959B. Ohjelmatyön tarkoitus oli selvittää yleisimmin käytettyjen pienlentokoneiden melutaso ja keinot melun alentamiseen. Tarkastelun pääkohteena olivat harrastelentokenttien välittömässä läheisyydessä toimivat pienlentokoneet, joita käytetään mm. laskuvarjohyppytoimintaan tai purjekoneiden hinaukseen. Esimerkkitapauksena työssä pidettiin Räyskälän harrastelentokenttää.

WSP LT-Konsultit Oy 3.10.2005. Räyskälän lentokentän meluselvitys 29.9.2005.

Esiarviointi Räyskälän Ilmailukeskuksen toiminnan vaikutuksista Maakylän-Räyskälän Natura-alueeseen

Arvioinnissa tarkasteltiin Räyskälän Ilmailukeskuksen vaikutuksia Maakylä-Räyskälän Natura-alueeseen (FI0327003) (Ympäristökonsultointitoimisto Ingreening, 12.7.2007). Selvitys täydensi Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristölupahakemusta luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisella arviolla Ilmailukeskuksen vaikutuksista Natura-alueen luontoarvoihin. Selvityksessä painotuttiin erityisesti Ilmailukeskuksessa käytettävien polttoaineiden mahdollisiin vaikutuksiin.

Ilmailukeskuksen alueella harjoitettava lentotoiminta on harrastetoimintaa ja sen johdosta satunnaista. Räyskälän Ilmailukeskuksesta ei liikennöi säännöllistä lentoliikennettä.

Kanta-Hämeen Lintuharrastajat ry:n lausunnon mukaan Räyskälän Ilmailukeskuksella on nykyisellään vain vähäistä vaikutusta Maakylä-Räyskälän Natura-alueen linnustoon. Lausunnossa kuitenkin huomautetaan, että mikäli Ilmailukeskuksen toimintaan tulee muutoksia, tulee alueella suorittaa linnustoselvitys. Lisäksi Natura-alueella vuonna 2001 laaditun selvityksen perusteella Ilmailukeskuksen lentotoiminnalla ei ole luontoarvoja alentavaa vaikutusta kuin aivan Ilmailukeskuksen eteläpuolella sijaitsevan Ali-Myllyjärven luontoarvoihin. Koska kyseisen järven luontoarvot ovat arvion mukaan heikot (C) muun muassa rantojen rakentamisen johdosta, voidaan todeta, ettei Räyskälän Ilmailukeskuksen ilmailutoiminnalla ole suurta vaikutusta Maakylä-Räyskälän Natura-alueen luontoarvoihin.

Pienlentokoneissa käytettävää polttoainetta (Avgas 100LL) säilytetään Ilmailukeskuksen alueella kahdessa maanpäällä olevassa polttoainesäiliössä. Toinen säiliöstä on Neste Aviationin omistuksessa ja toinen on Ilmailukeskuksessa toimivien ilmailukerhojen omistuksessa. Molempien säiliöiden ympärillä on aidat ja alueet on asfaltoitu. Neste Aviationin säiliö on kaksoisvaippasäiliö ja se on varustettu ylitäytönestimellä. Kerhojen säiliö on varustettu varoaltaalla sekä ylitäytönestimellä. Koko Ilmailukeskuksen, myös säiliöiden alueiden, hulevedet johdetaan tällä hetkellä Kaartjärven Vesihuolto Oy:n jätevedenpuhdistamolle ja myöhemmin vanhalle suomeyttämölle pohjavesialueen ulkopuolelle. Ilmailukeskuksessa on kolme polttoöljysäiliötä: leirintäalueen saunan öljysäiliö, kahvion öljysäiliö ja Räyskälän motellin säiliö. Saunan ja ravintolan säiliöt sijaitsevat maan alla, motellin maan päällä. Lisäksi alueella on liikkuvan poliisin moottoribensiinisäiliö.

Vuonna 2004 laaditussa riskikartoituksessa (Paavo Ristola Oy, 2004) todettiin, että koneiden huollossa ja käytössä tarvittavat liuottimet ja polttoaineet muodostavat riskin pohjavedelle. Myös öljysäiliöiden ylitäyttö- ja vuotovahingot muodostavat merkittävän riskin pohjaveden laadulle. Vuonna 2002 laaditun riskiarvioinnin mukaan (Seppänen, J. 2002) Ilmailukeskuksen suurimman riskin pohjavedelle aiheuttaa öljysäiliön vuotaminen tai rikkoutuminen. Todennäköisin pohjaveden pilaantumista aiheuttava toiminta on kuitenkin alueen entinen jätevesihuolto ja nykyinen polttonesteiden jakelutoiminta. Jätehuolto, onnettomuudet ja tulipalot ovat riskinaiheuttajina todennäköisyydeltään ja seurauksiltaan vähäisempiä.

Koska Räyskälän Ilmailukeskuksen jätevesihuolto on vuoden 2007 kesäkuussa uudistettu Ilmailukeskuksen liittyttyä Kaartjärven Vesihuolto Oy:n jätevesiverkostoon, on hyvin epätodennäköistä, että Ilmailukeskuksen jätevesihuollosta voisi aiheutua merkittävää haittaa Maakylä-Räyskälän Natura-alueelle. Mahdollinen öljy- tai bensiinipäästö voisi pohjaveden virtauksen mukana päätyä Ilmailukeskuksen eteläpuolella sijaitsevalle Natura-alueelle, jossa pohjaveden virtaussuunnan johdosta erityisesti Ylä- ja Ali-Myllyjärvet sekä Makkaralammi voivat joutua päästökohteiksi. Pohjavedelle haitallisimpia kemikaaleja, joita Ilmailukeskuksessa käytetään, ovat lämmityksessä käytettävä kevytpolttoöljy, moottoribensiini sekä pienlentokoneissa käytettävä lentobensiini, sillä ne imeytyvät hyvin maaperään. Il-

mailukeskuksen maaperä on vettä hyvin läpäisevää hiekkamaata, joten mahdollinen öljypäästö painuu aluksi alaspäin, kunnes kohtaa pohjaveden. Tällöin öljy leviää tyypillisesti pohjaveden pinnan mukaisesti, mutta joutuu myös pohjaveden pinnan vaihteluiden johdosta virtaavan pohjaveden vyöhykkeeseen. Öljy ei kulkeudu pitkiä matkoja öljynä tai öljykalvona pohjavedessä, vaan se tyypillisesti pidättyy öljyvahinkoalueen lähialueen maaperään. Tällöin vain erilaisia hiilivetyjä liukenee pohjaveteen. (Ympäristöministeriö, 2005)

Maakylä-Räyskälän Natura-alue sijaitsee aivan Räyskälän Ilmailukeskuksen eteläpuolella ja koska pohjavesi virtaa Ilmailukeskuksesta Natura-alueelle päin on teoreettisesti mahdollista, että huomaamatta jäänyt öljyvuoto voisi saastuttaa Natura-alueen vesistöjä. Koska Natura-aluetta lähinnä sijaitseva Neste Aviationin lentobensiinisäiliö sijaitsee kuitenkin yli viidensadan metrin päässä Natura-alueesta on hyvin epätodennäköistä, että mahdollinen bensiinivuoto voisi aiheuttaa Natura-alueen vesistöille merkittävää haittaa, joka alentaisi vesistöjen luontoarvoja pysyvästi. Herkimmät ja luontoarvoiltaan arvokkaimmat Ilmailukeskuksen lähialueella sijaitsevat luontokohteet (Iso-Melkutin, Iso-Melkuttimen laskupuro ja Yli-Myllyn rantasuo) sijaitsevat Ylä- ja Ali-Myllyjärvien eteläpuolella tai pohjaveden virtaussuunnan kannalta siten, ettei luontokohteisiin voi joko ollenkaan joutua öljyvuodonkaan johdosta öljyä tai öljyvuoto havaittaisiin jo ennen kuin päästö etenisi näihin kohteisiin.

Ilmailukeskus aiheuttaa Maakylä-Räyskälän Natura-alueelle suurimman riskin sen alueella käytettävien kevytpolttoöljyn ja lentobensiinin johdosta. Natura-alueellekin mahdollisesti haittaa aiheuttavat öljyvuodot on huomiotu jo vuonna 2006 laaditussa selvityksessä pohjaveden suojelutoimenpiteistä (Ingreening, 2006)

Yhteenveto

Räyskälän Ilmailukeskuksen mahdolliset haittatekijät Maakylä-Räyskälän Natura-alueeseen ovat erilaiset öljypäästöt (kevytpolttoöljy, bensiini ja lentobensiini), jotka voivat päätyä pohjaveden mukana Natura-alueelle. Koska Ilmailukeskuksessa on tavoitteena luopua tulevaisuudessa kokonaan lämmitysöljyn käytöstä ja lentobensiini- ja bensiinisäiliöitä tarkastetaan säännöllisesti ja uusitaan tarpeen mukaan, ei Ilmailukeskuksen toiminta aiheuta merkittävää uhkaa Natura-alueen luontotyypeille. Koska Räyskälän Ilmailukeskuksen toiminta tulevaisuudessa ei laajene tai maankäyttö juuri muutu uuden päärakennuksenkaan rakentamisen jälkeen, ei Räyskälän Ilmailukeskuksella näin ollen ole todennäköisesti vaikutusta nyt eikä tulevaisuudessa Maakylä-Räyskälän Natura-alueen linnustoon.

Melu

WSP LT-Konsultit Oy 3.10.2005. Räyskälän lentokentän meluselvitys 29.9.2005.

Alueen yleiskuvaus

Lentokenttä sijaitsee metsäisellä alueella lukuisien vesistöjen ympäröimänä. Lentokentän ympäristössä on sekä asumiseen, että loma-ajan asumiseen tarkoitettuja asuinalueita, jotka altistuvat lentokentän toiminnasta aiheutuvalla melulla. Nämä alueet ovat sijoittuneet eri puolille lentokentän ympäristöä, lukuun ottamatta lounaista osaa Iso-Melkutin järven ympäristössä, jossa rakentaminen on kielletty. Lentokentällä on neljä kiitotietä, joista kaksi, kiitotiet 08 ja 26, sijaitsevat itä-länsi-suuntaisesti ja kaksi, kiitotiet 30 ja 12, sijaitsevat kaakkois-luode –suuntaisesti.

Melua aiheuttava toiminta

Lentokentän pääasiallinen melua aiheuttava toiminta on purjelentokoneiden hinauksessa ja laskuvarjohyppääjien kuljetuksessa käytettyjen lentokoneiden nousut ja eri hinauskuvioiden läpi lentäminen. Tämän lisäksi kentällä on jonkin verran muuta moottoriajoneuvotoimintaa, kuten esimerkiksi moottoripyöräpoliisien ajoharjoittelua sekä muutamia moottoripyöräkilpailuja vuosittain. Kenttää käytetään pääasiassa kesäaikaan, toiminnan alkaessa yleensä maaliskuun vaihteessa ja päättyessä lumen tulon myöhään syksyllä. Lentokoneiden nousut tapahtuvat kaikilta neljältä kiitotieltä. Purjelentokoneiden hinauksessa melua aiheuttava hinauskone lentää nousun jälkeen ennalta määritellyn hinauskuvion, joka riippuu käytetystä kiitotiestä. Hinauskuvio on pyritty valitsemaan siten, että ne eivät kulkisi mökki- tai asuinrakennusten kohdalla, jotta kyseiset alueet eivät altistuisi tarpeettomasti melulle. Hinauslentäjille tarkoitettussa käsikirjassa kerrotaan jokaisen kiitotien hinauskuvio sekä sanallisesti, että kuvalla havainnollistettuna, sekä neuvotaan vältettävät alueet. Hinaustoiminnassa käytetty lentokorkeus on 500 metriä.

Laskuvarjohyppääjien kuljetuksessa käytetään meluisampaa konetyyppiä kuin hinaustoiminnassa. Kuljetustoiminnassa lennetyt reitit eroavat myöskin hinaustoiminnassa käytetyistä, eikä niitä ole määritelty samalla tavalla, lukuun ottamatta nousureittejä, jotka ovat samat kuin hinaustoiminnassa. Laskuvarjohyppääjien kuljetustoiminnassa käytetty lentokorkeus on 1000-3000 metriä.

Muu melu alueella

Alue sijaitsee kaukana suurista teollisuus- tai taajamakeskittymistä, joten muuta jatkuvaa, ihmisen aiheuttamaa melua ei alueella ole. Mittausaikana muuta melua aiheuttivat moottorisahat ja hakkuutoiminta, joiden aiheuttama melu on kuitenkin satunnaista.

Mittaustulosten analyysi

Mittaustuloksista analysoitiin kunkin lennon aiheuttama keskiäänitaso (LAeq) ja lentotapahtuman aiheuttama äänialtistustaso mittauspisteessä. Mittaustulosten perusteella kullekin mittauspisteelle laskettiin päiväajan keskiäänitaso LAeq 7-22 kolmella eri toimintamäärällä, 140 lentoa, 83 lentoa ja 40 lentoa päivässä. Analyysiin valitut toimintamäärät on valittu siten, että 140 lentoa kuvaa tilannetta vilkkaimpana päivänä, 83 lentoa kuvaa toimintaa keskimäärin, kun kentän vuosittaiset lentotapahtumat jaetaan ta-

saisesti puolen vuoden ajalle maaliskuun puolestavälistä syyskuun puoleenväliin. Lisäksi 40 lentoa kuvaa tilannetta, jossa keskimääräinen lentomäärä jakautuu kahden lentokuvion kesken.

Nousu- ja laskusuuntia on neljä ja hinauskuvioita viisi. Hinauskuvioita on melun leviämisen kannalta kuitenkin vain kolme, koska kahta hinauskuvioita voidaan lentää molempiin suuntiin, jolloin melu kohdistuu kuitenkin samoihin asukkaisiin. Laskennallisesti suurin melualtistus kohdistuu noususuunnan alle jäävälle asutukselle, ollen vastaavasti alhaisempi laskusuunnan asutukselle. Mittauksilla ja laskennoilla saatu tulos kuvaa siis mittauspisteen tilannetta huonoimmillaan kyseisellä toimintamäärällä. Todellisuudessa kiitoratojen käyttö saattaa vaihdella päivän aikana merkittävästikin, joten todellisuudessa melutasot mittauspisteissä jäävät tässä esitettyä alhaisemmiksi.

Tulosten tulkinnessa tulee huomioida myös se, että jos lennot jakautuvat analyysin mukaisesti, jäävät melutasot muiden hinauskuvioiden alueilla huomattavasti alhaisemmiksi. Näin ollen melualtistus ja siitä aiheutuvat häiriöt jakautuvat pitkällä aikavälillä tasaisemmin.

Lentoliikenteen aiheuttaman melun häiritsevyyden takia lentoliikenteestä aiheutuvaa melu voidaan esittää myös Lden meluarvolla, jossa ilta-ajan (klo 19.00 – 22.00) melutapahtumien arvoihin lisätään 5 dB ja yöajan (klo 22.00 – 07.00) melutapahtumiin lisätään + 10 dB. Räyskälän tapauksessa ilta- ja yöaikaisesta toiminnasta ei ole olemassa tilastoja, mutta saatujen arvojen perusteella toimintamäärät ovat näinä ajankohtina hyvin pieniä. Koska ilta- tai yöajan lentomäärät ovat vähäisiä, voidaan niiden vaikutus laskennallisiin tuloksiin jättää huomioimatta.

Loppuanalyysi

Kun mittauksen ja laskentojen tuloksia vertaa Valtioneuvoston päätökseen melutason ohjearvoista (993/92), voidaan sanoa, että laskennassa käytetyillä oletuksilla saadut arvot eivät päiväsaikaan ylitä annettuja asumiseen käytettävien alueiden ohjearvoja rakennusten ulkopuolella.

Loma-asutukselle annettu ohjearvo 45 dB ylittyy hinauskuvioiden läheisyydessä olevilla tonteilla vilkkaan toiminnan, 140 lentoa, päivinä. Keskimääräisenä päivänä keskiäänitaso ylittyy lähes kaikissa kohteissa mikäli lennot keskittyvät ainoastaan yhdelle hinauskuviolle. Mikäli lennot ja hinauskuviot jakaantuvat keskimääräisenä päivänä tasaisesti 40 lentoa reittiä kohden jäävät keskiäänitasot suurimmassa osassa mittauspisteitä alle 45 dB ohjearvon. Lisäksi on huomioitava se, että merkittävä osa vapaa-ajan rakentamisesta on tapahtunut sinä aikana, kun kenttä on ollut jo käytössä. Näin ollen on syytä olettaa että vapaa-ajan tontit on valittu ja rakennettu tietoisena siitä, että alueella on lentokenttä ja sen toiminnasta aiheutuvaa melua.

LAITOKSEN TOIMINTA

Yleiskuvaus toiminnasta

Räyskälä-Säätiö hakee ympäristölupaa Ilmailukeskuksen lentopaikkatoiminnalle siihen liittyvine oheistoimintoineen, joita ovat Neste Aviation - ilmailupalvelut Neste Oil Oyj:n, Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n ja Liikkuvan poliisin polttoainenjaketulutoiminnot.

Räyskälä on Suomen lentopaikkaverkoston kuuluva yleinen lentokenttä. Se on perustettu vuonna 1941 välirauhan aikana ilmavoimien tarpeisiin. Sodan jälkeen kenttä jäi pois käytöstä. Harrastusilmailun käyttöön kenttä saatiin 1963 kun silloinen Parolan lentokenttä otettiin Panssariprikaatin käyttöön.

Vuonna 1964 perustetun Räyskälä-Säätiön sääntöjen 2 § määrittää Säätiön tarkoituksen seuraavasti: Säätiön tarkoituksena on siviili-ilmailun edistäminen Suomessa. Päämääränsä toteuttamiseksi Säätiö ylläpitää Räyskälän lentokenttää järjestäen opetusta ja toimintaedellytyksiä urheilu- ja harrastusilmailulle.

Kenttää on kehitetty harrastajien talkootyöllä, Säätiön omalla rahoituksella sekä yhteiskunnan tuella niin että se nykyisin on Suomen ja Pohjoismaiden vilkkain harrastusilmailukeskus. Suurin merkitys kentän kehittämiseksi oli vuonna 1976 pidetyt purjelennon maailmanmestaruuskilpailut joita varten alueelle rakennettiin pääosa siellä nyt olevista rakennuksista, sekä suoritettiin silloisten kiitoteiden asfaltointi. Muita suuria kansainvälisiä kilpailuja Räyskälässä on pidetty seuraavasti: Purjelennon Euroopan mestaruuskilpailut vuosina 1988 ja 1996 sekä moottoripurjelennon Euroopan mestaruuskilpailut 1983.

Kenttä on hyväksytty VFR (Näkölentosäännöt) lentotoimintaan päivällä. Lentosäännöissä määritellään yö seuraavasti: Auringon laskun ja nousun välinen aika silloin kun 8 km:n etäisyydellä olevaa valaisematonta kohdetta (savupiippua, mastoa tms.) ei voida selvästi erottaa. Epävarmoissa tapauksissa katsotaan yön vallitsevan. Kesäaikana tämä mahdollistaa lennot lähes koko vuorokauden ympäri. Jatkuva toiminta, esim. läpilaskuharjoitukset, on kuitenkin kielletty Räyskälän Pysyväismääräyksissä, mutta yksittäiset lennot ovat mahdollisia. Nykyisin kentällä on käytössä kiitotiet 12L/30R, 12R/30L, 26L/08R, 26R/08L.

Kentällä on lentotoimintaa ympärivuotisesti. Tärkeimmät harrastuslajit ovat purjelento ja laskuvarjourheilu. Lisäksi harrastetaan moottorilentoa, moottoripurjelentoa, ultrakevytilmailua, riippu- ja varjoliittoa sekä lennokkitoimintaa. Myös kuumailmapalloilijat käyttävät lentopaikkaa satunnaisesti. Räyskälän Ilmailukeskuksessa ei ole kuitenkaan lennetty kuumailmapallolla moneen vuoteen, sillä lähialueet eivät sovellu hyvin kuumailmapallon laskeutumisalueeksi.

Kaikissa näissä lajeissa järjestetään myös kansainvälisiä ja kansallisia kilpailuja. Räyskälää käyttävät kotikenttänään useat eri ilmailukerhot. Näiden yhteinen jäsenmäärä on yli 1000 henkilöä. Talviaikana pidetään aurattuna kiitotie 30R/12L. Aurus tapahtuu traktoriin kiinnitetyllä lumilingolla. Räyskälässä toimiville on julkaistu Ilmailulaitoksen hyväksymät Räyskälän Pysyväis-määräykset (RÄPY).

Lentopaikalla tehdään moottoroiduilla lentokoneilla 13 000-15 000 starttia vuosittain. Määrät ovat arvioita, koska Räyskälässä ei ole lennonjohtoa, joka kirjaisi lennot ylös. Lisäksi keskuksessa on moottoripyöräpoliisien koulutusta. Eri moottoripyörä- ja autoharrastajien ajotapahtumia on useita vuodessa. Kentän alueella järjestetään myös erilaisia ajoneuvotestejä. Puolustusvoimat käyttää aluetta erilaisiin toiminta- ja ilmatorjuntaharjoituksiin.

Alueella on lentotoimintaa, moottoriajoneuvotoimintaa, ravintolatoimintaa, majoitustoimintaa ja koulutustoimintaa. Lentokonehalleja on alueella neljä. Ilmailukeskuksessa on myös 120 asuntovaunupaikan leirintäalue, kahvilaravintola, toimisto- ja majoitustilana toimiva opistorakennus sekä liikkuvan poliisin varasto- ja huoltohallit ja varastoja. Lisäksi alueella on kaksi saunaa sekä asuinrakennus.

Purjelentotoiminta

Räyskälässä lennetään vuosittain 3 500-6 000 purjelentostarttia. Toimintakausi purjelennossa on maaliskuun lopulta syyskuun loppuun. Kauden pitiuuteen vaikuttaa vallitsevat sääolosuhteet.

Koulutus ajoittuu pääosin kevääseen ja alkukesään ja kurssi lentää yleensä aamusta kello 08.00 alkaen jopa kello 22.00 saakka, RÄPY:n mukaisesti, olosuhteiden ja koulutusvaiheen mukaan. Turvallisuuden kannalta on tärkeää että oppilaiden ensimmäiset yksinlennot tapahtuvat rauhallisissa sääolosuhteissa ja aamun ja illan tunnit ovat yleensä kesäaikana toimintaan sopivia. Samoin lentoonlähtöjen ja laskujen harjoittelu vaatii ensi alkuun tasaista säätä.

Matkalennot ovat mahdollisia kun termiikki, lämmin nouseva ilmavirtaus, on kehittynyt riittävän voimakkaaksi. Yleensä tämä tapahtuu aamupäivän kuluessa. Kun sää kehittyy riittävän hyväksi, purjekoneita hinataan taivaalle useammalla hinauskoneella parin kolmen tunnin ajan, jonka jälkeen jatkuvat koulutuslennot ja hinauskoneita on käytössä enää yksi tai kaksi.

Purjelentokoneiden hinauksiin käytetään moottorikoneita. Räyskälä-Säätiöllä on omistuksessaan kaksi Piper Pawnee, Pa-25-235, tyyppistä moottorikonetta. Ne ovat entisiä lannoituskäyttöön tarkoitettuja lentokoneita, joista lannoitusvarustus on poistettu ja ne on muutettu hinaustoimintaan soveltuviksi. Koneet on myös siirretty experimental-luokkaan, eli ne eivät enää ole tyyppi hyväksytyjä lentokoneita. Näin niihin on voitu asentaa tehokkaat äänenvaimentimet, joita lentokoneissa ei normaalisti ole. Suoritettujen mittausten perusteella vaimentimen melua pienentävä vaikutus on n.

3 dBa. Suurin lentokoneista aiheutuva melu syntyy koneen potkurista, kun potkurin lavan kärki liikkuu lähes äänen nopeudella. Tarvittaessa käytetään lisäksi vuokrakoneita.

Hinauslentäjille on julkaistu Hinauslentäjän Käsikirja. Siinä on mukana karttaliitteet hinauskuvioista, joilla pyritään minimoimaan kentän läheisyydessä oleville vapaa-ajan asunnoille aiheutuva meluvaikutus. Lisäksi hinauslentäjien koulutuksessa meluvaikutusten minimoimiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Vuosittain järjestetään myös hinauslentäjille kertauskoulutusta.

Purjelennossa järjestetään myös kilpailuja. Räyskälässä pidetään vuosittain 1-3 purjelentokilpailua. Kilpailut voivat olla harjoitus-, SM- tai EM/MM-kilpailuja.

Laskuvarjohyppytoiminta

Hämeen Laskuvarjourheilijat Ry toimii ainoana laskuvarjourheilua kouluttavana ja harrastavana yhdistyksenä Räyskälän Ilmailukeskuksessa. Yhdistys on Suomen Ilmailuliiton (SIL) jäsen ja on sitoutunut noudattamaan SIL:n ohjeita ja määräyksiä. Yhdistys kuuluu Suomen neljän suurimman laskuvarjohyppykerhon joukkoon. Yhdistyksellä on nimettynä ympäristövastaava, joka huolehtii ympäristöasioista, muun muassa jätteiden lajittelusta ja käsittelystä, melu- ja muiden ympäristöhaittojen minimoimisesta sekä toimii yhdyshenkilönä ympäristöasioita koskevissa kysymyksissä.

Yhdistys omistaa Cessna 206- merkkisen lentokoneen, johon mahtuu kerralla lentäjän lisäksi kuusi hyppääjää. Koneella lennetään vuosittain 400-500 tuntia, joka aikaansaa sen, että moottori vaihdetaan uuteen neljän vuoden välein. Koneessa on kolmilapainen potkuri ja siihen asennetaan äänenvaimennin meluhaittojen minimoimiseksi välittömästi kun siihen saadaan lupa Ilmailulaitokselta. Vuotuinen hyppymäärä on keskimäärin noin 5000 kpl. Yhdistys on järjestänyt SM-kilpailuja, jotka ovat nostaneet ko. vuoden hyppymäärät jopa yli 8 000 kpl.

Hyppyjä suoritetaan 800-4 000 metrin korkeudesta läpi vuoden, toiminnan ollessa vilkkainta touko-syyskuun välisen ajan. Toiminta-ajoksi on sovittu arkisin sekä lauantaisin klo 8.00-22.00 ja sunnuntaisin klo 9.00-22.00. Aamu- ja iltatunnit ovat tärkeitä oppilastoiminnassa, koska oppilashyppy on suoritettava rauhallisissa tuuliolosuhteissa

Koulutustoiminta on erittäin aktiivista. Alkeiskursseja järjestetään vuosittain 5-10 kpl (koulutettuja 100 – 180 hlö) ja tandemhyppykursseja tarpeen mukaan, noin 100 kpl vuodessa. Uusia, itsenäisiä laskuvarjohyppääjiä valmistuu vuodessa 7-15 kpl.

Suomalaiset laskuvarjokerhot tekevät tiivistä yhteistyötä, joten yhdistyksen vieraina Räyskälässä on usein muita hyppykerhoja lentokoneineen. Lisäksi kilpailuiden ja muiden tapahtumien yhteydessä on käytössä muitakin,

yleensä suurempia lentokoneita. Yhdistys järjestää jatkossakin arvokilpailuja ja erilaisia hyppytahtumia. Laskuvarjohyppääminen on suosittu ja edelleen nouseva ilmailulaji. Vuotuiset hyppymäärät tulevat nousemaan jatkuvasti. Tulevaisuudessa hyppymäärät voivat kivuta vuosittain jopa 15 000 kpl, mistä syystä yhdistys joutuu todennäköisesti vaihtamaan lentokoneensa suurempaan ja nopeampaan, mahdollisesti kaksimoottoriseen turbiinikoneeseen.

Moottoroitu lentotoiminta

Hinaus- ja hyppylentotoiminnan lisäksi moottoroitua lentotoimintaa harrastetaan Räyskälässä normaaleilla moottorilentokoneilla, ultrakeveillä lentokoneilla, moottoripurjekoneilla sekä satunnaisesti moottoroiduilla riippu- ja varjoliitimillä.

Moottoroitu lentotoiminta jakautuu koulutukseen, paikallislentoihin sekä matkalentoihin. Koululennoista suuri osa tapahtuu kentän laskukierroksessa, paikallislennot lennetään kentän lähialueella ja matkalennot suuntautuvat eri puolille maata sekä myös ulkomaille. Räyskälässä ei ole tullia eikä passintarkastusta, joten suorat lennot ulkomaille tai ulkomailta, ovat mahdollisia vain Schengen-sopimuksen piiriin kuuluvien maiden välillä.

Räyskälän pysyväismääräyksissä on asetettu rajoitukset mm. läpilaskuharjoittelulle. Lisäksi satunnaisesti lennetään taitolentoa erityisesti taitolentoon suunnitelluilla koneilla.

Lennokkitoiminta

Räyskälä on suosittu lennokkien lennätyspaikka. Lennokkitoiminnalle on osoitettu kentältä lennätyspaikat, joita käytetään sen mukaan mikä kiitotie on lentotoiminnan käytössä. Äänekkäille moottorilennokeille on asetettu lennätysrajoituksia Räyskälän pysyväismääräyksissä.

Poliisin moottoripyöräkoulutus

Liikkuva poliisi toteuttaa Lopella Räyskälän lentokeskuksessa moottoripyöräkoulutusta vuosittain. Harjoituksia ja harjoitusalueita on useampia, osa lentokenttäalueella ja osa kentän välittömässä lähimaastossa.

Koulutuksen ajankohdat ovat vuosittain keväällä huhtikuun 20 päivän tienoilta kesäkuun alkuun ja syksyllä elokuun 20 päivän tienoilta syyskuun puoliväliin. Ajoaika vaihtelee aamusta 8.15 päättyen klo18 - 20 iltaan. Joka vuosi ei järjestetä peruskoulusta, silloin kaksipäiväisiä jatkokursseja on 7 kappaletta huhtikuun loppupuolelta noin neljän viikon ajan.

Harjoituskalusto on tiekäyttöön hyväksyttyjä 2000-luvun pyöriä. Käsittelyharjoitukset suoritetaan BMW R850 pyörillä. Pyörä on varustettu nelitahtisella 850-kuutioisella boxer-moottorilla. Käsittelyharjoituksissa käytettävät nopeudet ovat kävely/juoksuvauhtiin verrattavia, pääosin 1-vaihteella ajett-

tavia. Lisäksi pyörää käytetään myös hitaaseen ajoon pehmeällä alustalla. Tällöinkin nopeudet ovat samaa luokkaa kuin edellä. Maastoajoharjoituksissa käytetään nelitahtisia 250-kuutioisia enduropyöriä (Yamaha TTR250). Pyörillä suoritettavissa ”monttuharjoituksissa” nopeudet ovat hetkittäin enimmillään 70 - 80 km/h, pääosin huomattavasti tämän alle. Toisessa harjoitusmuodossa nopeudet ovat pehmeällä hiekalla 10 - 50 km/h. Asfalttijaoharjoituksessa ajetaan n. kilometrin pituista jyrkkämutkaista rataa 600-kuutoisilla nelitahtipyörillä (Yamaha FzS 6). Tässä harjoituksessa nopeus on suoralla enimmillään hetkellisesti noin 150 km/h. Lisäksi ohjelmassa on pienimuotoinen hälytyslaitteharjoitus, jossa ajetaan käsittelyrata hälytyslaitteet kytkettynä.

Alueella on maan päällinen 5 000 litran polttoainesäiliö. Säiliössä on kaksoisvaippa. Polttoaineen määrä säiliössä vaihtelee 200 – 4000 litran välillä. Moottoripyörien huolto- ja varastotilojen yhteydessä on pesutilat ja wc. Viemärointi on hoidettu viiden kuution umpisäiliöllä. Maastomoottoripyörien huollossa käytetään ilmanpuhdistajien puhdistukseen pieniä määriä bensiiniä. Öljyvuotoja pyörissä ei juurikaan ole, koska kalusto on varsin uutta. Mahdollisia vuotoja varten harjoitusalueilla on mukana imeytyskemikaalia. Käytöstä poistetut akut, öljyjäämät ja puhdistusbensiini kuljetaan Räyskälästä pois ongelmajätteenä tuhottavaksi.

Ramboll Analytics Oy mittasi Liikkuvan poliisin moottoripyöräkoulutuksen aiheuttamaa ympäristömelua Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristössä moottoripyöräharjoittelun aikana 5.9.2007. Tehdyn mittauksen perusteella ei voitu todeta moottoripyöräharjoittelun aiheuttaman melun ylittävän Valtioneuvoston päätöksen mukaisia ulkoalueen ohjearvoja (klo 7-22).

Muu toiminta

Räyskälässä järjestetään ennakoivan ajon kurseja sekä autoilla että moottoripyörillä. Toiminta tapahtuu normaalisti päiväsaikaan ja normaaleilla liikenteessä käytettävillä ajoneuvoilla. Ennakoivan ajon kurseilla talviaikana autoille on mukana myös pimeän ajon osuus. Myös eri auto- ja moottoripyöräharrastajien kokoontumisajoja, kerhotapaamisia ja ajoharjoituksia järjestetään ympäri vuoden. Kurssit ja tapahtumat toteutetaan lentokentän päällystetyillä osilla, jotka eivät ole sillä kertaa lentotoiminnan käytössä. Alueet merkitään harjoitusten ajaksi Ilmailulaitoksen ohjeiden mukaisilla maamerkeillä, jotka kertovat ilmailijoille lentotoiminnalta suljetut alueet.

Vuosittain Räyskälässä pidetään vähintään yhden moottoripyörien RR-kilpailut. Ne kestävät perjantaista sunnuntaihin. Ajaminen ja moottoreiden koekäyttö on sallittu 08.00-21.00 välisenä aikana. Näiden kilpailujen aikana varsinainen kenttäalue on suljettu lentotoiminnalta. Paikallisesti voidaan lentää kiitotien 26L reuna-alueelta.

Vuosittain järjestetään myös vanhojen veteraanikilpamoottoripyöräharrastajien kevät- ja syystapaamiset. Nämä tapahtumat ovat yksipäiväisiä ja niissä ajoaika on kello 11.00-16.00.

Tavoitteet

Räyskälän Ilmailukeskuksen tavoitteena on kehittyä edelleen yhdeksi Euroopan parhaista ilmailukeskuksista. Toimintaa pyritään lisäämään ja saamaan myös ulkomaalaisia harrastajia leireille ja tapahtumiin mukaan. Alueelle on laadittu maankäytön suunnitelma ja sitä toteutetaan resurssien mukaan. Kaikessa toiminnassa huomioidaan toiminnan ympäristövaikutukset, erityisesti lentomelun haittoja pyritään minimoimaan. Siinä avainasemassa ovat lentomenetelmät, joita kehitetään mahdollisuuksien mukaan. Erityisesti hinaus- ja hyppylentäjiä koulutetaan vuosittain huomiomaan toiminnan ympäristövaikutukset.

Yhteistyössä Ilmailulaitoksen kanssa suunnitellaan Räyskälän lentopaikan Landing-kartta niin, että laskukierroskuviot eivät kulje tiheimpien vapaa-ajan asuntoalueiden yli. Samoin karttaan merkitään alueet, joiden yli lentämistä tulee välttää alle 200 metrin QFE-korkeudella.

Hakemuksen mukaan Ilmailukeskuksen ympäristö on kaavoitettu aivan liian täyteen vapaa-ajan tontteja, jolloin lentotoiminta on mahdotonta suunnitella niin etteikö jossakin vaiheessa lennettäisi jonkin vapaa-ajan asunnon ylitse. Pahimpia paikkoja ovat luonnollisesti ne asunnot, jotka on rakennettu suoraan kiitotien jatkeelle muutaman parin sadan metrin päähän kiitotien alusta. Niiden yli lentämistä suhteellisen matalalla ei voi välttää lentoonlähdön ja laskun yhteydessä. Kaikessa toiminnassa lentoturvallisuus on etusijalla.

Ilmailukeskus on myös matkailullisesti merkittävä kohde. Se on yksi Lopen huomattavimmista tutustumiskohteista ja tarjoaa yksittäisille matkailijoille ja erilaisille ryhmille kokous-, ruokailu-, majoitus- ja ilmailuun liittyviä elämispalveluja. Näitä toimintoja pyritään jatkossakin kehittämään ja monipuolistamaan.

Polttoaineet ja kemikaalit

Ilmailukeskuksessa käsitellään seuraavia kemikaaleja ja polttoaineita:

Käyttötarkoitus	Kauppanimi	Valmistaja	Toimittaja	Käytömäärä l/a
Poltoneste	100 LL	Neste Oil Oyj	Neste Oil Oyj	60 000
Poltoneste	95	Neste Oil Oyj	Teboil	5 000
Voiteluöljy	AeroShell 100 W	Shell	Shell	200
Jarruneste	fluid 41	Shell	Shell	4
Jäteöljy				200
Moottorin pesuaineet				200
Autovaha				20
LP voiteluöljy	15/50 Teboil		Teboil	200
LP jarruneste	Dot 4		Storm motors	4

Neste Oy:llä (Neste Aviation) on ylitäytönestimellä varustettu 20 m³ lentobensiinisäiliö, jonka edusta on asfaltoitu. Sadevedet johdetaan öljynerotuskaivoon, jossa on hälytysjärjestelmä. Säiliön yhteydessä on vaadittavat varoituskyltit, sammutus- ja öljyntorjuntavälineistöä, tankkausohjeet ja hätäpysäytyskytkin. Säiliö on kaksoisvaippainen. Säiliön täyttöventtiili on suljetussa tilassa ja säiliöauto on säiliön täytön yhteydessä asfaltoidulla alueella, josta mahdollinen päästö valuu sadevesiviemäriin.

Lentobensiiniasema on uudistettu vuonna 1995. Aikaisemmin alueella sijaitti maanalainen polttoainesäiliö, joka poistettiin ja vaihdettiin maanpäälliseen säiliöön. Uudistuksen yhteydessä Neste Aviation suoritti bensiniaseman alueella maaperätutkimuksia, joissa ei löytynyt pohjaveden pilaantumisvaaraa aiheuttavia aineita. Jakeluasemalla otettavat vesibensiininäytteet kerätään vesibensiiniasiaan, josta polttoneste haihtuu ilmaan.

Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:llä on katoksessa sijaitseva ylitäytönestimellä varustettu yksivaippainen 23 m³ lentobensiinisäiliö, jonka ympärillä on betoninen suoja-allas. Suoja-allas on mitoitettu siten, että sinne mahtuu koko säiliön maksimi polttoainemäärä mahdollisessa säiliön rikkoutumistapauksessa. Polttonestesäiliön tankkausalue on asfaltoitu, mutta siinä ei ole sadevesiviemärointiä. Säiliön yhteydessä on tankkausohjeet, varoituskilpiä, jauhesammutin, tankkauksen hätäpysäytyskytkin sekä imeytysainetta. Lentobensiiniasema on kolmen ilmailukerhon yksityinen polttoaineen jakeluasema, jonka käyttö aloitettiin 2002.

Liikkuvalla poliisilla on omalla alueellaan autobensiinin jakeluun ja varastointiin tarkoitettu maanpäällinen ylitäytönestimellä varustettu 2-vaippainen 5 000 litran säiliö. Terässäiliössä on kaksoisvaippa, joka ulottuu säiliön puoliväliin. Säiliön alue ei ole päällystetty. Säiliön yhteydessä on varoituskylttejä ja sammutuskalustoa.

Ilmailukeskuksessa on kolme polttoöljysäiliötä. Leirintäalueen saunalla on maanalainen 5 200 litran öljysäiliö, kahvilalla on maanalainen 5 300 litran lämmitysöljysäiliö ja Räyskälän motellilla on maanpäällinen 10 m³ säiliö. Kaikki polttoöljysäiliöt on varustettu ylitäytönestimillä, mutta ei vuodonilmaisjärjestelmillä.

Maanpäällisessä polttoöljysäiliössä ei ole suoja-allasta, mutta tilassa missä säiliö on, ei ole viemäreitä eikä ovia lattiatasossa. Öljyntorjuntakalustoa, kuten imeytysaineita, öljynerotuskaivoja ja viemärien sulkumattoja ei ole käytössä. Polttoöljysäiliöiden täyttöalueita ei ole päällystetty ja siten mahdolliset purkutilanteen vuodot voivat päästä maaperään. Viemäriin purkupäästöjä ei voi päätyä, koska sadevesiviemäreitä ei ole täyttöalueilla lainkaan.

Kaikki jakelupisteet toimivat ns. automaattisina jakelupisteinä, eli jokainen lentäjä tankkaa itse koneensa. Yksityiskohtaiset tankkausohjeet ovat selkeästi esillä tankkauspisteissä ja Neste Aviationin asemalla on lisäksi asemanhoitajan yhteystiedot.

Kiitoteillä ei käytetä liukkaudenestoaineita. Kentällä ei myöskään harjoiteta mitään eläinten torjuntaa, kuten esimerkiksi lintujen ammuntoja.

Raakaveden otto ja käyttö

Ilmailukeskuksella on oma porakaivo. Ilmailukeskus on liittynyt Kaartjärven Vesihuolto Oy:n vesijohtoverkkoon. Vedenkulutusta ei ole mitattu, mutta sen on arvioitu olevan alle 100 m³/d.

Jätevedet ja päästöt vesiin ja viemäriin

Alueella oli aiemmin käytössä viemäriverkosto, josta jätevedet ohjautuivat sakokaivoihin. Harmaat jätevedet johdettiin imeytysalueena toimivalle suolle. Moottoripyörien huolto- ja varastotilojen yhteydessä on pesutilat ja wc. Viemäröinti hoidettiin viiden kuution umpisäiliöllä.

Ilmailukeskuksen jätevedet on 30.6.2007 alkaen johdettu Kaartjärven Vesihuolto Oy:n viemäriverkostoon. Liittymisen yhteydessä vanhan suoimeyttämön liityntäputki rikkoontui ja näin ollen väliaikaisratkaisuna sekä jäteettä hulevedet johdetaan jätevedenpuhdistamolle.

Hulevedet tullaan johtamaan Ilmailukeskuksen pohjoispuolella sijaitsevalle vanhalle suoimeyttämölle pohjavesialueen ulkopuolelle. Hakemuksen mukaan hulevesien määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa, mikäli Ilmailukeskuksen kehittämissuunnitelma toteutetaan.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT)

Ympäristönsuojelulain 86/2000 3 § mukaan parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla (BAT) tarkoitetaan mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia tuotanto- ja puhdistusmenetelmiä ja toiminnan suunnittelu-, rakentamis-, ylläpito- sekä käyttötapoja, joilla voidaan ehkäistä toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen tai tehokkaimmin vähentää sitä. Lisäksi Valtioneuvoston päätöksessä melutason ohjearvoista (993/92) ei mainita mitään melutason alentamisen teknisten toteuttamisen nopeudesta. Lentokoneista ei vielä ole saatavilla EU:n niin sanottuja BAT-vertailuasiakirjoja (BREF), joten lentokoneiden BAT-määrittely on tällä hetkellä hankalaa. Hakijan mukaan näin ollen Räyskälä-Säätiön lentokoneet ovat teknisesti voimassaolevien lakien mukaisia.

YMPÄRISTÖKUORMITUS JA SEN RAJOITTAMINEN

Räyskälä-Säätiö on toimittanut 22.8.2007 selvityksen Ilmailukeskuksessa 30.6.2006 jälkeen tehdyistä toimenpiteistä liittyen ympäristöasioihin:

Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n lentokoneeseen (OH-CWW) on

- asennettu äänenvaimentimet vähentämään moottorista aiheutuvaa ääntä
- ostettu GPS -paikannuslaite optimoimaan lentoaika mahdollisimman lyhyeksi myös pilvisellä säällä
- aktiivisesti tutkittu diesel-moottorivaihtoehtoa seuraavan moottorinvaihdon yhteydessä vähentämään entisestään moottorin aiheuttamaa ääntä

Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n toimesta on

- yhdenmukaistettu hyppylentäjien lentokäsiala mahdollisimman ympäristöystävälliseksi
- opastettu hyppylentäjät sekä lentoreittien että korkeuden keräämisalueiden valitsemisessa niin, että ne suuntautuvat turvallisuusseikat huomioiden asumattomien alueiden päälle. (hyppylentäjän käsikirja)

Räyskälä-Säätiön hinauslentäjät on opastettu hinauslentäjän käsikirjan sekä Räyskälän pysyväismääräyksen (RÄPY) mukaisesti toimimaan niin, että ympäristölle aiheutuu mahdollisimman vähän meluhaittaa. Asia on ollut korostetusti esillä kaikissa hinauslentäjien palavereissa ja koulutustilaisuuksissa.

Räyskälä-Säätiö on tehnyt päätöksen, minkä mukaan Ilmailukeskuksessa operoivien äänekkäimpien koneiden (hyppy- sekä hinauskoneet) sekä laskekierroslentämisen toiminta-aikarajan alkua myöhennetään niin, että se tulee olemaan 1.1.2008 alkaen klo 09.00.

Räyskälä Säätiö suoritti kesän 2006 aikana kyselytutkimuksen Ilmailukeskuksen lähialueen asukkaille Ilmailukeskuksen toiminnasta ja mahdollisista meluhaitoista. Tulokset ovat olleet luettavissa Räyskälä-Säätiön kotisivuilla. Tulokset myös jaettiin ja esiteltiin paikallisen vapaa-ajan asukkaiden yhdistyksen vuosikokouksessa Ilmailukeskuksen tiloissa.

Räyskälä-Säätiö piti yhdessä Lopen kunnan kanssa omaehtoisen tiedotustilaisuuden Ilmailukeskuksen ympäristölupahakemuksen tilasta syksyllä 2006 Lopen kunnantalossa. Kyselytutkimuksen tulokset esiteltiin myös siellä.

Räyskälä-Säätiö on laatinut Ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 13 §:n mukaisen selvityksen pohjavesien suojelutoimenpiteistä ja pohjaveden tarkkailuohjelman. Ilmailukeskukselle ollaan parhaillaan laatimassa ympäristöohjelmaa, joka sisältää mm seuraavat asiat:

- polttonestesäiliöiden tarkastusaikataulu
- pohjaveden suojeluohjelma
- jätevedenkäsittelyn osio

Räyskälä-Säätiö julkaisee vuonna 2007 ensimmäisen Ilmailukeskuksen ympäristöraportin sekä päivittää parhaillaan pelastussuunnitelmaansa, jo-

hon liitetään räjähdysvaaran riskiarviointi sekä toimintasuunnitelma riskiarvioinnin pohjalta.

Kaikki lentokoneiden huoltotoimenpiteet, missä on vaarana öljypäästö, sallitaan vain lentokonehallissa numero I (betonilattia ilman lattiakaivoja). Polttonestesäiliöiden alueille on lisätty öljyntorjuntakalustoa ja jäteöljytynnyrien alle on asennettu varoaltaat.

Räyskälä-Säätiön jätevedet johdetaan Kaartjärven Vesihuolto Oy:n jätevedenpuhdistamolle.

Melu

Räyskälä-Säätiön toiseen purjekoneiden hinaukseen tarkoitettuun koneeseen on asennettu äänenvaimennin 2005 ja toiseen koneeseen on äänenvaimennin tulossa.

Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n koneeseen on äänenvaimennin asennettu vuonna 2006 ja vaihdettu 3-lapainen potkuri vuonna 1999. Suunnitelmissa on moottorin vaihtaminen dieselmoottoriin ja Comp Air koneen käyttöönotto. GPS –laite on hankittu mahdollistamaan pilvisellä säällä lennon kauempana kentästä ja asutulta alueelta. Laskuvarjourheilijoiden koneeseen tullaan tekemään lähivuosina (2-3 vuoden kuluttua) moottorinvaihto. Mikäli moottorin vaihto dieseliksi on tällöin mahdollista, moottori vaihdetaan dieselkoneeksi, mikä tulee alentamaan lentokoneen melutasoa sekä polttoaineen kulutusta. Lisäksi vuoden 2008 jälkeen osa hyppyylennoista tullaan todennäköisesti suorittamaan Comp Air koneella, mikä on hiljaisempi turbiinikone.

Jätteet ja niiden käsittely ja hyödyntäminen

Räyskälän Ilmailukeskus ei ole kunnallisen haja-asutusalueilla toimivan jätehuollon piirissä, mistä Lopen kunnassa vastaa Kiertokapula Oy. Räyskälän Ilmailukeskus vastaa itse omasta jätehuollostaan ja jätehuoltoyritykset, joilta jätehuoltopalveluja ostetaan, toimittavat Ilmailukeskukseen jätteasiat.

Vuonna 2002 laaditussa Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristösuunnitelmassa (Seppänen, J. 2002) tarkasteltiin Ilmailukeskuksen silloista jätehuollon tilaa. Vuonna 2002 Ilmailukeskuksessa muodostui seuraavia jätteitä: Sekajäte, biojäte, ruokaöljy, paperi, pahvi, kertakäyttöasiat, metalli, lasi, käytetyt värikasetit, energiansäästölamput, loisteputket, akut, paristot, liuotimet, maalit, liimat, lakat, jäteöljy.

Sittemmin jätteiden lajittelua on kehitetty Ilmailukeskuksessa ja lisäksi useita erilaisia toimenpiteitä jätteiden vähentämiseksi on tehty. Suurin muutos Ilmailukeskuksen jätehuoltotoiminnassa on ollut jätteiden lajittelun tehostaminen, kun vuonna 2003 siirryttiin lajittelemaan sekajätettä, lasi- ja metallijätettä, paperia sekä biojätettä.

Räyskälän Ilmailukeskuksen jätteiden keruu ja säilytys tapahtuu pääasiassa jätekatoksessa, joka sijaitsee lähellä leirintäalueen saunoja ja motellia. Ongelmajätteiden varastointi tapahtuu kahdessa suljetussa ja kuivassa tilassa: Lentokonehalli 1:ssä (akut, jäteöljyt ja muut kemikaalit) sekä motellin kellarissa (loisteputket, energiansäästölamput ja patterit).
Räyskälän Ilmailukeskuksen jätemäärät vuonna 2006 (lähteet: Räyskälä-Säätiö, Lopen Jätehuolto ja Ekokem Oy):

Jätejae	Ewc-koodi	Määrä (kg)	Kuljettaja	Vastaanottaja
Sekajäte, (Ilmailukeskuksen kahvion sekajättemäärän osuus 5 000,00 kg)	200301	20 830*	Lopen Jätehuolto	Kiertokapulän kaatopaikka, Ekokem Oy (polttoon)
Biojäte	200201		Lopen Jätehuolto	Sekajätteen seassa
Paperi	200101	625	Lopen Jätehuolto	Paperinkeräykseen
Pahvi	200101		Ei lajitella, sekajätteenksi	
Kertakäyttöastiat	200101		Ei lajitella, sekajätteenksi	
Metalli	200140	90	Lopen Jätehuolto	Stena Metalli Oy
Lasi	200102	375	Lopen Jätehuolto	Kiertokapula Oy
Puu	200138			Poltetaan Ilmailukeskuksen saunan pesässä
Käytetyt värikasetit			Ei lajitella, sekajätteenksi	
Energiansäästölamput			Yksityishenkilö	
Loisteputket	200121*		Yksityishenkilö	Ekokem Oy
Jääkaapit	200135*	164	Ekokem Oy	Ekokem Oy
Paristot	200133*			Siirretty ladattaviin paristoihin
Akut	200133*	292	Ekokem Oy	Ekokem Oy
Maalit	200127*		Yksityishenkilö	Ekokem Oy
Liimat	200127*		Yksityishenkilö	Ekokem Oy
Liuottimet			Yksityishenkilö	Ekokem Oy
Lakat			Yksityishenkilö	Ekokem Oy
Jäteöljy	130204*	440	Ekokem Oy	Ekokem Oy
Sakokaivojen liete	200304	24 000	Lopen Jätehuolto	Lopelle

* YM:n päätös yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta 1129/2001

LAITOKSEN TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU

Käyttö- ja päästötarkkailu

Räyskälän Ilmailukeskuksella ei tällä hetkellä ole käyttö- ja päästötarkkailuohjelmaa, joten esitetty ohjelmaehdotus on Ilmailukeskuksen ensimmäinen. Ohjelman mukaisen tarkkailun raportointi tapahtuu vuosittain ympäristöviranomaisille.

Ehdotuksen mukaan tarkkailukohteita ovat: Ilmailutoiminta, moottoriajoneuvotoiminta, leirintäalueen toiminta, ilmatorjuntaharjoittelu alueella, koulutustoiminta, veden kulutus, lentobensiinin kulutus, muiden kemikaali-

en kulutus, lämmitysöljyn kulutus, laite- ja huoltotarkkailu, päästöt (moottori-, polttoaineen lyijy- ja lentomelupäästöt), jätevesi, pohjavesi).

Pohjaveden tarkkailu

Ympäristökonsultointitoimisto Ingreening on 30.10.2006 laatinut esityksen Räyskälän Ilmailukeskuksen pohjaveden tarkkailuohjelmaksi. Näytteenotto suoritetaan kerran vuodessa keväisin sulamisvesien imeytyttyä maaperään touko-kesäkuussa. Näin pohjaveden tarkkailu on säännöllistä ja mahdolliset päästöt pohjaveteen voidaan havaita nopeasti.

Näytteet otetaan kolmesta eri havaintopisteestä seuraavasti:

- Leirintäalueen rengaskaivosta otetaan ns. nollanäyte, josta voidaan testata pohjaveden laatu pohjaveden virtaussuunnan yläjuoksulla ja samalla saadaan kalibrointinäyte pohjavedestä.
- Varsinainen näyte 1 otetaan pisteestä HP20, joka sijaitsee lentokentän lounaispuolella ja jonne on lentokentältä vähäistä virtausta. Piste HP20 on merkittävä näytteenottopiste, koska kyseistä aluetta on tutkittu vedenottamon sijoitusta varten.
- Varsinainen näyte 2 otetaan pisteestä HP21, joka sijaitsee lentokentän eteläpuolella suoraan pohjaveden virtaussuunnan mukaisesti. Mahdolliset Ilmailukeskuksen päästöt pohjaveteen näkyvät tästä näytteenottopisteestä.

Näytteiden oton suorittaa akkreditoitu testauslaboratorio. Näytteenoton suorittaa aina sertifioitu näytteiden ottaja. Näytteet analysoidaan akkreditoitussa laboratoriossa.

Ilmailukeskuksen läheisyydestä otettavista pohjavesinäytteistä esitetään analysoitavaksi seuraavat aineet:

<u>Aine</u>	<u>Mitä aine indikoi</u>
MTBE	Moottoribensiinin pääsyä pohjaveteen
Lyijy	Lentobensiini AVGAS 100 LL:n pääsyä pohjaveteen
BOD	Orgaanisten yhdisteiden pääsyä pohjaveteen

POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Riskinarviointi ja toimet onnettomuuksien estämiseksi

Ilmailukeskuksessa on useita toimintoja, jotka voivat aiheuttaa pohjaveden pilaantumisriskin. Näitä toimintoja ovat öljysäiliöt, polttonestesäiliöt, jätevesihuolto, jätehuolto ongelmajätteiden osalta, ilma-alusten ja ajoneuvojen onnettomuudet sekä tulipalot. Suurin uhka pohjavedelle ovat öljyn ja polttoaineiden jakelu ja säilytys sekä jätevesihuolto.

Koska Ilmailukeskus on luopunut vanhasta riskialttiista jätevesijärjestelmästä vuoden 2007 aikana liittyttyään Kaartjärven Vesihuolto Oy:n vie-

märiverkoston, ei jätevesi enää ole merkittävä uhka pohjavedelle. Näin ol-
len merkittävintä uhkaa aiheuttavat erilaiset hiilivety-yhdisteet (polttoöljy,
lentobensiini ja moottoribensiini) sekä lentobensiinissä oleva lyijy.
Liikkuvan Poliisin polttoaineen jakeluaseman ympäristö tullaan päällystä-
mään tulevaisuudessa. Polttonestesäiliöiden alueille lisätään öljyntorjunta-
kalustoa. Kanisteritankkaus sallitaan vain sillä alueella (Neste Aviationin
säiliön edusta), missä on asfaltointi ja hälytysjärjestelmällä varustettu öl-
jynerotuskaivo. Ohjeet kanisteritankkauksesta laitetaan hyvin näkyviin Il-
mailukeskuksen hallialueella. Kaikki koneiden huoltotoimenpiteet, missä
on vaarana öljypäästö, sallitaan vain lentokonehallissa numero I. Jäteöljy-
tynnyreiden alle asennetaan varoaltaat. Ohjeet huoltotoimenpiteiden suorit-
tamisesta laitetaan hyvin näkyviin Ilmailukeskuksen hallialueella. Maan si-
sällä olevista polttoöljysäiliöistä luovutaan kokonaan. Öljylämmityksestä
luovutaan lähitulevaisuudessa.

Ilmailukeskuksen toiminnasta syntyville ongelmajätteille rakennetaan kiin-
teäpohjainen, vettä läpäisemätön, viemäröimätön ja lukittava säilytyspaikka
lentokonehalliin I. Nestemäisiä ongelmajätteitä säilytetään astioissa, joiden
alla on varoallas mahdollisten jäteastioiden vuotojen tai rikkoontumisen va-
ralta.

Toimet onnettomuus- ja häiriötilanteiden aikana

- Lentobensiinisäiliöiden räjähdys: Lentobensiinisäiliöiden yhteydessä on jo asianmukaiset varoitusmerkit, tankkausohjeet ja palosammuttimet. Pelastussuunnitelmassa on ohjeet räjähdystilanteen varalle.
- Polttoöljysäiliöiden räjähdys: Polttoöljysäiliöiden yhteydessä on jo asianmukaiset varoitusmerkit. Pelastussuunnitelmassa ohjeet räjähdysti-
lanteen varalle.
- Lento-onnettomuudet: Pelastussuunnitelmassa on ohjeet lento-
onnettomuuden varalle

Pohjavesialueella tapahtuneesta kemikaalivahingosta on jokaisella velvolli-
suus ilmoittaa Kanta-Hämeen pelastuslaitokselle sekä aloittaa välittömästi
torjuntatoimenpiteet. Kemikaalivahingosta tulee ilmoittaa myös kunnan
ympäristönsuojeluviranomaiselle, Hämeen ympäristökeskukselle ja tervey-
densuojeluviranomaiselle. Torjuntatoimiin tulee ryhtyä heti vahingon ha-
vaitsemisen ja tilanteen selvittämisen jälkeen. Välittömällä torjuntatoimen-
piteillä pyritään rajaamaan maaperän sekä pinta- ja pohjaveden likaantumisen
mahdollisimman pienelle alueelle ja estämään lika-aineen kulkeutumi-
nen kaivoihin ja vedenottamolle. Varsinaisia torjuntatoimia johtaa aina
pelastuslaitos.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen täydennykset

Hakemusta on täydennetty seuraavasti: Esiarviointi Räyskälän Ilmailukeskuksen toiminnan vaikutuksista Maakylän-Räyskälän Natura-alueeseen 16.7.2007, selvitys Räyskälän Ilmailukeskuksen hulevesistä 3.8.2007 ja selvitys 30.6.2006 jälkeen tehdyistä toimenpiteistä liittyen ympäristöasioihin 22.8.2007. Liikkuva poliisi on toimittanut kuvauksen poliisin moottoripyöräkoulutuksen harjoitteista 22.8.2007 ja moottoripyöräkoulutusta koskevan melumittauksen 21.9.2007.

Hakija on 30.10.2007 toimittanut lupahakemuksen täydentämiseksi Räyskälän Ilmailukeskuksen pelastussuunnitelman, ehdotuksen Räyskälän Ilmailukeskuksen käyttö- ja päästötarkkailuohjelmaksi, selvityksen Räyskälän Ilmailukeskuksen lähialueen asujaimistosta ja selvityksen Ilmailukeskuksen jätehuollon nykytilasta.

Hakija on toimittanut 6.11.2007 lisäselvityksen koskien ympärivuotista ja yöllistä toimintaa:

Kentän toiminta on ympärivuotista, mutta talviaikaan huomattavissa määrin hiljaisempaa. Lentotoimintaa harrastetaan talvella valoisan aikaan hyvällä säällä satunnaisesti. Muuta toimintaa on ennakoivan ajon koulutukset, joita järjestetään tällä hetkellä hyvin vähän. Toiveissa on, että tätä toimintaa saataisiin lisää. Purjelentokausi on n 1.4.-30.9. välinen aika, josta vilkkainta aikaa on, säistä riippuen, kesäkuun alusta elokuun puoliväliin.

Yöaikaista toimintaa ei juurikaan ole. Kentällä ei ole valaistusta, joten se on käytettävissä vain valoisan aikaan lentotoiminnalle. Räyskälä-Säätiön Ilmailukeskuksen pysyväismääräyksissä on myös rajattu meluisimpien koneiden ja jatkuvien laskuharjoitusten tekemisen osalta toiminta-aika niin, ettei se ulotu yöaikaan edes silloin, kun valoisuus antaisi siihen mahdollisuuden. Yöaikaan kiitotiet ovat käyttökelvottomat lentoliikenteelle, joten silloin ei Räyskälässä käy edes vierailevia koneita. Yöaikaista toimintaa on puolustusvoimilla harjoituksissaan. Hekään eivät kyllä silloin lennä, vaan pitävät maatoimintaharjoituksia.

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Hämeen ympäristökeskus on kuuluttanut lupahakemuksesta ilmoitustaulullaan ja Lopen kunnan ilmoitustaululla 30.8. – 28.9.2007 sekä ilmoittanut kuulutuksesta 29.8.2007 Lopen Lehti- ja Riihimäen Seudun Viikkouutiset -nimisissä sanomalehdissä. Hakemuksesta on 27.8.2007 annettu erikseen kirjallinen tieto tiedossa oleville asianosaisille. Asiakirjat ovat olleet kuulutuksen ajan nähtävillä Lopen kunnanviraston neuvonnassa.

Tarkastukset, neuvottelut ja katselmukset

Hakemuksesta on neuvoteltu ja laitoksella on suoritettu tarkastus 2.5.2007. Tarkastus- ja neuvottelumuistio on liitetty asiakirjoihin.

Lausunnot

Hakemuksesta on pyydetty 27.8.2007 lausunnot Lopen kunnanhallitukselta, Lopen ympäristölautakunnalta ja Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän yhtymähallituksen ympäristöterveysosastolta. Lisäksi huomioidaan hakemuksesta aikaisemmin jätetyt lausunnot Hämeen liitolta, Lopen tekniseltä lautakunnalta, Kanta-Hämeen pelastuslaitokselta, ja Metsähallitukselta.

Lopen kunnan ympäristölautakunta on esittänyt 26.9.2007 pidetyssä kokouksessa seuraavaa:

Hakemusasiakirjoissa annetut tiedot ja selvitykset ovat laajat ja sisällöltään pääosin riittävät lupaharkintaa ja lupapäätöksen tekoa varten. Ottaen huomioon kentän toimintahistorian, yhtäjaksoisen harrasteilmailutoiminnan vuodesta 1963 alkaen ja hakemuksessa esitetyt meluntorjuntaan sekä maaperän, pohjaveden ja pintavesistöjen suojeluun tähtäävät toteutetut ja suunnitellut toimenpiteet, voidaan arvioida ympäristönsuojelulain 41 ja 42 §:ssä esitettyjen lupaharkinnan perusteiden ja luvan myöntämisen edellytysten mukaisesti, että on mahdollista myöntää ympäristölupa Räyskälä - Säätöille.

Lupapäätöksessä on yksityiskohtaisilla lupamääräyksillä varmistettava, että toiminnasta ei aiheudu ympäristönsuojelulain tarkoittamaa merkittävää haittaa tai vaaraa ympäristölle tai ihmisen terveydelle eikä laissa eräistä naapurussuhteista tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Erityisesti on huomioitava lähialueen vakituinen asutus ja runsas loma-asutus. Ilmailukeskuksen toiminnan monipuolisuuden huomioon ottaen korostuvat päivittäisten ja viikoittaisten toiminta-aikojen asettaminen, polttoaineiden ja muiden öljytuotteiden säilyttämiseen ja käsittelyyn liittyvät maaperää ja pohjavettä suojaavat lupamääräykset sekä melupäästöjen ja ilmaan kohdistuvien päästöjen rajoittaminen teknisiä ratkaisuja korostavilla lupamääräyksillä. Myös parhaan käytettävissä olevan tekniikan kehittymisen seuraaminen ja valmius sen käyttöön ottamiseen toiminnassa on syytä kirjata lupamääräyksiin.

Lupamääräyksillä on varmistettava riittävä ja säännöllinen toiminnan vaikutusten tarkkailu haitallisten vaikutusten estämiseksi.

Lupapäätöksessä tulee näkyä selkeästi rajanveto siitä mitkä toiminnot kuuluvat ympäristöluvan piiriin ja mitkä lentokenttäalueella tapahtuvat toiminnot tulee käsitellä muussa menettelyssä erikseen, esimerkiksi ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaisessa ilmoitusmenettelyssä. Esimerkkeinä selvitetävistä eri toiminnoista ovat moottoripyörillä ja autoilla ajettavat kilpailut

ja harjoitukset sekä normaalista lentotoiminnasta poikkeavat, erityistä melua aiheuttavat lentoharjoitukset tai -näytökset.

Jos Neste Oy:n, yksityisten ilmailukerhojen ja Liikkuvan poliisin kolme erillistä polttoainesäiliötä voidaan niitä koskevalla lupamääräyksillä ottaa toimintakokonaisuuteen kuuluvina toimintoina ilmailukeskuksen ympäristöluvan piiriin, on tämä hyvä ratkaisu. Muussa tapauksessa niiden osalta tulee vaatia erilliset ympäristölupahakemukset ja tehdä erilliset lupapäätökset.

Riihimäen seudun terveystieteiden keskuksen kuntayhtymä, ympäristöterveysosasto on 8.10.2007 antamassaan lausunnossa todennut seuraavaa: Kuntayhtymän yhtymähallitus on kokouksessaan 18.1.2006 antanut Lopen ympäristölautakunnalle lausunnon ympäristölupahakemuksesta. Lausunnossa on todettu seuraavaa:

- Meluselvityksestä tulee käydä luotettavasti selville päivä- sekä yöaikaisen melun leviäminen niin, että niiden avulla voidaan arvioida melun mahdollisesti aiheuttamaa terveyshaittaa ympäristön asukkailla. Mittausten lisäksi tulee kyselytutkimusten avulla selvittää asukkaiden kokemuksia lentotoiminnan melusta. Myös moottoriurheilutapahtumien meluvaikutus tulee selvittää.
- Ympäristövaikutusten seurantaohjelma tulee laatia. Sen tulee sisältää ainakin pohjaveden tarkkailuohjelma, jossa ilmenee käsiteltävien polttoaineiden ja jäteveden käsittely sekä kiitoratojen talviaikainen liukkaudenestokäsittely.
- Alueen jäteveden käsittelyn uusimiselle tulee laatia aikataulu.
- Hakemuksen liitteenä olevassa vuonna 2002 laaditussa ympäristösuunnitelmassa on esitetty runsaasti toimenpide-ehdotuksia ympäristöriskien pienentämiseksi. Toimenpiteiden toteutumista ei ole hakemuksessa esitetty.

Räyskälä - Säätöön antamasta vastineesta ja täydennetystä ympäristölupahakemuksesta käy ilmi seuraavaa:

- Hakemusta on täydennetty toimittamalla melumittausraportti moottoripyöräkoulutuksen osalta. Raportissa on todettu, että moottoripyöräharjoittelu ei ylitä ulkoalueen mukaisia ohjeita.
- Ilmailukeskukselle laaditaan ympäristöohjelma kevääseen 2007 mennessä.
- Pohjaveden tarkkailuohjelmassa esitetään pohjaveden tarkkailua kolmesta näytteenottopisteestä vuosittain. Näytteistä analysoidaan MTBE, lyijy ja BOD.

Ympäristöterveysosasto toteaa, että jäteveden käsittelyn ja pohjaveden tarkkailun osalta on esitetty riittävät selvitykset. Lentokentän meluselvitystä ei ole täydennetty riittävästi, eikä siitä näin ollen edelleenkään selviä päivä- ja yöaikaisen melun leviäminen. Valmista ympäristöohjelmaa ei ole esitetty, vaikka yhtymähallitukselle antamassaan vastineessa Räyskälä - Säätö ilmoittaa, että se laaditaan kevääseen 2007 mennessä.

Ympäristöterveysosasto katsoo, että ympäristölupahakemuksessa ovat puutteelliset tiedot meluselvityksen osalta. Lisäksi ympäristöohjelman laatiminen on edelleen kesken.

Lopen kunnanhallitus on esittänyt 22.10.2007 pidetyssä kokouksessa seuraavaa:

Hakemusasiakirjoissa annetut tiedot ja selvitykset ovat laajat ja sisällöltään riittävät. Selvitysten pohjalta kunnanhallitus katsoo mahdolliseksi ympäristöluvan myöntämisen Räyskälä-Säätiölle. Lupapäätöksessä tulee lupamääräyksien osalta kiinnittää huomiota siihen, että määräyksillä rajoitetaan toiminnan aiheuttamaa haittaa tai vaaraa ympäristölle tai ihmisen terveydelle sekä naapuruussuhteille koituvaa rasitusta. Lupamääräyksillä tulee varmistaa riittävä toiminnan vaikutusten arviointi. Lupapäätös on selkeästi rajattava niin, että luvasta käy yksiselitteisesti ilmi, mitkä toiminnot kuuluvat luvan piiriin. Lupapäätöksessä tulee huomioida alueen vakituinen ja loma-asutus. Muilta osin kunnanhallituksella ei ole huomautettavaa.

Aikaisemmat lausunnot

Hämeen liito on 13.3.2006 antamassaan lausunnossa todennut seuraavaa: Lausunnon kohteena oleva Räyskälän lentokenttäalue on vahvistetussa seutukaavassa osoitettu lentoliikenteen alueena. Seutukaavan suunnittelumääräyksien mukaan erityistä huomiota tulee kiinnittää pohjaveden suojeluun sekä kiitoratojen suuntaamiseen siten, että ympäristölle aiheutuvia haittatekijöitä voidaan vähentää. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksien mukaan alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen toiminnan ympäristölle aiheuttamien haittatekijöiden vähentämiseen. Räyskälän lentokenttäalueella on merkittävä vaikutus koko maakunnan ja Lopen kunnan matkailuelinkeinojen myönteiseen kehittymiseen. Kentän toiminnot tukevat myös alueen palvelujen elinvoimaisuutta.

Lopen kunnan Tekninen lautakunta on 23.2.2006 pidetyssä kokouksessaan päättänyt, ettei sillä ole huomautettavaa ympäristölupahakemuksen suhteen.

Hämeen ympäristökeskus on 13.2.2006 antamassaan lausunnossa todennut seuraavaa:

Hämeen ympäristökeskus katsoo, että hakemus on suojelutoimenpiteiden selostuksen osalta puutteellinen eikä lupaa tule puutteellisen hakemuksen perusteella myöntää. Hakemukseen on liitettävä ympäristönsuojeluasetuksen 13 §:ssä tarkoitettu yksiselitteinen selvitys suojatoimenpiteistä pohjaveden laatua vaarantavien toimintojen osalta, joita hakemuksen mukaisessa toiminnassa ovat öljytuotteiden varastointi ja käsittely (polttoöljy- ja lentopolttonestesäiliöt), alueella syntyvien jätevesien johtaminen ja käsittely, ongelmajätteiden säilytys ja käsittely sekä onnettomuudet ja tulipalot. Lisäksi ympäristökeskus katsoo, että mahdolliseen ympäristölupaan on liitettävä velvoite pohjaveden laadun tarkkailusta alueella. Hakemukseen on mahdollista jo ennen lupakäsittelyä liittää ehdotus tarkkailuohjelmasta. Ympäristökeskus pyytää saada antaa lausunnon täydennetystä ympäristölu-

pahakemuksesta. Ympäristökeskus huomauttaa, että lausunnossa on hake-
musta tarkasteltu ainoastaan pohjaveden suojelun kannalta.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos on 23.1.2006 antamassaan lausunnossa to-
dennut seuraavaa:

- Vaarallisten kemikaalien varastointi ja käyttö tärkeällä pohjavesi-
alueella on mahdollista, jos toiminnanharjoittaja rakenteellisin ja
käyttöteknisin toimenpitein on huolehtinut siitä, ettei toiminnasta
aiheudu pohjavesien pilaantumisvaaraa (Laki vaarallisten kemikaa-
lien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005).
- Lentokonebenssiinin varastoinnissa ja jakelussa tulee huomioida pa-
lavien nesteiden varastointia koskevat määräykset ja ohjeet. Erityis-
tä huomiota on kiinnitettävä lentobensiinin säiliöihin kohdistuvien
ilkiavalta- ja törmäysvahinkojen ehkäisyyn.
- Kiinteistöjen polttoainesäiliöitä koskee määräaikaistarkastusvelvoi-
te. Lentokentän kahvion polttoöljysäiliö on 21.4.2005 tehdyssä tar-
kastuksessa siirretty luokkaan B, jolloin uusintatarkistus on tehtävä
kahden vuoden kuluessa. Toiminnanharjoittaja/kiinteistönomistajan
on huolehdittava säiliöiden tarkastuksesta Kauppa- ja teollisuusmi-
nisteriön päätöksen 344/83 mukaisesti. Aiemmat tarkastukset säili-
öille oli tehty vuonna 1998, joten viiden vuoden tarkastusväli on
ylittynyt kaikkien säiliöiden kohdalla.
- Liikkuvan poliisin käytössä oleva moottoribensiinin jakelupiste
(5000 l) sijaitsee päällystämättömässä maaperässä, jolloin mahdolli-
set polttoainevuodot pääsevät suoraan maaperään. Kauppa- ja teolli-
susministeriön päätös 415/1998 ei koske alle 10m³ säiliöitä, mutta
sen edellyttämät toimenpiteet voidaan katsoa riittäviksi toimenpi-
teiksi ympäristön suojaamiseksi tärkeällä pohjavesialueella. Päätök-
sen mukaan tulee tärkeälle pohjavesialueelle sijoitetut säiliöt olla
vuodonilmaisujärjestelmällä varustettuja kaksoisvaippasäiliöitä. Ja-
kelualue tulee rakentaa tiiviiksi ja päällystää sekä vuotojen pääsy
maaperään jakelualueiden alta on estettävä. Jakelualueelle kertyvät
pintavedet tulisi johtaa öljynerottimien kautta viemärointiin.
- Polttoaineiden jakelutoimintaa koskee kemikaaliturvalain 390/2005
vaatimus räjähdysvaaran arvioinnista sekä siitä johtuvista toimenpi-
teistä. Vaatimusten täytyminen tulee ottaa toiminnan suunnittelussa
huomioon.

Riihimäen seudun terveystieteiden kuntayhtymän yhtymähallitus on
todennut 18.1.2006 antamassaan lausunnossa seuraavaa:

- Meluselvityksestä tulee käydä luotettavasti selville päivä- sekä yö-
aikaisen melun leviäminen niin, että niiden avulla voidaan arvioida
melun mahdollisesti aiheuttamaa terveyshaittaa ympäristön asuk-
kaille. Mittausten lisäksi tulee kyselytutkimusten avulla selvittää
asukkaiden kokemuksia lentotoiminnan melusta. Myös moottoriur-
heilutapahtumien meluvaikutus tulee selvittää.
- Ympäristövaikutusten seurantaohjelma tulee laatia. Sen tulee sisäl-
tää ainakin pohjaveden tarkkailuohjelma, jossa ilmenee käsiteltävi-

en polttoaineiden ja jäteveden käsittely sekä kiitoratojen talviaikainen liukkaudenestokäsittely.

- Alueen jäteveden käsittelyn uusimiselle tulee laatia aikataulu.
- Hakemuksen liitteenä olevassa vuonna 2002 laaditussa ympäristösuunnitelmassa on esitetty runsaasti toimenpide-ehdotuksia ympäristöriskien pienentämiseksi. Toimenpiteiden toteutumista ei ole hakemuksessa esitetty.

Metsähallitus, Metsätalous on 5.1.2006 antamassaan lausunnossa todennut mm. seuraavaa:

Räyskälä-Säätiö hakee ympäristölupaa ilmailukeskuksen alueelle, joka sijaitsee Metsähallitukselta vuokratulla valtion omistamalla alueella. Metsähallituksella ei ole hakemukseen ja suunniteltuihin toimintoihin muuta huomauttamista kuin se, että alueen luonnonsuojeluarvot ja niiden ylläpito tulisi ottaa ympäristöluvassa huomioon.

Lupahakemuksen ympäristövaikutusosassa (kohta 24B) viitataan arvokkaaseen hyönteis- ja kasvilajistoon, mutta asiakirjoista ei ilmene, miten ne aiotaan ottaa toiminnassa huomioon. Osaksi tämä saattaa johtua siitä, että alueen luonnonsuojeluarvo on paljastunut vasta viime vuosina tehdyissä selvityksissä (esim. ympäristösuunnitelma on laadittu vuonna 2002, jolloin tarkkoja tietoja ei vielä ollut).

Räyskälän lentokeskuksen kenttäalueella elää runsaasti ns. paahdeympäristöjen hyönteislajistoa. Kenttäalueelta on löydetty yhteensä 14 uhanalaista, silmälläpidettävää tai alueellisesti uhanalaista hyönteislajia. Näistä kolme on luonnonsuojeluasetuksella (913/2005) säädetty erityisesti suojeltaviksi lajeiksi, joiden säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain (1096/96, 47 §) mukaan kielletty.

Lentokeskuksen suuri luonnonsuojeluarvo perustuu hiekkaisella harjuseudulla sijaitsevan lentokentän kiitoratojen ympärillä avoimena pidettävään alueeseen ja sellaiseen elinympäristöön sopeutuneeseen lajistoon. Ympäristö on karua ja auringonpaahteista, kasvillisuus on matalaa, ja myös hiekkainen kivennäismaa on osittain näkyvissä. Uhanalaisten hyönteisten kannalta ovat tärkeitä mm. Räyskälässä runsaina esiintyvät kangasajuruoho- ja kissankäpäläkasvustot. Tässä suhteessa erityisen tärkeä alue on kiitoradan 8R eteläpuoli, ajuruohokasvustojen suhteen myös kiitoradan 12R länsipuoli, jota on käytetty ajoharjoitteluun.

Kentän olosuhteet tulisi säilyttää sellaisina, että paahdelajiston esiintyminen ei vaarannu. Tähänastinen käyttö onkin ollut tässä suhteessa edullista, ja sen jatkuminen on suotavaa. Ympäristölupaan olisi kuitenkin syytä sisällyttää vaatimus, että alueen luonnonarvojen turvaamiseksi avoimien alueiden kasvillisuuden hoitoa varten tulee laatia suunnitelma, jossa osoitetaan kartalla arvokkaat kasvillisuusalueet. Metsähallitus voi avustaa suunnitelman laatimisessa.

Suunnitelmassa määritettävillä arvokkailla kasvillisuusalueilla noudatettaisiin mm. seuraavanlaisia periaatteita:

- Lannoitusta tai torjunta-aineita ei käytetä.
- Nurmetus, kasvien kylvö tai mullan tuominen on kielletty.
- Ei pystytetä rakennuksia tai muita rakennelmia, jotka häiritsevät suojeltavaa kasvillisuutta.
- Suuria tapahtumia tai muuta voimakasta kasvillisuuden kulumista tai muuttumista aiheuttavaa toimintaa järjestettäessä toiminta ohjataan arvokkaiden kasvillisuusalueiden ulkopuolelle.
- Kohtuullisesta kulutuksesta ei ole haittaa, pikemminkin hyötyä.
- Kentällä elävien hyönteisharvinaisuuksien elinoloja voidaan parantaa entisestään rajoittamalla raskaiden koneiden käyttöä. Varsinkin jyräämistä tulisi suorittaa mahdollisimman harvoin. Mahdollisuuksien mukaan vuosittainen jyrääminen tulisi rajoittaa vain osalle kiitoratojen välitöntä ympäristöä.
- Kasvillisuus pidetään mekaanisin keinoin matalana, mutta niiton ajankohdat sovitetaan siten, että se on uhanalaiselle lajistolle edullista (esim. lohkoittain vuorovuosina, niitto loppukesällä kukinnan jälkeen).

Vojakkalan kylätoimikunta on 6.6.2005 antamassaan lausunnossa todennut seuraavaa:

Vojakkalan kylätoimikunta toteaa, että Räyskälän lentokenttä on alueena merkittävä elämän vireyttäjä ja työnantaja. Sen toiminnan ei yleisesti koeta häiritsevän elämää. Kevään tulon voi päätellä peipposista ja lentokoneiden pörinästä.

Räyskälä ja Vojakkala ovat itsessään varsin hiljaisia syrjäkyliä, ja vakituisille asukkaille alueella toimivat lentokenttä ja puolustusvoimien harjoitusalue tuovat merkittävää piristystä päivittäiseen elämänmenoon.

Kenttäravintolan palveluja käytetään sen asiallisuuden ja edullisuuden vuoksi; se on luonteeltaan lounasravintola, kun alueen muut ravitsemusliikkeet painottuvat enemmän ilta- ja yöelämään tai juhlatilaisuuksiin. Kyläkaupoilla on puolestaan lähinnä kahvilapalveluita. Kylätoimikunta pitää Räyskälän lentokentän toimintaa tärkeänä myös Vojakkalan kylälle.

Räyskälän kylätoimikunta on 6.6.2005 antamassaan lausunnossa todennut seuraavaa:

Lentokeskuksessa käy talviaikaan joitakin kymmeniä henkilöitä ja kesäaika siellä asuu ja käy satoja lentäjiä, laskuvarjohyppääjiä ja heidän tukijoitaan. Kansainväliset kilpailut tuovat kylään vierasmaalaisia, myös se elävöittää kyläkuvaa. Matkailijoita käy bussilasteittain sekä arkena että kilpailujen aikaan. Tämä vierasjoukko on tärkeä paikkakunnan elävöittäjäksi, he käyttävät ravintolan, kaupan ja majoituksen palveluita. Näin he työllistävät useita ihmisiä. He ovat fiksua porukkaa eikä kylällä ole ollut heidän taholtaan minkäänlaisia järjestyshäiriöitä.

Lentämisen äänet eivät häiritse kyläläisiä. Lentäjät noudattavat yöaikaista rauhaa ja päivälläkin lennot alkavat usein vasta puolilta päivin.

Lentokentän olemassaolo saa aikaan sen, että Räyskälään saadaan päällystetty tie kesällä 2005 ja pikapuoliin vesi- ja viemäriverkko. Edellä mainittujen lisäksi lentokeskus asettaa esim. Soneralle paineita rakentaa langattomat tietoliikenneyhteydet, joista sitten hyötyvät sekä kyläläiset että vapaa-ajan asukkaat.

Räyskälä tunnetaan lentokentästään, samoin Loppi tunnetaan Räyskälän lentokentästä.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksesta on jätetty viisi muistutusta ja yksi vetoamus. Hakemuksesta jätettiin aikaisemmin melua koskien kahdeksan muistutusta.

Anneli Klemetti, Veli-Heikki Klemetti ja Antti Klemetti ovat 27.9.2007 päivätyssä muistutuksessaan esittäneet seuraavaa:
Kaartjärvi on Hämeen maakuntakaavassa määrätty tärkeäksi virkistysvesistöksi. Räyskälä-Säätiön toiminta tuottaa lähes ympärivuotisesti häiritsevää lentomelua järven yllä ja ympäristössä, jossa on runsaasti loma-asutusta ja valtakunnallisesti arvokas luonnonsuojelualue.

Räyskälä-Säätiön viime vuonna teettämässä kyselyssä 80,6 % kantansa ilmoittaneista pitää melua Räyskälän ilmailukeskuksen suurimpana ympäristöhaittana. Räyskälä-Säätiö on ilmoittanut tietävänsä, että ”Ilmailukeskuksen melu on niin sanottua häiritsevää melua”.

Räyskälä-Säätiö on myöntänyt, että ”ilmailukeskuksen melutaso on noin 50 dB LAeq 22-07” ja että ”melumittaukset antavat riittävällä varmuudella oikean kuvan Ilmailukeskuksen melutasosta”.

Räyskälä-Säätiö myöntää siten tuottaneensa melua, joka ylittää laajalla alueella moninkertaisesti sallitun melutason myös neljän kilometrin päässä lentokentästä Kaartjärven rannalla, vapaa-ajan asuntomme vieressä.

Valtioneuvoston päätöksen mukaan loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla melutaso ei saa ylittää meluarvoa 45 dB(LAeq).

Ympäristönsuojelulain tarkoittamaa parasta käyttökelpoista tekniikkaa lentomelun vähentämiseen on kauan hyödynnetty harrasteilmailukeskuksissa ympäri Eurooppaa. Räyskälä-Säätiö on selitellyt, että ympäristönsuojelulain vaatimia riittäviä toimenpiteitä häiritsevän lentomelun poistamiseksi ei ole tehty, koska valtioneuvoston melutasopäätöksessä ei muka ole määrätty aikataulua teknisten muutosten tekemiseen.

Valtioneuvoston päätös kuitenkin astui voimaan 1.1.1993, joten jo yli kymmenen vuotta sitten ainakin Räyskälä-Säätiön omistamien lentokoneiden aiheuttama melutaso olisi pitänyt selvittää ja myös tehdä koneisiin tarvittavat tekniset muutokset.

Räyskälä-Säätiö ei ole kyennyt säätelemään kenttää säännöllisesti käyttävien lentokoneiden tuottamaa meluhaittaa edes omien määräystensä mukaisesti. Säätiön hallitus on helmikuussa 2007 muuttanut Räyskälän lento- paikan pysyvää määräystä siten, että vaatimus lentomelun välttämiseksi viikonloppuisin on jätetty kokonaan pois.

Räyskälän lentotoimintaa on valtavasti laajennettu siitä, kun hylätty sotilas- lentokenttä kunnostettiin 1960-luvun alussa nimenomaan purjelentoharras- tusta varten. Vielä vuoden 1979 peruskartasta löytyy ”Purjelento-opisto”. Vaikka erityisesti 1980-luvun puolivälistä lähtien lentotoimintaa on tietoi- sesti laajennettu, Räyskälä-Säätiön lupaehdoista ei ole toiminnan oleellisista muutoksista huolimatta tarkistettu.

Räyskälän huvilentotoimintaa on laajennettu ympäristön kustannuksella. Ilmailukeskuksen lentomelu on vähentänyt ympäristönsuojelulain tarkoit- tamalla tavalla luonnonympäristön soveltuvuutta yleiseen virkistyskäyt- töön, huonontanut laajalla alueella ihmisten elinympäristön viihtyisyyttä sekä siten aiheuttanut haittaa omaisuuden, muun muassa loma-asuntojen käytölle.

Räyskälän lentomelu aiheuttaa kiistatta ympäristönsuojelulaissa määritel- tyä ympäristön pilaantumista, mutta Räyskälä-Säätiö on todistettavasti laiminlyönyt lentomelun ennaltaehkäisyn ja rajoittamisen mahdollisimman vähäiseksi ympäristönsuojelulain tarkoittamalla tavalla.

Edellä esitetyistä syistä Räyskälän lentotoimintaa on oleellisesti vähennet- tävä, lentotapoja on muutettava sekä lentoaikoja rajoitettava aamuisin ja il- taisin sekä erityisesti viikonloppuisin. Räyskälä-Säätiön yritystoiminta kuormittaa ympäristöä melun lisäksi myös muulla tavoin. Lentokentän ja sen ympäristön käyttö moottorikelkkojen ja mönkijöiden huviajeluihin sekä moottoripyöräkilpailuihin on ympäristöä pilaavana toimintana lopetettava kokonaan.

Ympäristölupaan on kirjattava kaikki rajoitukset ja velvoite toteuttaa todel- lisissa olosuhteissa melumittaukset säännöllisin väliajoin. Ympäristöluvan noudattamista on valvottava ympäristönsuojelulain mukaisesti. Räyskälän lentokenttä on asetettava toimintakieltoon, kunnes kaikki ympäristöluvan velvoitteet on toteutettu.

Risto Salo on 18.6.2007 ja 25.9.2007 päivätyissä muistutuksissaan esittä- nyt seuraavaa:

Viime vuosina toiminta Räyskälässä on lisääntynyt huomattavasti ja samal- la lentomelusta Pernunjärven alueella on tullut todellinen haitta. Purjeko- neet vedetään jostain syystä mökkimme/järvenne yläpuolelle ja vetoko-

neet aiheuttavat sellaisen melun, ettei ulkona voi olla ilman kuulosuojaimia. Myös muilla nousevilla koneilla on tapana kaartaa järven ympärillä aiheuttaen siten vielä lisämelua. Toiminta on tietysti voimakkainta juuri hyvinä ulkoilupäivinä. Ääni on ajoittain niin voimakas, että se häiritsee myös sisätiloissa olemista.

Koska kyseessä on harrastustoiminta, sen aiheuttama meluhaitta on kohtuuton ja turha Pernunjärven alueella. Tammelan kunnan loma-asukkaana vaadin, että lentotoiminta pysyy Lopen kunnan "ilmatilassa" tai jos tämä ei ole mahdollista, koko lentotoiminta Räyskälässä lopetetaan.

Olen pikaisesti tutustunut Lopen kunnanvirastossa olevaan Räyskälän ilmailukeskuksen ”ympäristölupa-kansioon” ja seuraavat asiat ovat mielestäni puutteellisia:

- Miksi lentomelumittaukset ja -kyselyt on tehty vain vakituisille asukkaille ja vakituisen asumuksen alueella ja loma-asukkaita ei ole huomioitu, vaikka melu koskee heitä mahdollisesti vielä enemmän ?
- Voidaanko melumittauksessa ylittää loma-asutuksen raja 45 db, niin kuin raporteissa näkyy (50 db) ?
- Mitä tarkoittaa Räyskälä-säätiön teksti: ”Ilmailukeskuksen melutaso on laskenut voimakkaasti. Lisäksi loma-asutusalueelle tuleva meluhaitta tulee pienentymään, sillä ilmailukeskus tulee tehostamaan lentäjien lentoalueiden käytön tarkkailua!” Ainakin Pernunjärvellä melutaso on noussut voimakkaasti ! Mikä on se alue jossa meluhaitta tulee pienentymään? Miten tarkkailu käytännössä toteutetaan?
- Mitä tarkoittaa Räyskälä-säätiön teksti: ”E erityisen tärkeää lentomelun välttäminen on viikonloppuisin .” Tällä hetkellä se on voimakkainta viikonloppuisin. Miten tämä melu vältetään? Kielletäänkö lentäminen viikonloppuisin? Määritelläänkö nousu- ja laskumäärät vai kellonajat?

Yhteenvedona Räyskälä-säätiön lupaukset : ”asennettu, ostettu, aktiivisesti tutkittu, yhdenmukaistettu, opastettu jne.” eivät anna mitään konkreettista tietoa vaikutuksista tai aikatauluista. Näin niillä ei ole mitään uutta annettavaa, mikä tukisi toiminnan jatkumista! Lisäksi tuo mainittu kyselytutkimus on harhaanjohtava, koska sitä ei ole tehty loma-asukkaille.

Näihin seikkoihin vedoten, vaadin ympäristölupahakemuksen hylkäämistä.

Aila Tommila ja Mauri Tommila ovat 28.9.2007 päivätyssä muistutuksessaan esittäneet seuraavaa:

Olemme jättäneet aiemmin muistutuksen Lopen kunnalle osoitettuna ja siinä esitetyt seikat toivomme sisällytettävän ympäristölupaan.

Lisäksi haluamme kommentoida hakijan 22.8.2007 Hämeen ympäristökeskukseen sisään jätetyksi kirjattua lisäselvitystä seuraavasti:

- Hakijankin mainitsemat äänekkäät koneet on joko saatava oleellisesti vähämeluisimmiksi tai vaihdettava hiljaisimpiin koneisiin, on veloitettava hakija noudattamaan Valtioneuvoston päätöstä (993/1992) melurajojen ohjearvoista
- Toiminta-aikarajan alun myöhentäminen alkamaan klo 09.00 on sinänsä positiivinen asia, sillä ei kuitenkaan ole merkitystä melun kannalta käytännössä, koska lentotoiminta käynnistyy nykyisinkin myöhemmin aamupäivällä
- Sen sijaan välttämätöntä on rajoittaa iltalentotoimintaa, ottaen huomioon em. Valtioneuvoston päätöskin, jonka mukaan klo 19 – 22 välillä on melutasoa alennettava loma-asutukseen, leirintäalueilla ja virkistysalueilla taajamien ulkopuolella 5 dB:llä päivällä sallitusta 45 dB:n tasosta
- Viikonloppujen osalta on asetettava tarkemmat rajoitukset, koska viikonloppuihin ajoittuu ympärivuotinen virkistyskäyttö Kaartjärvellä
- Lentoreitit on ohjattava pois Kaartjärven päältä alueille, joille sallitaan enemmän melua (käytännössä vakituisen asutuksen päälle ja metsäalueille)
- Erityisen meluavat lentotoiminnot, kuten esim. taitolento, on yksiselitteisesti kiellettävä
- Kaikkien lentokenttää käyttävien on noudatettava samoja pelisääntöjä ja Räyskälä-Säätiö on saatettava siitä vastuunalaiseksi riittävin määräyksin ja sanktioin
- Räyskälä-Säätiö on veloitettava priorisoimaan taloudelliset panostuksensa lentomelun vähentämiseen eikä toimintansa laajentamiseen tälläviin rakennushankkeisiin
- Kaikkien Räyskälän lentokenttää pysyvästi käyttävien koneiden melutaso on mitattava kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) antamien suositusten mukaisesti ja niiden perusteella on määrättävä toimenpiteet

Toivomme, että ympäristölupaan sisällytetään sellaiset lentomelua koskevat määräykset, että ne turvaavat Räyskälän Ilmailukeskuksen toiminnan jatkumisen sekä luovat edellytykset koko alueen kehitykselle myös matkailun, virkistyksen ja lomailun osalta.

Ritva ja Matti Koskinen ovat 28.9.2007 jättäneet seuraavan mielipiteen huomioon otettavaksi Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristölupahakemuksen käsittelyssä:

Taitolentojen kestämatön äänihäirintä ympäristölle

Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristö on pääosin metsä- ja järvioluetta runsaine luontoarvoineen. Lentotoiminnan aiheuttama melu häiritsee luonnon rauhaa etsivien ihmisten ohella myös alueella pesiviä lintuja (mm. kallasääksi, kaulushaikara, joutsen, kuikka) ja eläimiä (mm. liito-orava).

Nykyisten pahoin tulehtuneiden kommunikaatioyhteyksien korjaantumisen ja uuden hyvän yhteistyön edellytys vapaa-ajan asukkaiden ja ilmailijoiden

kesken on, että lentomelu onnistutaan nyt ympäristöluvan suomin mahdollisuuksin minimoimaan ja äänitasoja kyetään myös säännöllisesti toistuvien tarkistusmittauksin jatkossa valvomaan.

Erityishuomiota tulisi mielestämme kiinnittää taitolentoihin, joissa käytetään tavallistakin kovaäänisempiä moottorikoneita /vahvamoottorisia koneita ja niiden melu on vielä kymmenienkin kilometrien etäisyydellä korvia raastava. Taitolennot tulisi siten Räyskälän kaltaisessa ympäristössä joko kieltää kokonaan tai niiden tulisi olla erillisen lupahaun varaisia siten, että lupa haetaan kutakin harjoituskertaa varten aina erikseen kunnan ympäristöviranomaiselta, joka puolestaan tavan mukaisesti tiedottaa siitä paikallislehdessä.

Pertti Siukola on 24.9.2007 päivätyssä muistutuksessaan esittänyt seuraavaa:

Sen lisäksi, mitä 7.1.2006 päivätyssä ja eräiden muiden henkilöiden kanssa allekirjoittamassani muistutuksessa tässä asiassa on pyydetty, pidän hyvin tärkeänä sisällyttää ympäristölupaan myös seuraavat seikat.

Moottoriratatoiminnan kieltäminen

Moottoriratatoiminta (moottoriajoneuvoilla kilpa-ajo samoin kuin niillä harjoittelu ja opetus) tulee ympäristöluvassa kieltää kokonaan, koska se voi aiheuttaa erityisen pohjaveden pilaantumisriskin pohjavesialueella. Esimerkkitapauksena tällaisesta kiellosta on Kiikalan lentokentän ympäristölupapäätös 25.4.2006. Lisäksi moottoriratatoiminta, erityisesti kilpa-ajot, aiheuttaa erittäin merkittävän meluhaitan. Kun rata-ajot säännöllisesti ajoittuvat viikonloppuihin, on useiden kilometrien päähän voimakkaana kuuluva meluhaitta erittäin paha.

Lentomelun normien asettaminen eurooppalaiselle tasolle

Räyskälä-Säätiön toistaiseksi tekemät lentomelun vähentämistoimenpiteet eivät ole näkyneet käytännössä. Sietämättömän kovaa melua on kuluneena kesänä esiintynyt taitolentokoneiden samoin kuin purjelentokoneiden hinauskoneiden ja laskuvarjohyppykoneen vuoksi. Mitään melunormeja ei edelleenkään ole noudatettu. Kun asiallisesti ilmailukeskukseen on ilmoitettu melusta, on sieltä suorastaan hävyttömästi vastattu, että "mitäs olette tänne mökkinne tehneet". Siihen on tietysti ollut helppo vastata, että sukumme on kyllä asunut näillä nurkilla jo pitkälle yli kolmesataa vuotta. Melulle emme ole voineet mitään. On aivan selvää, että mitkään ympäryöreät tavoitteet tai hyvät pyrkimykset eivät nyt ympäristöluvassa säätiölle riitä, vaan lentomelulle tulee asettaa selkeät, lainsäädännössä ja Euroopassa vahvistetut normit ja niiden rikkomisesta tulee seurata sanktio. Normeja asetettaessa tulee lähtökohtana olla paras mahdollinen tekniikka. Muualla Euroopassa voidaan moottorikonehinaukseen perustuvaa purjelentoa ilman meluhaittaa harjoittaa jopa keskellä asutusta. Siellä kuitenkin meluhaitat on juuri teknisin keinoin poistettu niin, että hinauskoneiden melu on saatu henkilöauton melun tasolle. Myös lentoajat ovat edelleen kuluneen kesän aikanakin olleet täysin holtittomat. Laskuvarjohyppykone on vielä yömyöhälläkin pilannut hyvin voimakkaalla ja korkealla melullaan vapaa-

ajan vieton tuhansilta ihmisiltä. Mitä kauniimpi ja rauhallisempi lauantai-ilta on ollut, sitä varmemmin juuri tämä sietämätön meluterrori on jatkunut myöhään yöhön. Lentoajat tulee myös ympäristöluvassa tiukasti ja selkeästi ilman tulkinnan mahdollisuutta asettaa jo 7.1.2006 esitetyn muistion mukaisiksi.

Sinikka Åkerlund on esittänyt 15.9.2007 päivätyssä mielipiteessään seuraavaa:

Mielipiteen esittäjä on asunut jonkin aikaa muualla ja vuodesta 1994 perheensä kanssa Räyskälässä. Ei hän eikä perheensä koe mitään meluhaittaa tai muitakaan haittavaikutuksia ympäristölle. Vaikutukset eivät ole vuosien saatossa muuttuneet mitenkään huonompaan suuntaan.

Tämä lentokentän vastustus on lähtöisin kesäasukkaiden taholta. Ja heitähän on vuosien varrella tullut lisää. Kyllä heidän on täytynyt tonttia ja mökkiä ostaessaan tietää kentästä ja myöskin niistä haitoista, mitä se voi tuoda tullessaan.

Jos kentän toiminta lakkautetaan, pelottaa, että tulevaisuudessa kylä kuolisi. Eihän täällä ole enää mitään jäljellä. Täällä on sentään vielä kyläkauppa, mitä monessa kylässä ei ole. Osin mökkiläiset tuovat tuotosta, totta kai. Mutta on kentälläkin suuri merkitys.

Niistä haitoista vielä sen verran, että kentän toiminta ei ole jokapäiväistä, varsinkaan talvella. Ja kesälläkin on vain muutamia suurempia kilpailuja. Mielipiteen esittäjä asuu linnuntietä noin 500 metrin päässä ja koneet laskeutuvat ja nousevat usein hänen talonsa päältä suoraan pääkiitoradalle. Eikä tunnu missään. Niin kuin mielipiteen esittäjä on ennenkin sanonut, että peltilinnut kuuluvat Räyskälän kesään.

Aikaisemmat muistutukset

Luoteis-Lopen Loma-asukkaat ry on esittänyt 20.12.2005 päivätyssä muistutuksessaan seuraavaa:

Räyskälän lentokeskuksen välittömässä läheisyydessä ja sen vaikutusalueella sijaitsee huomattavan runsaslukuisesti vapaa-ajan asutusta. Lopen kunta on todennut, että vapaa-ajan asukkailla on tärkeä merkitys kunnan ja varsinkin sen syrjäkylien palveluiden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Kuntien ja vapaa-ajan asukkaiden yhteistyötä kehitetään nykyään koko valtakunnan alueella.

Räyskälän alueen vapaa-ajan asukkaita edustava Luoteis-Lopen Loma-asukkaat ry tiedostaa, että myös Räyskälän lentokeskuksen olemassaolo mahdollistaa osaltaan edellä mainittujen palveluiden jatkuvuutta ja infrastruktuurin kehittymistä Räyskälän alueella. Toisaalta Räyskälän lentokeskuksen toiminnan luonteesta johtuen, kentän lähialueelle aiheutuu runsaasti lentomeluun liittyviä ympäristöhaittoja.

Räyskälä-Säätiön ympäristölupahakemuksen liitteissä (Jyväskylän yliopisto, Ympäristöntutkimuskeskuksen tutkimusraportti 147/2002 sekä WSP LT-Konsultit Oy tutkimusraportti 29.9.2005) on kiistatta todettu näiden meluongelmien olemassaolo. Lupahakemuksen liitteessä (Teknillinen Korkeakoulu, Kevytrakennetekniikan laboratorio/Harrasteilmailukoneiden melu) on laajasti käsitelty erilaisia menetelmiä harrasteilmailukoneiden, jollaisia mm. Räyskälän lentotoiminnassa käytetään, lentomelun haittavaikutusten rajoittamiseen liittyviä, lähinnä teknisiä ratkaisuja ja niiden vaikutuksia.

Osaan purjelentokoneiden hinaustoiminnassa käytettävistä koneista lentomelua rajoittavia ratkaisuja on lupahakemuksen mukaan kokeiltu ja sovellettu. Melumittaustuloksissa näiden toimenpiteiden vaikutukset ovat havaittavissa. Melun suhteen ongelmallisoin tällä hetkellä on laskuvarjohyppäämiseen käytettävä kone, johon ei edellä kuvattuja, teknisiä ratkaisuja ole sovellettu.

Eräs tapa pienentää lentomelun haittavaikutuksia on valita käytettävät lentoreitit siten, että ne suuntautuvat alueille, missä vapaa-ajan asutusta ei ole tai sitä on vähemmän. Sama koskee moottorikoneiden laskukierroskuvioita. Näitä asioita on käsitelty mm. lupahakemuksen liitteessä (Hinauslentäjän käsikirja). Liitteessä on mukana karttakuvat suositeltavista reiteistä. Ongelmana asiassa on se, että käytännön hinauslentotoiminnassa reittisuosituksia ei aktiivisesti käytetä, vaan muut asiat ohjaavat reittivalintaa. Laskuvarjohyppääjien toiminnalle ei puolestaan ole minkäänlaisia reittisuosituksia. Eräs suurimpia meluhaitan aiheuttajia onkin hyppykoneen suhteellisen pitkäkestoinen "jurraaminen" kentän välittömässä läheisyydessä.

Lentoreittien valinnan lisäksi, varsinkin laskukierroksissa käytettävillä lentokorkeuksilla on meluvaikutusten lisäksi vaikutus ympäristön turvallisuuteen. Lentokorkeuden tulee kaikissa tapauksissa olla sellainen, ettei hinauskoneen perässä oleva hinausköysi aiheuta vaaraa.

Lupahakemuksen liitteissä (Räyskälän lentopaikan pysyväismääräykset, 16.5.2002 ja Selvitys Räyskälän Ilmailukeskuksen toiminnasta) on selvästi ilmoitettu aikarajat, joiden ulkopuolella ympäristöä häiritsevää lentotoimintaa ei kentällä saa harrastaa.

Luoteis-Lopen Loma-asukkaat ry esittää, että lupahakemusta käsiteltäessä huomioidaan seuraavaa:

Räyskälä-Säätiö veloitetaan määräaikaan mennessä toteuttamaan / valvomaan lentokeskuksessa käytettävien hinaus- ja laskuvarjohyppykoneiden varustaminen sellaisilla lentomelua alentaville laitteilla (mm. potkurit ja äänenvaimentimet), joilla koneiden aiheuttama ympäristömelu (keskiääni-taso) laskee Valtioneuvoston päätöksen 993/92 edellyttämälle, loma-asutusta koskevalle tasolle.

Räyskälä-Säätiö kouluttaa riittävästi ja valvoo hinaus- ja laskuvarjohyppykoneiden lentäjiä noudattamaan antamia ohjeita käytettävistä lentoreiteistä ja lentokorkeuksista sekä varsinkin annettujen aikarajojen noudattamista.

Marjatta Ala-Heikkilä ja Jorma Ala-Heikkilä ovat 10.1.2006 päivätyssä kirjeessään esittäneet seuraavaa:

Me Räyskälä-Säätiön kesämökkinaapurit olemme sitä mieltä, että moottorilentotoiminta olisi keskitettävä kello 8.00 ja 22.00 väliseksi ajaksi riittävän yölevon turvaamiseksi lomalaisille.

Mark Rumbin on 12.1.2006 päivätyssä muistutuksessaan esittänyt seuraavaa:

Suhteellisen uutena Lopen Myllyjärven kesäasukkaana voin vakuuttaa, että Räyskälän kentän lentomelu on kesäisin koko valoisan ajan läsnä, ja kun se joksikin aikaa taukoaa, on olo hetken aikaa kuin paratiisissa. Ajatukset kuitenkin askartelevat koko ajan sen tosiasian kanssa, että kohta se taas alkaa. Ja kesäiltoina lentotoiminta kestää usein ainakin kymmeneen saakka ja alkaa mukavasti suurin piirtein aamukahvin aikaan. Tai kuten Ilmailukeskuksen toimintaa esittelevässä selvityksessä todetaan, kesäaikana voidaan lentää lähes vuorokauden ympäri.

Täytyy ihmetellä, minkä poikkeuslain voimalla Räyskälän kenttä on voinut harjoittaa ympäristöön voimakkaasti vaikuttavaa toimintaansa vuosikaudet mielivaltaisesti ilman ympäristönsuojelulain edellyttämää ympäristölupaa. Toivonkin, että ympäristölautakunta suhtautuu erittäin kriittisesti Ilmailukeskuksen lupahakemukseen eikä myönnä sitä, ellei Ilmailukeskus sitoudu lentomelun huomattavaan vähentämiseen lentoaikoja rajoittamalla ja vetokoneiden tekniikkaa parantamalla.

Anneli Klemetti, Veli-Heikki Klemetti ja Antti Klemetti ovat 8.1.2006 päivätyssä muistutuksessaan todenneet seuraavaa:

Ympäristönsuojelulaki astui voimaan 4.2.2000, mutta Lopen kunnassa harjoitettiin vielä tänään 8.1.2006 lentotoimintaa ilman lain vaatimaa ympäristölupaa. Räyskälä-Säätiön 31.5.2005 ympäristölautakunnalle jättämässä ympäristölupahakemuksessa kerrotaan lentomelun vähentämistoimenpiteistä. Toimenpiteistä ei ole toteutettu ainuttakaan, vaikka Räyskälä-Säätiön omien laskelmien mukaan lentokentältä nousee ilmaan moottorikoneilla 15 000 kertaa, purjelentohinauksia tehdään 6000 sekä laskuvarjohyppyjä 8000 vuodessa. Tällainen toiminta ei ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaan lainkaan kuulu I-luokan pohjavesialueelle eikä virkistyskäyttöön tarkoitulle luontoalueelle.

Vapaa-ajan asuntomme sijaitsee Räyskälän lentokentästä noin neljän kilometrin päässä Kaartjärven rannalla. Vuonna 1977 hankitun kesämökin tilalle rohkenimme vuonna 1983 rakentaa talviasuttavan rakennuksen, koska Räyskälän kenttä näytti vakiintuneen pääosin purjelentäjien tukikohdaksi ja lentomelu oli ainoastaan ajoittaista kesäisin. Nyt pelkästään lentoon nousuja tehdään vuosittain jopa 21 000 eli keskimäärin 57 nousua vuoden jokaiselle päivälle. Laskennallisesti siis Räyskälästä nousee koneita ilmaan keskimäärin alle puolen tunnin välein läpi vuorokauden. Lentotoiminta on kuitenkin vilkkainta touko-syyskuussa, jolloin todellinen nousutiheys on las-

kennallista keskiarvoa oleellisesti suurempi ja lentomelu tietysti sen mu-
kaista.

Räyskälän lentomelun takia vapaa-ajan kiinteistömme viihtyisyys ja virkis-
tysarvo on jatkuvasti alentunut. Viime kesänä Kaartjärven ympäristössä ei
lentomelulta saanut rauhaa edes iltaisin pyöräilylenkillä kilometrien päässä
Räyskälästä tai mökillä sisätiloissa, jonne lentomelu myös tunkeutuu.

Kun Kaartjärveä kiertelee yksi ainut moottorilentäjä esimerkiksi kuuden ki-
lometrin säteellä, hän tuottaa jatkuvaa melua yli sadan neliökilometrin alu-
eelle. Tämä on täysin kohtuutonta virkistyskäyttöön tarkoitettulla luontoalu-
eella. Tyypillisten pienlentokoneiden meluarvot vaihtelevat 300 metrin
korkeudella tapahtuvassa ylilennossa 60dB-78dB, kuitenkin valtioneuvos-
ton ohjearvo on 40dB. Äänenvoimakkuutta kuvaava desibeli-järjestelmä on
logaritminen: 10 dB muutos meluarvossa tarkoittaa äänenvoimakkuuden
kaksinkertaistumista. Tyypillisten pienkoneiden meluarvot siis ylittävät oh-
jearvot moninkertaisesti.

Räyskälä-Säätiön teettämät lentomelumittaukset syksyllä 2005 on tehty
olosuhteissa, jotka eivät lainkaan vastaa todellista tilannetta vilkkaaseen
kesäaikaan. Tästä huolimatta syysmittauksissa havaittu lentomelu ylitti
kaikki valtioneuvoston ohjearvot kaikissa mittauspisteissä.

Räyskälän lentomelu on usean vuoden ajan aiheuttanut vahinkoa ja haittaa
omaisuudellemme. Räyskälän lentokenttä sijaitsee kokonaisuudessaan I-
luokan pohjavesialueella, joten lentotoiminta on muutoinkin kuin lentome-
lun takia vaaraksi luonnolle ja sen toiminnoille.

Edellä esitetyistä syistä Räyskälän moottorilentotoimintaa on nykyisestä
oleellisesti vähennettävä, lentotapoja on muutettava sekä lentoaikoja rajoi-
tettava. Ympäristölupaan on kirjattava kaikki rajoitukset ja velvoite toteut-
taa todellisissa olosuhteissa melumittaukset säännöllisin väliajoin. Ympä-
ristöluvan noudattamista on valvottava ympäristönsuojelulain mukaisesti.
Räyskälän lentokenttä on asetettava toimintakieltoon, kunnes kaikki ympä-
ristöluvan velvoitteet on toteutettu.

Ritva Hartzell on 12.1.2006 päivätyssä muistutuksessaan esittänyt seuraa-
vaa:

En voi puoltaa ympäristöluvan myöntämistä Räyskälän Ilmailukeskukselle,
mikäli sen lentotoiminnan aiheuttama melu ympäristön asukkaille jatkuu
samanlaisena kuin tähän asti. Puoltaminen olisi samalla Ilmailukeskuksen
pää tavoitteen puoltamista: "kehittyä edelleen yhdeksi Euroopan parhaista
ilmailukeskuksista sekä pyrkiä lisäämään ja saamaan myös ulkomaalaisia
harrastajia leireille ja tapahtumiin mukaan" (ote Räyskälän Ilmailukeskuk-
sen toiminnan selvityksestä, kohdasta tavoitteet, 31.5.2005).

Vapaa-ajan asuntooni sijaitsee Someron Yhteismetsän vuokraamalla, juuri
sillä alueella, joka Räyskälä-Säätiön mukaan "on kaavoitettu aivan liian
täyteen vapaa-ajan tontteja, jolloin lentotoiminta on mahdoton suunnitella

niin, etteikö jossakin vaiheessa lennettäisi jonkin vapaa-ajan asunnon ylitse", sillä alueella, jossa "pahimpia paikkoja ovat luonnollisesti ne asunnot, jotka on rakennettu suoraan kiitotien jatkeelle muutaman parin sadan metrin päähän kiitotien alusta ja joiden yli lentämistä suhteellisen matalalla ei voi välttää lentoonlähdön ja laskun yhteydessä, sillä kaikessa toiminnassa lentoturvallisuus on etusijalla" (ote em. selvityksestä).

Jos Räyskälän Ilmailukeskus katsoo olevansa Lopen kunnalle ”matkailullisesti merkittävä kohde ja työllistäjä”, katson puolestani ”kesämökkiläisenä” olevani kunnalle myös merkittävä tulonlähde ja työllistäjä, sillä "matkailen" mökilleni Helsingistä aina, kun se on mahdollista, ympäri vuoden, ja käytän kunnan palveluja mahdollisimman paljon hyväkseni, enemmänkin, jos niitä olisi enemmän tarjolla. En mielestäni aiheuta paikallisille enkä muille vapaa-ajan asukkaille muita meluhaittoja kuin autoni moottorista lähteviä ääniä hakiessani palveluita kunnan rajojen sisällä. Vapaa-ajan toimintaani en pyri lisäämään turhilla teknisillä vempaimilla tai kutsumalla meluisia kotimaisia enkä ulkomaisia vieraita jatkuvasti vuokratontilleni. Haluan vain elää rauhassa ja sopusoinnussa ympäristöni kanssa sen luontoa ihailen ja sitä mahdollisimman vähän kuormittaen, ja samoja periaatteita noudattavat näkemykseni mukaan myös useimmat muut kesämökkiläiset.

Kesämökki- ja ilmailukeskustoiminta eivät välttämättä sulje pois toisiaan, jos tahdotaan, vaikka kummankin toiminnan sesonki osuu samaan vuotuisen ajankohtaan. Ympäristölupahakemuksen liitteenä olevasta, Teknillisestä korkeakoulusta hankkimani ja professori Olli Saarelan teettämästä tutkimuksesta Harrasteilmailukoneiden melusta ilmenee, että pienkoneiden aiheuttamaa melua voidaan merkittävästikin rajoittaa niiden moottoreita kehittämällä ja uusimalla ja lentoaikoja tiukemmin rajaamalla. Ongelma on taloudellinen, asenteellinen ja kunnallispoliittinen, ja siksi ratkaistavissa yksityisen yrittäjän, kunnan ja armeijan/valtiossa kesken. Vaikka paikallisia asukkaita edustava järjestö vakuuttaa, että ”lentämisen äänet eivät häiritse kyläläisiä”, ei se paljon auta, jos tutkimustulokset puhuvat toista kieltä. Ihminen kyllä tietävästi sopeutuu meluunkin, mutta tarvitsee meluun ja sen kielteisiin seurannaisvaikutuksiin sopeutua, jos niitä voidaan ehkäistä tai säädellä. Jos Lopen kunta mainostaa itseään "Loma-Loppena" hyvinkin tietäen, että kunnan väkimäärä ja palvelutarve kesäisin kolminkertaistuu ja kaavoitustarve kasvaa, sen on syytä harkita, millainen muu toiminta tukee tällaista imagoa. Loma-Loppi nimittäin viestittää ulkopuolisille aivan toisenlaisia mielikuvia kuin esim. motoristi-Loppi, jollaisena Loppi myös tunnetaan.

Uskon edustavani monia mökkiläisiä toivoessani, että kunta harkitsisi tarkkaan, millaisin perustein se ympäristöluvan Räyskälä-Säätiölle myöntää, jos myöntää. Joka tapauksessa ratkaisulla on pidemmät ja kauaskantoisemmat siivet kuin purjelentokoneilla.

Marketta Pyhälampi on 10.1.2006 päivätyssä muistutuksessaan esittänyt seuraavaa:

Vaadin, että Räyskälän lentokentällä päivittäistä toiminta-aikaa rajoitetaan naapurihäiriön vähentämiseksi. Rajoitus koskisi kaikkia melua tuottavia harrastuksia, kuten lentoja (pienkoneiden laskut ja nousut, purjekoneiden hinaukset), auto- ja moottoripyöräajoja sekä erilaisia kuulutuksia ja taustamusiikkia. Päiväsaikaan, siis klo 8-21, tulee melutason olla talojen ja mökkien pihossa alle valtioneuvoston päätöksen raja-arvojen.

Lentokoneiden melu on häiritsevää silloinkin, kun melun ekvivalenttitaso ei ylitä valtioneuvoston päätöksessä olevia raja-arvoja. Koneiden ääni on korkea ja melua tuottavat lentokoneet usein kiertävät pitkään lentokentän lähistöllä. Myös jotkut radalla liikkuvat koneet, kuten kilpailumoottoripyörät tuottavat korkeaa, radan mukaan nousevaa ja laskevaa melua, joka on oikein ikävää kuunneltavaa. Lentokentän melu on erityisen häiritsevää siksi, että Räyskälässä muuten on niin hiljaista ja toiminta on vilkkaimmillaan kauniilla säällä kesä-aikana, kun pihvoja ja rantoja käytetään virkistykseen.

Aila Tommila, Mauri Tommila ja Matti Pallasvuo ovat 11.1.2006 päivätyssä muistutuksessaan esittäneet seuraavaa:

Ympäristölupahakemukseen meillä on huomautettavaa lentomelun osalta, ei muilta osin, eikä harrastusilmailuun sinänsä.

Kaartjärvi lähiympäristöineen on Lopen matkailun, virkistys- ja lomailun painopistealue. Sen osalta Valtioneuvoston päätöstä (933/1992) melurajojen ohjearvoista on ehdottomasti noudatettava. Sen mukaan loma-asutukseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla ja virkistysalueilla taajami- en ulkopuolella sallitaan korkeintaan 45 dB:n melutaso päivisin, klo 19-22 välillä lisäksi 5 dB:llä alennettuna. Asumisen osalta sallitaan päiväsaikaan 55 dB:n melutaso. Desibeliluvun lasku 55:stä 45:n merkitsee melutason alenemista noin kymmenenteen osaan, koska 3 dB:n lasku merkitsee aina melutason puolittumista.

Ympäristölupahakemuksen liitteessä H (Leena Kahila: Harrasteilmailukoneiden melu) on asiallisesti selvitetty keinoja vähentää lentomelua kohtuullisin kustannuksin. WSP:n Räyskälän lentokentän meluselvitys on pinta-puolinen ja sisältää virhearvioita, mm. oletuksen, että iltaisin lentotoimintamäärä on hyvin pientä. Todellisuudessa se on erityisen vilkasta kesäloma-aikana ja viikonloppuina sekä iltaisin, tällöin erityisesti laskuvarjohyppytoiminta erittäin meluavaa konetta käyttäen. Se on pahin yksittäinen meluhaittaa aiheuttava tekijä Kaartjärvellä.

Omistamamme kiinteistöt ovat olleet virkistys- ja lomailukäytössä jo huomattavasti ennen Räyskälän Ilmailukeskuksen rakentamista ja käyttöönottoa. Lentokentän toiminta on myös oleellisesti kasvanut käyttöönottoajan kohtansa jälkeen.

Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristölupaan on sisällytettävä ainakin seuraavat konkreettiset määräykset, joilla Valtioneuvoston asettamia melu-

tasoja ei ylitetä, nyt eikä tulevaisuudessakaan, lentokentän toimintaa mahdollisesti edelleen kasvatettaessa:

- Meluisista lentokoneista (esim. laskuvarjohyppytoiminnan käyttäjästä) on luovuttava.
- Kaikki lentokoneet on varustettava kunnollisilla moottorin äänenvaimentimilla. Kaikki lentokoneet on varustettava hiljaisilla, kolme- tai nelilapaisilla potkureilla.
- Kaikkien lentokoneiden melutaso tulee mitata kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) antamien suositusten mukaisesti (ks. Ympäristöhakemuksen liite H, s.22).
- Uusien lentokoneiden hankinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota melutasoon.
- Lentoreittejä on tarkistettava niin, että Kaartjärven eteläosaan ei synny meluhaittoja. Lentotyöli on tarkistettava niin, että meluhaittoja ei aiheuteta.
- Lentoaikaa on rajoitettava iltaisin niin, että klo 19 jälkeen ei ole aktiivista lentotoimintaa, etenkin laskuvarjohyppytoimintaa Kaartjärven yllä. Aktiivinen lentotoiminta on pyrittävä muutenkin ajoittamaan niin, ettei se kohdistu samoihin aikoihin kuin lomailun ja virkistyksen painopisteet eli kesälomiin ja viikonloppuihin.

Toivomme ympäristölupaan sisällytettävien lentomelua koskevien määräysten turvaavan Räyskälän Ilmailukeskuksen toiminnan jatkumisen sekä luovan edellytykset koko alueen kehitykselle myös matkailun, virkistyksen ja lomailun osalta.

Pertti Siukola, Matti Siukola, Ritva Koskinen, Matti Koskinen, Ritva Miettunen, Aino Siukola ja Kalle Siukola ovat 7.1.2006 päivätyssä muistutuksessaan esittäneet seuraavaa:

Säätiön lupahakemuksessa ei ole lainkaan riittävästi otettu huomioon toiminnan ympäristövaikutuksia, jonka vuoksi me allekirjoittaneet ympäristölainsäädäntöön perustuen ilmoitamme vastustavamme luvan myöntämistä haetulla tavalla. Mikäli jäljempänä esitettäviä seikkoja ei aseteta luvan myöntämiselle ehdoiksi, tulemme hakemaan lupapäätökseen muutosta valittamalla ja viemään asian muutoksenhakukäsittelyssä tarvittaessa aina EU-tuomioistuimeen saakka.

Ympäristöluvassa tulee lainsäädännön edellyttämällä tavalla toiminta rajata niin, ettei toiminnalla aiheuteta haittaa alueen ihmisten terveydelle, elinoloille ja viihtyvyydelle, luonnolle eikä alueen kulttuuriarvoille.

Ympäristölupaa myönnettäessä on erityisesti otettava huomioon toisaalta lentotoiminnan luonne harrastustoimintana ja toisaalta Luoteis-Lopen erittäin tärkeä merkitys koko Etelä-Suomen virkistys- ja vapaa-aika-alueena eli jopa kuten on todettu "Vapaa-aikavyöhykkeenä". Säätiön lentotoiminta ei ole lainkaan liikenneilmailua ts. se ei ole matkustaja-, rahti- eikä pelastuslentotoimintaa, vaan pelkästään harrasteilmailua ja osin lentokoulutuksellista toimintaa. Harrasteilmailu tulee ehdottomasti jo yleisesti missä tahansa sitä harjoitettaessa sopeuttaa alueen väestön elinoloihin niin, että siitä ei ole

elinoloille haittaa. Koulutuksellisessa lentotoiminnassa taas jo sen luonteenkin takia eli opetuksellisesti tulee aina joka tilanteessa korostaa lentotoiminnan haittojen minimoimista ympäristölle. Eli myös koulutuksellisesti tulee ympäristöluvassa asettaa selkeät ehdot ympäristöhaittojen poistamiseksi. Luoteis-Lopen perusluonne erittäin tärkeänä virkistys- ja vapaa-aikalueena on nyt pahasti ristiriidassa lentotoiminnan kanssa. Alueen nykyinen merkitys lähtökohtana ei varmasti enää uudelle vastaavalle toiminnalle annettaisi toimintalupaa. Jos lentotoimintaa halutaan jatkaa, ei ole muuta vaihtoehtoa kuin toimia ympäristölainsäädännön mukaisesti. Yhteensovittaminen tulee ehdottomasti tehdä niin, että lentotoiminnan haitat minimoidaan ja lentotoiminta yleisesti tulee sovittaa alueen virkistys- ja vapaa-aikakäyttöön. Ei saa missään tapauksessa olla niin, että lentotoimintaa saataisiin harjoittaa miten tahansa ja millä tavalla tahansa ja mihin vuorokauden aikaan tahansa niin kuin tähän saakka on estottomasti ja suorastaan röyhkeästi tapahtunut. Nykyisellään myös lentotoiminnan merkitys kunnan taloudelle on vain kielteinen. Jos melua aiheuttavaa lentotoimintaa ei olisi, Luoteis-Lopen ainutlaatuinen luonto toisi paljon enemmän alueelle elinkeinotoimintaa matkailutoiminnan kautta kuin tuo nykyinen lentotoiminta muutamalla työpaikallaan.

Arkitodellisuus tähän saakka on ollut sitä, että lentotoiminta on ympäristöllisesti ollut täysin rajoittamatonta sekä lentoalueen, lentotavan, lentokaluston että lentoajan suhteen. Kun näistä seikoista on valitettu lennonjohtoon lentokeskukseen, on suhtautuminen ollut ylimielistä ja röyhkeää. Vakiovastaus on ollut, jos ylipäättään ketään vastuuhenkilöä on saatu vastaamaan, että lentoalue ulottuu Räyskälästä idässä Hämeenlinnaan saakka ja että valittajalla ei muutenkaan ole mitään oikeuksia lentotoiminnan rajoittamiseen tai edes arvostelemiseen. Tällainen piittaamattomuus ja samalla tuhansien välittömällä lentoalueella olevien ihmisten levon ja virkistyneen edesvastuuton häiritseminen on saatava kuriin.

Tarkemmin vaatimuksina lentotoiminnalle ja ehtoina ympäristölupalle esitetään seuraavaa:

- Moottorikoneiden lentoaika on rajattava selkeästi. Lentoaika tulee rajata arkisin ma-pe klo 9.00 ja 19.00 ja lauantaisin sekä sunnuntaisin klo 12.00-18.00 väliseksi ajaksi. Aikarajalla tulee tarkoittaa, että koko lentotoiminnan eli myös laskuvarjohyppääjien ylöslennätyksen tulee olla kielletty sen ajan ulkopuolella. Luoteis-Loppi on etenkin kesäisin tuhansien ihmisten ja vähän laajemmalla alueella kymmenien tuhansien ihmisten säännöllinen lepo- ja virkistysalue. Joukossa on myös hyvin paljon iäkkäitä ihmisiä ja toisaalta pieniä lapsia sylivauvoihin saakka. Kun lentotoiminnalla nyt vakavasti häiritään työssä käyvien välttämättömyyksiä viikkolepoa ja estetään herkkäisempien vanhusten ja lasten lepo ja nukkuminen puhumattakaan vauvojen säännöllisten nukahtamis- ja nukkumisaikojen turvaamisesta, ei alueen käytön perusluonne voi toteutua. Nyt muutaman harrasteilmailijan toimesta yleensä vain viihteellisessä tarkoituksessa mihin aikaan vuorokaudesta tahansa terrorisoidaan tuhansien tai jopa kymmenien tuhansien ihmisten lepo- ja virkis-

tysmahdollisuus. Lupaehtona tulee olla myös lentoajoista vastaavan henkilön paikalla olo ja tavoitettavuus lentotoiminnan aikana.

- Lentomelun tekniset vähentämiskeinot on käytettävä. Lentokoneiden kaikki tekniset keinot melusaasteen vähentämiseksi tulee lainsäädännön ja määräysten mukaisesti ottaa välittömästi käyttöön. Nyt lentotoimintaa on harjoitettu hyvin vanhallakin kalustolla, josta on vielä saatettu poistaa nekin puutteelliset äänenvaimentimet, joita niissä on ollut. Purjelentokonehinauksessa ja laskuvarjohyppääjien ylöslennätyksessä tällaiset koneet ovat sietämätön melusaasteen aiheuttaja. Minimaalisella polttoaineen säästöllä on perusteltu äänenvaimentimien puutteellisuutta tai jopa puuttumista tuhansien ihmisten vahingoksi. Ympäristölupaehdoissa tulee edellyttää koneisiin aina ajanmukaiset, parhaat mahdolliset äänenvaimentimet ja myös toistuvat koneiden melumittaukset sekä maassa että ilmassa eri suunnista mitattuina. Koneiden melua koskevien kuntotarkastusten ja lentomelun mittaustulosten tulee olla yleisesti nähtävänä lentokeskuksessa ja ne tulee raportoida ympäristölautakunnalle.
- Lentotapa on rajattava. Koneita on lennettävä niin, että melua syntyy mahdollisimman vähän. Nyt yleinen käytäntö säätiön lentotoiminnassa on ollut, että sekä purjelentokoneen hinauksen jälkeen että laskuvarjohyppääjien poistuttua koneesta, koneella syöksytään alas moottoria ulvottaen kovilla kierroksilla niin, että lähinnä mieleen tulee lentäjä-ässien ilmataistelut. Syöksypommitukseen verrattavasta lentotavasta on kärsimässä tuhansia hiljaisuutta toivovia ihmisiä. Näin ei saa jatkua. Sen vuoksi kaikissa laskuissa ja muutenkin lentämisessä on ehtona oltava mahdollisimman hiljainen lentotapa. Lupaehtoihin tulee sisällyttää lentotavan säännöllinen määrittely ja raportointi ympäristölautakunnalle ulkopuolisen riippumattoman määrittelijän toimesta. Myös näiden raporttien tulee olla yleisesti nähtävänä lentokeskuksessa.
- Lentoalue on ehdottomasti rajattava vain lentokentän yläpuolelle ja muualla vain asumattomille seuduille. Nyt käytäntönä on ollut kaartaa sekä purjekonehinauksessa että laskuvarjohyppääjien ylöslennätyksessä suoraan asumusten yläpuolelle Kaartjärven rannoilla. Jos asiaan on pyydetty korjausta, sitä varmemmin on juuri tämä lentotapa jatkunut. Laskuvarjohyppääjien ylöslennätystä on tehty yömyöhään saakka asuttujen alueiden yläpuolella eikä lentokentän yläpuolella, missä kuitenkin uloshyppääminen on tapahtunut. Juuri tyynenä kesäiltana laskuvarjohyppääjien ylöslennätys aiheuttaa erittäin voimakkaan korkeaäänisen melun, koska kone käy täysillä jyrkän nousukulman takia ja melu suuntautuu alaspäin. On käsittämätöntä, että Kaartjärvellä on melun takia rajattu perämoottorien suurimmaksi kooksi 5 hevosvoimaa, mutta lentokoneilla voi sadoin hevosvoimin missä tahansa kenen asunnon yläpuolella tahansa mihin vuorokauden aikaan tahansa aiheuttaa korvia vihlovan melun. On aivan ilmeistä, että voimakas lentomelu myös vaarantaa vakavasti linnuston ja muun eliöstön pesintää ja hyvinvointia alueella. Useat alueen kyläkeskukset ja niiden lähialueet, kuten Vojakkala, kuuluvat ympäristöministeriön ja museoviraston laatimaan luetteloon valtakunnallisesti merkittävistä kulttuurihistoriallisista nähtävyyksistä. Näitä kohteita tulee suojella myös turhalta lentomelulta.

Edellä olevien seikkojen ottaminen ympäristölupaehtoihin on erityisen tärkeää sen vuoksi, että säätiön lentotoiminta ja samalla melu- ja muut ympäristöhaitat ovat varmasti tulevaisuudessa kasvamassa, ehkä hyvinkin paljon, koska muualla lentotoimintaa juuri melu- ja muiden ympäristöhaittojen vuoksi rajoitetaan. Lisääntyvä lentomelu Luoteis-Lopella tulee silloin painottumaan vielä enemmän juuri viikonloppuihin, aamuaikoihin, iltoihin ja jopa öihin. Lopuksi vielä toteamme, että mikäli edellä esitetyllä tavalla meluhaittoja ei rajoiteta ja valvota, tulemme asettamaan luvan saajan ja myöntäjän ympäristölainsäädännön mahdollistamalla tavalla taloudelliseen korvausvastuuseen alueen maan arvon laskusta loma-aluekäytössä ja matkailuelinkeinotoiminnan mahdollisuuksien heikentämisestä.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Räyskälä-Säätiön ympäristölupahakemus tuli vireille Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 31.5.2005 (Dnro 208/2005). Hakemus oli yleisesti nähtävillä 30.11.2005-13.1.2006. Hakemukseen tuli kahdeksan (8) lausuntoa ja kahdeksan (8) muistutusta.

Räyskälä-Säätiön vastineet Räyskälän ilmailukeskuksen ympäristölupahakemukseen tulleisiin lausuntoihin 30.6.2006

Vastine Hämeen ympäristökeskuksen lausuntoon:

Räyskälä-Säätiö laatii Ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 13 §:n mukaisen selvityksen seuraavien toimintojen pohjavesien suojelutoimenpiteistä: Öljytuotteiden varastointi ja käsittely, alueella syntyvien jätevesien johtaminen ja käsittely, ongelmajätteiden säilytys ja käsittely sekä onnettomuudet ja tulipalot. Säätiö laatii selvityksen vuoden 2007 kevääseen mennessä ja hyväksyttää selvityksen Lopen kunnan ympäristölautakunnalla ja Hämeen ympäristökeskuksella.

Räyskälä-Säätiö laatii pohjaveden laaduntarkkailuohjelman vuoden 2006 loppuun mennessä ja hyväksyttää selvityksen Lopen kunnan ympäristölautakunnalla ja Hämeen ympäristökeskuksella. Säätiö liittyy laaduntarkkailuohjelman ehdotuksen ympäristölupahakemukseen ennen kuin lupahakemus käsitellään uudelleen Lopen kunnan ympäristölautakunnassa.

Vastine Metsähallituksen Metsätaloustalouden osaston lausuntoon:

Räyskälä-Säätiö laatii yhdessä Metsähallituksen Luontopalveluiden kanssa Ilmailukeskuksen alueesta kartan, mihin merkitään arvokkaat kasvillisuusalueet sekä suunnitelman avoimien alueiden kasvillisuuden turvaamiseksi vuoden 2007 syksyyn mennessä.

Vastine Kanta-Hämeen Pelastuslaitoksen lausuntoon:

Räyskälä-Säätiö on päättänyt pyytää kaikilta Ilmailukeskuksen alueella polttonesteitä ja kemikaaleja varastoivilta selvityksen polttoaine- ja kemikaalisäiliöiden turvallisuudesta. Jotta kiinteistöjen polttonestesäiliöiden tarkastukset vastaisuudessa tehdään säädöksiensä mukaisesti ja ajallaan tullaan Ilmailukeskuksen vuoden 2007 kevääseen mennessä valmistuvaan ympäris-

töohjelmaan sisällyttämään polttonestesäiliöiden tarkastusaikataulu. Räyskälä-Säätiö laatii ehdotuksen Liikkuvalle poliisille, jotta Liikkuvan poliisin moottoribensiinin jakelupiste täyttäisi kaikki säädökset vuoteen 2008 mennessä. Räyskälä-Säätiö laatii räjähdysvaaran riskinarvioinnin vuoden 2006 loppuun mennessä sekä toimintasuunnitelman riskiarvioinnin pohjalta.

Vastine Riihimäen seudun terveyskeskus Ky:n yhtymähallituksen lausuntoon:

Räyskälä-Säätiö ei katso tarpeelliseksi teettää uusia melumittauksia tai meluselvityksiä, sillä molempien jo tehtyjen mittauksien (2002 ja 2005) mukaan Ilmailukeskuksen melutaso (LA_{aeq}) on noin 50 dB:ä ja näin ollen melutaso alittaa Valtioneuvoston vuonna 1992 voimaantulleen melutason ohjeavot (993/1992) asumiseen käytettävillä alueilla. Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristö on pääasiassa kaavoittamatonta aluetta ja olemassa olevista lähialueen ranta-asemakaavoista suurin osa on laadittu 1970- ja 1980-luvuilla ennen Valtioneuvoston melutason ohjeavojen voimaantuloa. Ilmailukeskuksessa jo tehtyjen toimenpiteiden johdosta (Laskuvarjokerhon koneeseen lisätty kolmilapainen hiljaisempi potkuri vuonna 1999 sekä äänenvaimennin vuonna 2006) Ilmailukeskuksen melutaso on laskenut voimakkaasti. Lisäksi loma-asutusalueelle tuleva meluhaitta tulee pienentyneeseen, sillä Ilmailukeskus tulee tehostamaan Ilmailukeskuksen lentäjien lentoalueiden käytön tarkkailua ja kaikki lennot (erityisesti hyppylennot) pyritään suuntaamaan asumattomien alueiden yläpuolelle. Laskennalliset ja tietokoneohjelmajohdajaiset melunmäärittelyt lentokentillä ovat nykyisin yleisin tapa lentomelun määrittelyyn ja Ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportin mukaan laskennalliset meluselvitykset ovat käytännössä ainoa keino arvioida lentokoneiden melun alueellista jakautumista. Näin ollen Räyskälä-Säätiö ei näe järkeväksi eikä tarpeelliseksi kolmannen tai toistuvan melumittauksen suorittamista.

Muista ilmailukeskuksessa tapahtuvista tapahtumista eniten melua aiheuttavat Riihimäen moottoripyöräkerho Kahvakopla ry:n järjestämät moottoripyöräkilpailut, mihin Kahvakopla ry itse hakee aina vaadittavat luvat (Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86, Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta 60 §). Näin ollen Räyskälä-Säätiö ei näe tarpeelliseksi suorittaa erillisen tapahtuman melumittausta.

Räyskälä-Säätiö suorittaa kesän 2006 aikana kyselytutkimuksen Ilmailukeskuksen lähialueen asukkaille Ilmailukeskuksen meluhaitoista.

Räyskälä-Säätiö laatii vuoden 2007 kevääseen mennessä Ilmailukeskukselle ympäristöohjelman, minkä yhtenä osa-alueena on pohjaveden suojeluohjelma. Pohjaveden suojeluohjelma hyväksytetään erikseen Lopen kunnan ympäristölautakunnalla sekä Hämeen ympäristökeskuksella. Lisäksi ympäristöohjelmaan tulee jätevedenkäsittelyn osio, missä mainitaan muun muassa, että 15.6.2007 Ilmailukeskuksen kaikki jätevedet johdetaan Kaartjärven Vesihuolto Oy:n jätevedenpuhdistuslaitokselle. Ympäristöohjelmaan ei kuitenkaan tule kemikaaliselvitystä Ilmailukeskuksen talviaikaisen liukkausdenestosta, sillä Ilmailukeskuksessa ei käytetä lainkaan kyseisiä aineita.

Räyskälän Ilmailukeskus liittyy Kaartjärven Vesihuolto Oy:n jätevesijärjestelmään 15.6.2007 ja liittymisajankohta sisällytetään osaksi kevääseen 2007 mennessä laadittavaa Ilmailukeskuksen ympäristöohjelmaa.

Vuonna 2002 laaditun ympäristösuunnitelman toimenpide-ehdotuksien seuranta tulee osaksi vuoden 2007 kevääseen mennessä laadittavaa Ilmailukeskuksen ympäristöohjelmaa.

Vastine Hämeen liiton lausuntoon:

Räyskälä-Säätiö laatii Ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 13 §:n mukaisen selvityksen seuraavien toimintojen pohjavesien suojelutoimenpiteistä: Öljytuotteiden varastointi ja käsittely, alueella syntyvien jätevesien johtaminen ja käsittely, ongelmajätteiden säilytys ja käsittely sekä onnettomuudet ja tulipalot. Säätiö laatii selvityksen vuoden 2007 kevääseen mennessä ja hyväksyttää selvityksen Lopen kunnan ympäristölautakunnalla ja Hämeen ympäristökeskuksella. Räyskälä-Säätiö laatii pohjaveden laaduntarkkailuohjelman vuoden 2006 loppuun mennessä ja hyväksyttää selvityksen Lopen kunnan ympäristölautakunnalla ja Hämeen ympäristökeskuksella. Säätiö liittää laaduntarkkailuohjelman ehdotuksen ympäristölupahakemukseen ennen kuin lupahakemus käsitellään uudelleen Lopen kunnan ympäristölautakunnassa.

Räyskälä-Säätiö laatii vuoden 2007 kevääseen mennessä Ilmailukeskukselle ympäristöohjelman, minkä tarkoituksena on ohjata Ilmailukeskuksen kehitystä ympäristöä huomioivaan suuntaan. Lisäksi vuonna 2007 ensimmäistä kertaa ilmestyy Ilmailukeskuksen ympäristöraportti edesauttaa toiminnan seuranta ja näin myös Ilmailukeskuksen ympäristöhaittojen vähentymistä.

Räyskälä-Säätiön vastine Räyskälän ilmailukeskuksen ympäristölupahakemukseen tulleisiin muistutuksiin 30.6.2006

Ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportin mukaan:
Ympäristönsuojelulain (86/2000) 28§:n ja ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1§:n mukaan lentopaikalla on oltava ympäristölupa. Toimintaa pidetään ympäristönsuojelulain mukaan laillisesti harjoitettuna, jos siihen on ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (113/2000) 4§:n 1 momentin mukainen vanhan lainsäädännön mukainen lupa tai siihen ei ole ollut tarpeen hankkia tällaista lupaa. Ohjeena on ollut, ettei pitkään jatkunutta tilannetta tule pitää laittomana, jos valvontaviranomainen on vanhan lainsäädännön voimassa ollessa pitänyt tilannetta laillisena. (Lentoasemien ympäristölupien erityispiirteet, Liite 2.).

Räyskälä-Säätiöllä on voimassaoleva vuokrasopimus Metsähallituksen kanssa ilmailukeskuksen alueesta, Ilmailuhallituksen myöntämä lentokentän pitolupa (1751/492/81), Lopen kunnan myöntämä sijoituslupa lentokentälle sekä Lopen kunnan päätös jätevesien käsittelystä. Lisäksi Hämeen liiton Maakuntavaltuusto on 29.11.2004 hyväksymässään maakuntakaavassa osoittanut Räyskälän Ilmailukeskuksen alueen lentoliikenteen alueeksi.

Koska Räyskälän Ilmailukeskus on toiminut nykyisellä paikallaan vuodesta 1963 lähtien ja on aikaisemmin ollut viranomaisten hyväksymä, Räyskälä-Säätiö katsoo, että mitään lakia ei ole rikottu, vaikka ympäristölupaa haetaan vasta vuonna 2005.

Räyskälän Ilmailukeskuksessa on tiedostettu lentokoneiden meluhaitta. Räyskälä-Säätiön omistuksessa on kaksi pienlentokonetta, joita käytetään purjelentokoneiden hinaukseen. Toiseen näistä koneista on jo asennettu viranomaisten hyväksymä äänenvaimennin ja toiseen koneeseen äänenvaimennin asennetaan mahdollisimman pian (vuoden 2006 aikana), kun vaimennin saadaan valmiiksi. Räyskälä-Säätiö pyrkii tulevaisuudessa vähentämään lentokoneista aiheutuvaa melua erilaisin teknisin toimenpitein.

Ilmailukeskuksessa jo tehtyjen toimenpiteiden johdosta (Laskuvarjokerhon koneeseen lisätty kolmilapainen hiljaisempi potkuri vuonna 1999 sekä äänenvaimennin vuonna 2006) Ilmailukeskuksen melutaso on laskenut voimakkaasti. Näin ollen väite siitä, että laskuvarjohyppeyn käytettävän lentokoneen meluhaitalle ei oltaisi tehty mitään, on perusteeton.

Räyskälä-Säätiön toiseen hinauskoneeseen asennettiin nelilapainen potkuri 2004, jotta koneen melutasoa saataisiin alennettua. Nelilapainen potkuri vaatii toimiakseen kuitenkin niin suuren tehonlisäyksen, että toivottua melutason pienentymistä ei saatu vaan päinvastoin koneen kokonaismelutaso nousi. Näin ollen Räyskälä-Säätiö vaihtoi nelilapaisen potkurin takaisin kolmilapaiseen ja Säätiön omissa koneissa melutasoa pyritään laskemaan muun muassa äänenvaimentimien avulla.

Ympäristönsuojelulain 86/2000 3§ mukaan *parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla (BAT)* tarkoitetaan mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia tuotanto- ja puhdistusmenetelmiä ja toiminnan suunnittelu-, rakentamis-, ylläpito- sekä käyttötapoja, joilla voidaan ehkäistä toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen tai tehokkaimmin vähentää sitä. Lisäksi Valtioneuvoston päätöksessä melutason ohjearvoista (993/92) ei mainita mitään melutason alentamisen teknisten toteuttamisen nopeudesta. Lentokoneista ei vielä ole saatavilla EU:n niin sanottuja BAT-vertailuasiakirjoja (BREF), joten lentokoneiden BAT-määrittely on tällä hetkellä hankalaa. Näin ollen Räyskälä-Säätiön lentokoneet ovat teknisesti voimassaolevien lakien mukaisia.

Räyskälän ilmailukeskuksessa toimii säännöllisesti 13 lentokonetta, joista Räyskälä-Säätiön hallinnassa on kaksi lentokonetta. Näitä koneita käytetään purjelentokoneiden hinauksiin. On siis huomioitavaa, että Räyskälä-Säätiöllä ei ole suoraa päätäntävaltaa muiden ilmailukeskuksessa pysyvästi toimivien koneiden moottorivalintoihin yms., mutta Säätiö voi antaa suosituksia vähämeluisempien koneiden hankintaan.

Räyskälän ilmailukeskus kouluttaa jokaisen Räyskälä-Säätiön koneilla ja Laskuvarjokerhon koneella lentävän lentäjän siten, että lentäjälle toimite-

taan etukäteen Räyskälän omat lentokäsikirjat (Hinauslentäjän käsikirja ja Hyppylentäjän käsikirja). Tämän jälkeen lentäjälle annetaan koulutusta, missä koulutetaan mm. lentotavat, lentoreitit ja lentoajat. Koulutuksen jälkeen lentäjät saavat vielä henkilökohtaista ohjausta kokeneilta lentäjiltä ja lentoreitit käydään läpi käytännössä.

Lentoreitit on suunniteltu siten, että lennot suuntautuvat aina mahdollisuuksien mukaan asumattomien alueiden yläpuolelle. Säätio myös valvoo jatkuvasti lentäjiensä toimintaa, muun muassa lentopaikan päällikkö ja valvova purjelento-opettaja puuttuvat heti havaitsemiinsa virheisiin.

Lisäksi loma-asutusalueelle tuleva meluhaitta tulee pienentymään, sillä Ilmailukeskus tulee tehostamaan Ilmailukeskuksen lentäjien lentoalueiden käytön tarkkailua ja kaikki lennot (erityisesti hyppylennot) pyritään suuntaamaan asumattomien alueiden yläpuolelle.

Ilmailukeskuksen laskeutumiskuvioista ja korkeuksista päättää Ilmailulaitos ja ilmailukeskuksen on noudatettava Ilmailulaitoksen laatimaa laskeutumiskarttaa (EFRY LDG) vaikka määräysten noudattaminen usein johtaa-kin siihen, että lentokoneet joutuvat kaartelevaan lentokentän yläpuolella enemmän kuin suora laskeutuminen vaatisi. Näin ollen Räyskälä-Säätio toteaa ettei voi enää edesauttaa enempää lentoreiteistä tulevaa meluhaittaa vähentämättä lentoturvallisuutta. Ilmailulaitoksen laskeutumiskartta (EFRY LDG) on kokonaisuudessaan ladattavissa Räyskälän ilmailukeskuksen internetsivuilta.

Räyskälä-Säätion voimassa olevien pysyvääsmääräyksien mukaan (Räyskälän lentopaikan pysyvääsmääräykset (RÄPY) ”*Ympäristön lentomelun omaehtoiseen rajoittamiseen tähtäävänä toimenpiteenä on häiriötä tuottavaa lentämistä välttävä. Tällaista lentämistä on esim. jatkuva läpilaskujen tekeminen varhain aamulla (ennen klo 8.00) ja myöhään illalla (klo 22.00 jälkeen), asutuksen yläpuolella matalalla suoritettu paikallislento sekä taitolennon harjoittaminen varhain aamulla tai myöhään illalla. Etenkin meluisilla koneilla on laskukierrokset suunniteltava niin, että kierros voidaan lentää osatehoilla. Erityisen tärkeää lentomelun välttäminen on viikonloppuisin.*”

Räyskälä-Säätio on tehnyt päätöksen minkä mukaan ilmailukeskuksen lentoaikaa edelleen supistetaan ja lentäminen on sallittua vain klo 9.00 ja klo 22.00 välisenä aikana. Ilmailukeskuksen tyypin johdosta (korpikenttä) kaikkea liikennettä klo 22.00-9.00 välisenä aikana ei voida kuitenkaan koskaan välttää, sillä kenttää voivat käyttää myös ulkopuoliset lentokoneet. On myös huomioitava, että kaikki alueen yli lentävät koneet eivät liity Räyskälän ilmailutoimintaan millään tavalla, vaan ovat osa Suomen normaalia ilmailiikennettä. Näin ollen Räyskälä-Säätio toteaa ettei voi enää edesauttaa enempää lentoajoista johtuvaa meluhaittaa vähentämättä lento- ja koulutusturvallisuutta.

Räyskälän Ilmailukeskuksessa ei voida käytännön syistä harjoittaa lento-toimintaa lainkaan ympärivuoden, sillä kentällä ei ole valaistusta, mikä rajoittaa kaiken lentotoiminnan valoisaan aikaan ja lisäksi kentällä ei käytetä lainkaan liukkaudenestoaineita talvisin, joten käytännössä lentotoiminta rajoittuu huhti-syyskuuhun.

Muista ilmailukeskuksessa tapahtuvista tapahtumista eniten melua aiheuttavat Riihimäen moottoripyöräkerho Kahvakopla ry:n järjestämät moottoripyöräkilpailut, mihin Kahvakopla ry itse hakee aina vaadittavat luvat (Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86, Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta 60§).

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä ympäristömelun haitoista kerrotaan, että tutkimusten mukaan ihminen voi tottua jopa kovaan meluun (70-80 dB), mutta selvityksessä todetaan myös, että meluun tottuminen on hyvin subjektiivista. Selvityksen mukaan melun häiritsevyyden kynns vaihtelee niin sanottujen meluherkkien ihmisten 35 dB:n ja epäherkempien 110 dB:n välillä. Näin ollen Ilmailukeskuksen ympäristössä lentävien pienkoneiden meluhaitta (60-70 dB*) häiritsee aina meluherkkiä henkilöitä ja nämä henkilöt eivät koskaan totu lentomeluun.

Pienkoneiden melutaso ei ole terveydelle vaarallinen (85 dB) vaan Ilmailukeskuksen melu on niin sanottua häiritsevää melua. Säätiö pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintaansa vähemmän lentomelua tuottavampaan suuntaan. *Leena Kahilaisen Harrasteilmailukoneiden melututkimuksessa pienkoneiden meluarvot ICAO:n säädösten mukaan mitattuna ovat noin 60-70 desibeliä. Valtioneuvoston melun ohjearvot (45 dB loma-asutusalueella ja 55 dB asumiseen tarkoitettulla alueella) ovat painotettuja keskiarvo desibelejä, joten 60-70 dB:n ääntä tuottava pienkone voi alittaa ohjearvot riippuen lentomäärästä.

Vaikka pienlentokoneiden lentomelu ylilennossa voikin olla 60-78 dB ei tämä tarkoita sitä, että pienlentokoneet rikkoisivat Valtioneuvoston ohjearvoja (993/92). Ohjearvo 45 dB (loma-asumiseen käytettävillä alueilla) on niin sanottu keskiäänitaso (LAeq) millä tarkoitetaan seuraavaa: *"keskiäänitaso eli ekvivalenttitaso, koko tarkastelujakson äänienergian A-taajuuspainotettu keskimääräinen taso. L Aeq 07-22 tarkoittaa päiväjän (klo 07-22) ja L Aeq 22-07 yöajan (klo 22-07) keskiäänitasoa."* Tämä tarkoittaa siis sitä, että 60 dB:n meluarvoilla päästään helposti alle 45 dB:n ohjearvon, riippuen lentotapahtumien määrästä.

ICAO:n mittaukset tehdään siten, että lentokone suorittaa ylilennon 300 metrin korkeudessa tasaisella matkanopeudella ja teholla. Räyskälä-Säätiö on teettänyt vuosina 2002 ja 2005 melumittaukset, joissa mitattiin Ilmailukeskuksen todellista melutasoa siten, että lentokoneiden nousu ja laskumelutaso saatiin selville. Näin ollen tehdyt melumittaukset antavat todenmukaisemman kuvan lentomelusta kuin tasaisella nopeudella ja teholla suoritettavat ICAO:n konekohtaiset melumittaukset. Räyskälä-Säätiö ei näin ol-

len näe tarpeelliseksi suorittaa Ilmailukeskuksessa ICAO:n määräyksien mukaisia mittauksia.

Vuonna 2002 Jyväskylän yliopiston Ympäristöntutkimuskeskus suoritti Räyskälän Ilmailukeskuksessa melumittauksia (9.7., 10.7., 20.7., 21.7. ja 23.8.). Lisäksi vuonna 2005 WSP LT-Konsultit Oy suoritti melumittauksia 22.9.2005 klo 10.00-15.30 välisenä aikana kahdeksalla eri mittauspisteellä. Mittaustulosten perusteella kullekin mittauspisteelle laskettiin päiväajan keskiäänitaso (*L Aeq 22-07*) kolmella eri toimintamäärällä (140 lentoa, 83 lentoa ja 40 lentoa päivässä). Näin saatiin laskennallisesti määritettyä mitauspisteiden melutasot erityyppisille lentopäiville.

Molempien Räyskälä-Säätiön teettämien mittauksien tuloksien mukaan Ilmailukeskuksen melutaso on noin 50 dB *L Aeq 22-07*. Näin ollen Räyskälä-Säätiö katsoo, että melumittaukset antavat riittävällä varmuudella oikean kuvan Ilmailukeskuksen melutasosta ja Räyskälä-Säätiö pyrkii tulevaisuudessa vähentämään lentomelua asentamalla äänenvaimentimen molempiin pienlentokoneisiinsa ja ohjaamaan muita Ilmailukeskuksessa pysyvästi lentävien lentokoneiden omistajatahoja mahdollisimman pian tekemään lentomelua vähentäviä toimenpiteitä.

Räyskälässä on jo tehty kaksi melumittausta (vuosina 2002 ja 2005). Laskennalliset ja tietokoneohjelmapohjaiset melunmäärittelyt lentokentillä ovat nykyisin yleisin tapa lentomelun määrittelyyn ja Ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportin mukaan laskennalliset meluselvitykset ovat käytännössä ainoa keino arvioida lentokoneiden melun alueellista jakautumista. Näin ollen Räyskälä-Säätiö ei näe järkeväksi eikä tarpeelliseksi kolmannen tai toistuvan melumittauksen suorittamista.

Räyskälä-Säätiö ei katso tarpeelliseksi teetättää uusia melumittauksia tai meluselvityksiä, sillä molempien jo tehtyjen mittauksien (2002 ja 2005) mukaan Ilmailukeskuksen melutaso (*L Aeq*) on noin 50 dB:ä ja näin ollen melutaso alittaa Valtioneuvoston vuonna 1992 voimaantulleen melutason ohjeavot (993/1992) asumiseen käytettävillä alueilla. Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristö on pääasiassa kaavoittamatonta aluetta ja suurin osa lähialueen ranta-asemakaavoista on laadittu 1970- ja 1980-luvuilla ennen Valtioneuvoston melutason ohjeavojen voimaantuloa.

Räyskälä-Säätiö työllistää vakituisesti kaksi työntekijää (toiminnanjohtajan ja laitoshuoltajan), lisäksi Suomen Ilmailuopisto työllistää 4 henkilöä. Säätiö epäilee vahvasti, että yksittäisen mökkiläisen työllistävä vaikutus ei ole suurempi kuin kuusi henkilötyövuotta. Lisäksi Ilmailukeskuksessa toimiva kahvila (Air Soppatykki) työllistää ravintolahenkilöstöä (5-7 hlö).

Räyskälä-Säätiö on hyvin tietoinen erilaisista pienkoneiden melua vähentävistä toimenpiteistä ja tällaisia toimenpiteitä onkin jo Säätiön omiin koneisiin ja muihin Ilmailukeskuksessa vakituisesti toimiviin koneisiin asennettu.

Räyskälä-Säätiöllä ei ole mitään sitä vastaan jos valvova viranomainen valvoo Ilmailukeskuksen toimintaa muun muassa tarkastuskäynnein. Kohdassa 1 mainittujen perusteiden nojalla Räyskälä-Säätiö ei näe mitään laillista perustetta Ilmailukeskuksen toimintakiellolle.

Räyskälä-Säätiö uskoo Lopen kunnan ympäristölautakunnan harkitsevan erittäin huolella ennen kuin se tekee Ilmailukeskuksen ympäristöluvasta päätöksen eikä Säätiö saa vaikuttaa lautakunnan päätöksentekoon.

Helsinki-Malmin lentokenttä on huomattavasti vilkkaampi lentokenttä (laskeutumisia noin 50 000/vuosi) kuin Räyskälä. Helsinki-Malmin vaikutuksia on tutkittu Vanhankaupunginlahden Natura-alueeseen (Esiarviointi Helsinki-Malmin lentoaseman lentotoiminnan vaikutuksista Vanhankaupunginlahden Natura-alueeseen, Ilmailulaitos 2006) ja selvityksen mukaan pienlentokoneilla ei ole vaikutusta alueen linnustoon eikä luontotyyppeihin. Näin ollen on oletettavaa, ettei Räyskälänkään Ilmailukeskuksella ole vaikutusta lähialueen linnustoon.

Hakijalle on 29.10.2007 päivätyllä kirjeellä varattu tilaisuus tulla kuulluksi ja esittää vastineensa ympäristölupahakemuksesta annetuista lausunnoista (3), muistutuksista (5) ja mielipiteensä (1). Räyskälä-Säätiö on toimittanut vastineen 15.11.2007.

Räyskälä-Säätiön vastine Räyskälän ilmailukeskuksen ympäristölupahakemukseen tulleisiin lausuntoihin, muistutuksiin ja vetoomukseen 15.11.2007

Räyskälä-Säätiön vastine Lopen kunnanhallituksen lausuntoon:

Räyskälä-Säätiö katsoo, ettei sillä ole mitään sitä vastaan, että ympäristöviranomaisen rajoittaa Ilmailukeskuksen toimintaa, sillä ilmailu on nykyiselläänkin hyvin säädeltyä. Esimerkiksi Ilmailukeskuksella on omat ilmailuviranomaisen hyväksymät pysyväismääräykset (RÄPY)(Räyskälä-Säätiö, 2007) ja ilmailuviranomaisille ilmoitetaan vuosittain jokaisen lentokoneen ilmailemat tunnit ilma-aluksen omistajan toimesta. Räyskälä-Säätiö haluaa kuitenkin muistuttaa, että liian tiukat määräykset (kuten esimerkiksi lentoaikojen runsas rajoittaminen) voivat vaikuttaa suoraan koko ilmailukeskuksen toimintaan siten, että toimintaa ei voida määräyksien vuoksi jatkaa (mm. ilmailukoulutus tehdään yleensä tyvenellä iltasäällä). Näin ollen rajoitusten tulisi Säätiön mukaan olla sellaisia, että ne takaisivat sekä ympäristönsuojelun, ihmisten terveyden suojelun että Ilmailukeskuksen toiminnan jatkumisen.

Räyskälä-Säätiö on laatinut Hämeen ympäristökeskukselle ehdotuksen 30.10.2007 toimintansa päästö- ja käyttötarkkailuohjelmasta sekä 30.10.2006 ehdotuksen pohjaveden tarkkailuohjelmasta. Säätiö katsoo, että näiden ohjelmien mukainen tarkkailu on riittävä vuosittaiselle toiminnan vaikutusten tarkkailulle.

Räyskälä-Säätiön toiveena on myös, että lupapäätöksessä selvästi ilmaistaisiin, mitkä eri toiminnot kuuluvat kyseisen luvan piiriin.

Myös Räyskälä-Säätiö toivoo, että lupapäätöksessä huomioitaisiin niin vakituinen kuin loma-asutuskin, koska Ilmailukeskuksella voidaan katsoa olevan positiivinen vaikutus alueen asutuksen kehitykseen, sillä Ilmailukeskuksen perustamisen jälkeen alueelle on tullut runsaasti loma-asutusta ja kohdassa 2.6 käsiteltävän vetoimuksen mukaisesti ainakin osa alueen vakituista asukkaista pitää Ilmailukeskusta erittäin tärkeänä alueen elinvoimaisuuden kannalta.

Räyskälä-Säätiön vastine Lopen ympäristölautakunnan lausuntoon:

Räyskälä-Säätiö katsoo, ettei sillä ole mitään sitä vastaan, että ympäristöviranomaisen rajoittaa Ilmailukeskuksen toimintaa, sillä ilmailu on nykyiselläänkin hyvin säädeltyä. Esimerkiksi Ilmailukeskuksella on omat ilmailuviranomaisen hyväksymät pysyväismääräykset (RÄPY)(Räyskälä-Säätiö, 2007) ja ilmailuviranomaisille ilmoitetaan vuosittain jokaisen lentokoneen ilmailemat tunnit. Räyskälä-Säätiö haluaa kuitenkin muistuttaa, että liian tiukat määräykset (kuten esimerkiksi lentoaikojen runsas rajoittaminen) voivat vaikuttaa suoraan koko ilmailukeskuksen toimintaan siten, että toimintaa ei voida määräyksien vuoksi jatkaa (mm. ilmailukoulutus tehdään yleensä tyvenellä iltasäällä). Näin ollen rajoitusten tulisi Säätiön mukaan olla sellaisia, että ne takaisivat sekä ympäristönsuojelun, ihmisten terveyden suojelun että Ilmailukeskuksen toiminnan jatkumisen.

Myös Räyskälä-Säätiö toivoo, että lupapäätöksessä huomioitaisiin niin vakituinen kuin loma-asutuskin, koska Ilmailukeskuksella voidaan katsoa olevan positiivinen vaikutus alueen asutuksen kehitykseen, sillä Ilmailukeskuksen perustamisen jälkeen alueelle on tullut runsaasti loma-asutusta ja kohdassa 2.6 käsiteltävän vetoimuksen mukaisesti ainakin osa alueen vakituista asukkaista pitää Ilmailukeskusta erittäin tärkeänä alueen elinvoimaisuuden kannalta. Ilmailukeskus ja sen toiminta sekä tarjoamat palvelut ovat tuoneet alueelle sekä vakituista, että vapaa-ajan asutusta.

Räyskälän Ilmailukeskuksen 24.2.2007 päivittämän pysyväismääräyksen (RÄPY) mukaan toimintaa on jo rajoitettu seuraavasti: 6.4.3 Ympäristön lentomelun omaehtoiseen rajoittamiseen tähtäävänä toimenpiteenä on häiriötä tuottavaa lentämistä vältettävä. Tällaista lentämistä on esim. jatkuva läpilaskujen tekeminen varhain aamulla (ennen klo 8.00) (1.1.2008 alkaen klo 9.00) ja myöhään illalla (klo 22.00 jälkeen), asutuksen yläpuolella matalla suoritettu paikallislento sekä taitolennon harjoittaminen varhain aamulla tai myöhään illalla. Etenkin meluisilla koneilla on laskukierrokset suunniteltava niin, että kierros voidaan lentää osatehoilla. Kaikkien moottorilentäjien on huomioitava LDG-karttaan merkityt melunvaimennusalueet, joita tulee pääsääntöisesti välttää.

Mikäli toiminta-aikoja iltaisin ja viikonloppuisin rajoitetaan ympäristöviranomaisten taholta liikaa, tulee tämä Räyskälä-Säätiön mukaan vaikuttamaan haitallisesti kaikkeen ilmailukoulutukseen Räyskälässä, sillä ilmailukoulutusta tehdään turvallisuussyistä paljon juuri ilta-aikaan. Tästä syystä

mahdollisissa toiminta-aikarajoituksissa tulisi ennen kaikkea ottaa huomioon myös turvallisuusasiat ympäristöasioiden ohella.

Räyskälä-Säätiö katsoo, että 2006 laadituissa selvityksissä pohjaveden suojelutoimenpiteistä sekä ehdotuksessa pohjaveden suojelutoimenpiteistä on otettu riittävällä tarkkuudella huomioon myös polttoaineiden ja muiden öljytuotteiden säilyttämiseen ja käsittelyyn liittyvät maaperää ja pohjavettä suojaavat lupamääräykset.

Ympäristönsuojelulain 86/2000 3§ mukaan parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla (BAT) tarkoitetaan mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia tuotanto- ja puhdistusmenetelmiä ja toiminnan suunnittelu-, rakentamis-, ylläpito- sekä käyttötapoja, joilla voidaan ehkäistä toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen tai tehokkaimmin vähentää sitä. Lentokoneista ei vielä ole saatavilla EU:n niin sanottuja BAT-vertailuasiakirjoja (BREF), joten lentokoneiden BAT-määrittely on tällä hetkellä hankalaa. Lisäksi lentokoneiden teknisiä muutoksia valvovat viranomaiset voivat toiminnallaan vaikuttaa suuresti siihen, miten ja millä aikataululla lentokoneisiin voidaan tai saadaan tehdä muutoksia. Näin ollen Räyskälä-Säätiö katsoo, että parhaan käyttökelpoisen tekniikan seuranta on Säätiön taholta mahdollista toteuttaa, mutta muiden tekniikkaa koskevien ympäristöviranomaismääräysten toteuttaminen ja erityisesti toteutusaikataulu ei täysin ole Säätiön vallassa.

Räyskälä-Säätiö pyrkii vähentämään lentokoneista aiheutuvaa melua erilaisin teknisin toimenpitein. Räyskälän ilmailukeskuksessa toimii säännöllisesti 12 lentokonetta, joista Räyskälä-Säätiön hallinnassa on kaksi lentokonetta. Näitä koneita käytetään purjelentokoneiden hinauksiin. On siis huomioitava, että Räyskälä-Säätiöllä ei ole suoraa päätäntävaltaa muiden ilmailukeskuksessa pysyvästi toimivien koneiden moottorivalintoihin yms., mutta Säätiö voi antaa suosituksia vähämeluisempien koneiden hankintaan. Molemmissa Säätiön omissa lentokoneissa on jo asennettuna äänen- vaimennin.

Räyskälä-Säätiö on laatinut Hämeen ympäristökeskukselle ehdotuksen 30.10.2007 toimintansa päästö- ja käyttötarkkailuohjelmasta sekä 30.10.2006 ehdotuksen pohjaveden tarkkailuohjelmasta. Säätiö katsoo, että näiden ohjelmien mukainen tarkkailu on riittävä vuosittaiselle toiminnan vaikutusten tarkkailulle.

Räyskälä-Säätiön toiveena on myös, että lupapäätöksessä selvästi ilmaistaisiin, mitkä eri toiminnot kuuluvat kyseisen luvan piiriin.

Räyskälä-Säätiön vastine Riihimäen seudun terveyskeskuksen ky:n ympäristöterveysosaston lausuntoon:

Laskennalliset ja tietokoneohjelmajaiset melunmäärittelyt lentokentillä ovat nykyisin yleisin tapa lentomelun määrittelyyn ja Ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportin mukaan (Ympäristöministeriö, 2003) laskennalliset meluselvitykset ovat käytännössä ainoa keino arvioida lentoko-

neiden melun alueellista jakautumista. Näin ollen Räyskälä-Säätiö ei näe järkeväksi eikä tarpeelliseksi kolmannen tai toistuvan melumittauksen suorittamista melun leviämisen tarkemmaksi selvittämiseksi. Räyskälä-Säätiö on selvittänyt vuoden 2007, aikana onko melun leviämistä mallintavaa ohjelmaa saatavilla Suomessa, mutta tällaista ohjelmaa ei vielä ole löytynyt. Mikäli ohjelma löydetään ja se on taloudellisesti mahdollista hankkia, on Räyskälä-Säätiö valmis laatimaan laskennallisen meluselvityksen Ilmailukeskuksen melun leviämisestä.

Melun kannalta on myös huomioitavaa, että kentän toiminta on ympärivuotista, mutta talviaikaan huomattavissa määrin hiljaisempaa kuin kesällä. Lentotoimintaa harrastetaan talvella vain valoisaan aikaan hyvällä säällä satunnaisesti. Muuta talven ajan toimintaa ovat ennakoivan ajon koulutukset, joita järjestetään tällä hetkellä hyvin vähän. Yöaikaista toimintaa ei juurikaan ole, sillä kentällä ei ole valaistusta, joten se on käytettävissä vain valoisan aikaan lentotoiminnalle. Yöaikaan kiitotiet ovat siis käyttökelvottomat. Lentokentän pysyväismääräyksissä (RÄPY) meluisimpien koneiden ja jatkuvien laskuharjoitusten tekeminen on rajattu niin, ettei se ulotu yöaikaan edes silloin, kun valoisuus antaisi siihen mahdollisuuden.

Ympäristöohjelma tullaan laatimaan pikimmiten vuoden 2008 tammikuussa.

Räyskälä-Säätiön vastine Ritva Koskisen muistutukseen:

Helsinki-Malmin lentokenttä on huomattavasti vilkkaampi lentokenttä (laskeutumisia noin 50 000/vuosi) kuin Räyskälä. Helsinki-Malmin vaikutuksia on tutkittu Vanhankaupunginlahden Natura-alueeseen (Esiarviointi Helsinki-Malmin lentoaseman lentotoiminnan vaikutuksista Vanhankaupunginlahden Natura-alueeseen, Ilmailulaitos 2006) ja selvityksen mukaan pienlentokoneilla ei ole vaikutusta alueen linnustoon eikä luontotyypeihin. Näin ollen on oletettavaa, ettei Räyskälänkään Ilmailukeskuksella ole vaikutusta lähialueen linnustoon.

Tiettävästi Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristössä ei ole liito-orava-havaintoja eikä liito-oravalle tyypillisiä elinalueitakaan pääasiassa kuivalla mäntykankaalla löydy. Lisäksi liito-orava ei kuulu läheisen Maakylä-Räyskälän Natura-alueen huomionarvoisiin lajeihin. Näin ollen Säätiö kiistää, että Ilmailukeskuksen toiminta häittäisi liito-oravia.

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä ympäristömelun haitoista kerrotaan, että tutkimusten mukaan ihminen voi tottua jopa kovaan meluun (70-80 dB), mutta selvityksessä todetaan myös, että meluun tottuminen on hyvin subjektiivista. Selvityksen mukaan melun häiritsevyyden kynns vaihtelee niin sanottujen meluherkkien ihmisten 35 dB:n ja epäherkempien 110 dB:n välillä. Näin ollen Ilmailukeskuksen ympäristössä lentävien pienkoneiden meluhaitta (60-70 dB) häiritsee aina meluherkkiä henkilöitä ja nämä henkilöt eivät koskaan totu lentomeluun. Pienkoneiden melutaso ei ole terveydelle vaarallinen (85 dB) vaan Ilmailukeskuksen melu on niin sanottua häiritsevää melua.

Lisäksi Räyskälä-Säätiö haluaa muistuttaa, että Ilmailukeskuksessa perheineen ilmailua harrastavat henkilöt myös hakevat ilmailusta virkistymistä ja nauttivat Räyskälän alueen kauniista luonnonmaisemista, hieman vain eri perspektiivistä kuin metsässä vaeltelevat henkilöt.

Räyskälä-Säätiö pahoittelee sitä, jos muistuttaja kokee, että Ilmailukeskuksessa ilmailua harrastavien ja loma-asukkaiden välit ovat tulehtuneet. Säätiö ei pysty valvomaan jokaisen ilmailuharrastajan toimintaa ja puheita, mutta itse toiminnassaan pyrkii edistämään Ilmailukeskuksen ja sen lähialueen asukkaiden kommunikointia monin tavoin. Esimerkiksi kesällä 2007 Ilmailukeskus järjesti useita ilmaisia tutustumiskäyntejä Ilmailukeskuksen ja tiedottaa toiminnastaan jatkuvasti internetsivuillaan.

Räyskälä-Säätiö katsoo, ettei Ilmailukeskuksessa säännöllisesti toistuvia melumittauksia ole järkevää tehdä, sillä laskennalliset ja tietokoneohjelmajohdajaiset melunmääritykset lentokentillä ovat nykyisin yleisin tapa lentomelun määrittelyyn ja Ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportin mukaan (Ympäristöministeriö, 2003) laskennalliset meluselvitykset ovat käytännössä ainoa keino arvioida lentokoneiden melun alueellista jakautumista. Näin ollen Räyskälä-Säätiö ei näe järkeväksi eikä tarpeelliseksi kolmannen tai toistuvan melumittauksen suorittamista.

Ilmailukeskus on tyypiltään valvottoman lentopaikka eli niin sanottu korpi-kenttä. Tällaisella lentokentällä ei ole ilmailulainsäädännön mukaan lennonjohtoa eikä myöskään lentorajoitteita eli kentälle voi tulla harrastamaan ilmailua kuka tahansa ilmailija. Räyskälän Ilmailukeskuksen pysyväismääräykset (RÄPY) on ilmailuviranomaisten hyväksymä suositusohje, joita ilmailijoiden tulisi noudattaa. Räyskälän Ilmailukeskuksen lähialueet ovat niin sanottua valvottomaa ilmatilaa, jossa kuka tahansa ilmailija voi vapaasti lentää. Näistä syistä Räyskälä-Säätiö ei ilmailulainsäädännön nojalla pysty rajoittamaan ilmailukeskuksessa ilmailua harrastavien ilmailijoiden toimintaa, mikäli ilmailu tapahtuu ilmailulainsäädännön mukaisesti. Näin ollen esimerkiksi taitolentoharjoittelua Ilmailukeskuksen alueella ei voida lain mukaan rajoittaa.

Räyskälä-Säätiön vastine Risto Salon muistutukseen:

Pernunjärvi sijaitsee noin neljän kilometrin päässä Räyskälän Ilmailukeskukselta länteen. Käytettäessä kiitotietä 12L lentokoneet nousevat usein juuri Pernunjärven suuntaan, johtuen kentän tuuliolosuhteista (lentokoneen on noustava vastatuuleen). Pernunjärvi on kuitenkin harrasteilmailun näkökulmasta varsin kaukana lentokentästä. Tavallisesti nimittäin esimerkiksi purjelentokoneita ei hinata niin kauas lentokentästä, sillä 500 m irrotuskorkeus tulee jo paljon ennen Pernunjärveä vastaan, vaikka purjelentokoneita hinattaisiin niin sanotusti suoraan (suoraan hinaaminen on harvinaista, sillä yksi tapa lyhentää yksittäisen hinauksen aikaa on käyttää ilmassojen nostoja hyväksi. Eli noston tullessa kohdalle siihen jäädään kaartamaan myös hinausyhdistelmällä ja näin lyhennetään hinausainaa parhaimmillaan jopa 1-3 min.). Hyppykone saattaa käydä Pernunjärven suunnalla Portaantiellä saakka, mutta ei juuri kauempana samasta järkevyyssyystä eli ilmaili-

joidenkin kannalta mahdollisimman lyhytaikaiset lennot (niin purjelentokoneiden vetokoneen tai laskuvarjohyppykoneen) ovat ideaalisia.

Koska Räyskälän Ilmailukeskus on harrasteilmailukeskus, pääasiassa toimintaa on keskuksessa silloin, kun harrasteilmailijoilla on vapaa-aikaa eli esimerkiksi viikonloppuisin. Tästä syystä ilmailutoiminta on runsainta hyvinä ulkoilupäivinä. Lisäksi ilmailumääriin vaikuttaa suuresti säätila, ja esimerkiksi kaikki koulutustoiminta (purjelento, laskuvarjohyppy jne.) pyritään ajoittamaan mahdollisimman turvalliseen ajankohtaan eli sään ollessa mahdollisimman hyvä esimerkiksi aurinkoisena ja tyynenä kesäiltana. Hyvällä säällä ilmailu on siis aina huomattavasti turvallisempaa kuin huonolla säällä.

Ilmailulain (1242/2005) mukaan Suomen ilmatilassa on joitakin rajoitettuja alueita, joilla lentäminen on kiellettyä. Tällaisia alueita ovat: 1) maanpuolustuksen kannalta tärkeiden kohteiden ja ydinvoimaloiden läheisyydessä niiden suojaamiseksi; 2) valtakunnan raja-alueilla sijaitsevilla vyöhykkeillä (tunnistusvyöhykkeillä) valtakunnan rajojen suojaamiseksi ja rajavalvonnan edistämiseksi. Ilmailulainsäädännön mukaan muu ilmatila Suomessa on rajoittamatonta ilmailutilaa, joten lain mukaan Räyskälän Ilmailukeskuksen ilmailutoimintaa ei voida rajoittaa vain Lopen kunnan alueelle. Räyskälä-Säätiö katsoo, että lentotoiminnan kieltäminen Ilmailukeskuksessa ei myöskään ole ilmailulain mukaan mahdollista.

Räyskälä-Säätiön vastine Anneli Klemetin, Veli-Heikki Klemetin ja Antti Klemetin muistutukseen:

Muistuttajan tiedot kyselytutkimuksen osalta ovat väärät, sillä tutkimuksen mukaan: 40 % vastanneista oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa, minkä mukaan Ilmailukeskuksen suurin ympäristöhaitta on melu. 40 % vastanneista ei ottanut kantaa väittämään, minkä mukaan Ilmailukeskuksen suurin ympäristöhaitta on pohjaveden mahdollinen pilaantuminen. Räyskälä-Säätiö ei myöskään väitä itse määrittelevänsä eri melutasojen häiritsevyyttä vaan perustaa väittämänsä viranomaistietoihin. Esimerkiksi pienlentokoneiden melutaso (60-70 dB) on WHO:n asiantuntijaryhmän mukaan melua, joka on häiritsevää, ei siis esimerkiksi kipua aiheuttavaa tai epämiellyttäväksi luokiteltua.

Ilmailukeskuksen melutaso (LA_{aeq}) on noin 50 dB:ä ja näin ollen melutaso alittaa Valtioneuvoston vuonna 1992 voimaantulleen melutason ohjearvot (993/1992) asumiseen käytettävillä alueilla. Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristö on pääasiassa kaavoittamatonta aluetta ja olemassa olevista lähi-alueen ranta-asemakaavoista suurin osa on laadittu 1970- ja 1980-luvulla ennen Valtioneuvoston melutason ohjearvojen voimaantuloa ja kauan Ilmailukeskuksen perustamisen jälkeen.

Räyskälä-Säätiö katsoo, että Ilmailukeskuksessa säännöllisesti toimivien kahdentoista lentokoneen toiminta on noudattanut Ilmailukeskuksen pysyväismääräyksiä, sillä lennot on suoritettu RÄPY:n ohjeiden mukaisesti.

Mikäli muistuttajalla ei ole pitävää todistusaineistoa väittämänsä tueksi, Säätiö katsoo ettei voi enempää kommentoida väittämää.

Räyskälän Ilmailukeskuksen 24.2.2007 päivittämän pysyvääsmääräyksen (RÄPY) mukaan toimintaa on jo rajoitettu seuraavasti: 6.4.3 Ympäristön lentomelun omaehtoiseen rajoittamiseen tähtäävänä toimenpiteenä on häiriötä tuottavaa lentämistä vältettävä. Tällaista lentämistä on esim. jatkuva läpilaskujen tekeminen varhain aamulla (ennen klo 8.00) (1.1.2008 alkaen klo 9.00) ja myöhään illalla (klo 22.00 jälkeen), asutuksen yläpuolella matalla suoritettu paikallislento sekä taitolennon harjoittaminen varhain aamulla tai myöhään illalla. Etenkin meluisilla koneilla on laskukierrokset suunniteltava niin, että kierros voidaan lentää osatehoilla. Kaikkien moottorilentäjien on huomioitava LDG-karttaan merkityt melunvaimennusalueet, joita tulee pääsääntöisesti välttää. Räyskälä-Säätiö katsoo, että pysyvääsmääräyksissä on selkeästi ilmaistu häiriötä aiheuttavan lentomelun välttäminen.

Ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportin mukaan: Ympäristönsuojelulain (86/2000) 28§:n ja ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1§:n mukaan lentopaikalla on oltava ympäristölupa. Toimintaa pidetään ympäristönsuojelulain mukaan laillisesti harjoitettuna, jos siihen on ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (113/2000) 4§:n 1 momentin mukainen vanhan lainsäädännön mukainen lupa tai siihen ei ole ollut tarpeen hankkia tällaista lupaa. Ohjeena on ollut, ettei pitkään jatkunutta tilannetta tule pitää laittomana, jos valvontaviranomainen on vanhan lainsäädännön voimassa ollessa pitänyt tilannetta laillisena. (Ympäristöministeriö, 2003). Räyskälä-Säätiöllä on voimassaoleva vuokrasopimus Metsähallituksen kanssa ilmailukeskuksen alueesta, Ilmailuhallituksen myöntämä lentokentän pitolupa (1751/492/81), Lopen kunnan myöntämä sijoituslupa lentokentälle sekä Lopen kunnan päätös jätevesien käsittelystä. Lisäksi Hämeen liiton Maakuntavaltuusto on 29.11.2004 hyväksymässään maakuntakaavassa osoittanut Räyskälän Ilmailukeskuksen alueen lentoliikenteen alueeksi. Koska Räyskälän Ilmailukeskus on toiminut nykyisellä paikallaan vuodesta 1963 lähtien ja on aikaisemmin ollut viranomaisten hyväksymä, Räyskälä-Säätiö katsoo, että mitään lakia ei ole rikottu.

Räyskälä-Säätiö katsoo, että ilmailuharrastajat käyttävät perheineen myös Ilmailukeskuksen ympäristöä virkistytymiseen ilmailuharrastuksensa yhteydessä. Lisäksi Ilmailukeskuksen perustamisen jälkeen alueella on vapaa-ajan asuntojen määrä vain vuosien mittaan lisääntynyt, vaikka Ilmailukeskuksen toiminta on samaan aikaan lisääntynyt. Näin ollen voidaan olettaa, että alueen kiinteistöjen arvo on Ilmailukeskuksen ympäristössä noussut, sillä Ilmailukeskus ja sen toiminta sekä tarjoamat palvelut ovat tuoneet alueelle sekä vakituista, että vapaa-ajan asutusta.

Ilmailukeskuksessa jo tehtyjen toimenpiteiden johdosta (Laskuvarjokerhon koneeseen lisätty kolmilapainen hiljaisempi potkuri vuonna 1999 sekä äänenvaimennin vuonna 2006) näiden koneiden melutaso on laskenut voimakkaasti. Lisäksi loma-asutusalueelle tuleva meluhaitta tulee pienenty-

mään, sillä Ilmailukeskus tulee tehostamaan Ilmailukeskuksen lentäjien lentoalueiden käytön tarkkailua ja kaikki lennot (erityisesti hyppylennot) pyritään suuntaamaan asumattomien alueiden yläpuolelle.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaan ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan sellaista ihmisen toiminnasta johtuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä tai jättämistä ympäristöön, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa:

- a) terveyshaittaa;
- b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille;
- c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista;
- d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä;
- e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä;
- f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai
- g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus;

Räyskälä-Säätiö katsoo, ettei harrasteilmailu aiheuta merkittävää ympäristön pilaantumista sillä lentomelu ei ole terveydelle vaarallista eikä lentomelun ole havaittu aiheuttavan haittaa luonnon toiminnalle. Ilmailu ei myöskään estä luonnonvarojen käyttämistä eikä virkistyskäyttöä. Ilmailun aiheuttama lentomelu voi tosin joidenkin henkilöiden mielestä vähentää yleistä viihtyvyyttä, mutta koska Ilmailukeskuksen ympäristön loma-asutus on vain viime vuosina lisääntynyt, voidaan olettaa että ilmailutoiminta ei aiheuta vahinkoa omaisuudelle eikä se kaikkien lähialueen asukkaiden mielestä ole myöskään vähentänyt viihtyisyyttä.

Ilmailukeskuksen ympäristö ei ole Räyskälä-Säätiön hallinnon alaisuudessa, joten Säätiö ei voi vaikuttaa Ilmailukeskuksen lähialueella tapahtuvaan moottoriajoneuvotoimintaan. Ilmailukeskuksessa tapahtuva moottoriajoneuvotoiminta on jo hyvin rajoitettua, sillä esimerkiksi kustakin erillisestä tapahtumasta tehdään ilmoitus (melua ja värinää aiheuttavat tapahtumat).

Räyskälä-Säätiö on valmis toteuttamaan luvan vaatimaa seuranta viranomaisten määräysten mukaisesti. Laskennalliset ja tietokoneohjelmapohjaiset melunmäärittelyt lentokentillä ovat nykyisin yleisin tapa lentomelun määrittelyyn ja Ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportin mukaan (Ympäristöministeriö, 2003) laskennalliset meluselvitykset ovat käytännössä ainoa keino arvioida lentokoneiden melun alueellista jakautumista. Näin ollen Räyskälä-Säätiö ei näe järkeväksi eikä tarpeelliseksi kolmannen tai toistuvan melumittauksen suorittamista melun leviämisen tarkemmaksi selvittämiseksi. Räyskälä-Säätiö on selvittänyt vuoden 2007, aikana onko melun leviämistä mallintavaa ohjelmaa saatavilla Suomessa, mutta tällaista ohjelmaa ei vielä ole löytynyt. Mikäli ohjelma löydetään ja se on taloudellisesti mahdollista hankkia, on Räyskälä-Säätiö valmis laatimaan laskennallisen meluselvityksen Ilmailukeskuksen melun leviämisestä.

Kohdassa 5 mainittujen perusteiden nojalla Räyskälä-Säätiö ei näe mitään laillista perustetta Ilmailukeskuksen toimintakiellolle.

Räyskälä-Säätiön vastine Pertti Siukolan muistutukseen:

Räyskälä-Säätiö katsoo, ettei Kiikalan kentän ympäristölupapäätöksiä voida suoraan soveltaa Räyskälän Ilmailukeskuksen tapauksessa, sillä Kiikalan lentokenttä on toimintamääriltään hyvin eri tyyppinen kuin Räyskälä. Kiikalan lentokentällä on vain noin 1 500 lentotapahtumaa vuodessa, joten ilmailutoiminnan määrään verrattuna moottoriajoneuvotoiminta voi olla suhteellisen suuri riski pohjavedelle. Räyskälän Ilmailukeskuksen tapauksessa moottoriajoneuvotoiminta ei kuitenkaan ole suhteessa yhtä suuri riski alueen pohjavedelle (Seppänen, J. 2002 ja Ingreening, 2006). Näin ollen Säätiö katsoo, ettei moottoriajoneuvotoiminnan kiellolle ei perusteita.

Ilmailukeskuksessa jo tehtyjen toimenpiteiden johdosta (Laskuvarjokerhon koneeseen lisätty kolmilapainen hiljaisempi potkuri vuonna 1999 sekä äänenvaimennin vuonna 2006) Ilmailukeskuksen melutaso on laskenut voimakkaasti. Räyskälän Ilmailukeskuksen lähialueet ovat niin sanottua valvomatonta ilmatilaa, jossa kuka tahansa ilmailija voi vapaasti lentää. Näistä syistä Räyskälä-Säätiö ei ilmailulainsäädännön nojalla pysty rajoittamaan ilmailukeskuksessa ilmailua harrastavien ilmailijoiden toimintaa, mikäli ilmailu tapahtuu ilmailulainsäädännön mukaisesti. Näin ollen esimerkiksi taitolentoharjoittelua Ilmailukeskuksen alueella ei voida lain mukaan rajoittaa.

Melua rajoitetaan Suomessa ja EU:ssa useiden eri lakien avulla (työturvallisuus, ympäristönsuojelu jne.) ja Valtioneuvoston asetuksella (993/1992) on jo määritetty melun ohjearvot. Näin ollen Räyskälä-Säätiö katsoo ettei Räyskälän Ilmailukeskukselle ole tarvetta tai lakiperusteita säätää omia melunormeja.

Maantieliikenteen keskiäänitasot ovat samaa luokkaa (60-80 dB) jo kuin pienlentokoneidenkin, joten pelkästään lentokoneiden moottoreita vaihtamalla ei päästä lentomelusta eroon. Lentomelun vähentämisessä on tärkeää huomioida myös moottoritehot sekä lapojen määrä, sillä nämä kaikki yhdessä määräävät sen, millaista melua lentokone aiheuttaa.

Räyskälän Ilmailukeskuksessa on noudatettu lentokentän pysyvääsmääräyksiä (RÄPY) tarkasti. Koska Räyskälän Ilmailukeskus on harrasteilmailukeskus, pääasiassa toimintaa on keskuksessa silloin, kun harrasteilmailijoilla on vapaa-aikaa eli esimerkiksi viikonloppuisin. Tästä syystä ilmailutoiminta on runsainta hyvinä ulkoilupäivinä. Lisäksi ilmailumääriin vaikuttaa suuresti säätila, ja esimerkiksi kaikki koulutustoiminta (purjelento, laskuvarjohyppy jne.) pyritään ajoittamaan mahdollisimman turvalliseen ajankohtaan eli sään ollessa mahdollisimman hyvä esimerkiksi aurinkoisena ja tyynenä kesäiltana. Hyvällä säällä ilmailu on siis aina huomattavasti turvallisempaa kuin huonolla säällä.

Räyskälä-Säätiön vastine Mauri Tommilan ja Aila Tommilan muistutukseen:

Ilmailukeskuksen melutaso (LA_{aeq}) on noin 50 dB:ä ja näin ollen melutaso alittaa Valtioneuvoston vuonna 1992 voimaantulleen melutason ohjearvot (993/1992) asumiseen käytettävillä alueilla. Räyskälän Ilmailukeskuksen ympäristö on pääasiassa kaavoittamatonta aluetta ja olemassa olevista lähi-alueen ranta-asemakaavoista suurin osa on laadittu 1970- ja 1980-luvulla ennen Valtioneuvoston melutason ohjearvojen voimaantuloa ja kauan Ilmailukeskuksen perustamisen jälkeen.

Räyskälä-Säätiö katsoo, ettei sillä ole mitään sitä vastaan, että ympäristöviranomaisen rajoittaa Ilmailukeskuksen toimintaa, sillä ilmailu on nykyiselläänkin hyvin säädeltyä. Esimerkiksi Ilmailukeskuksella on omat ilmailuviranomaisen hyväksymät pysyvääsmääräykset (RÄPY) ja ilmailuviranomaisille ilmoitetaan vuosittain jokaisen lentokoneen ilmailumatunnit. Räyskälä-Säätiö haluaa kuitenkin muistuttaa, että liian tiukat määräykset (kuten esimerkiksi lentoaikojen runsas rajoittaminen) voivat vaikuttaa suoraan koko ilmailukeskuksen toimintaan siten, että toimintaa ei voida määräyksien vuoksi jatkaa (mm. ilmailukoulutus tehdään yleensä tyvenellä iltasällä). Näin ollen rajoituksien tulisi Säätiön mukaan olla sellaisia, että ne takaisivat sekä ympäristönsuojelun, ihmisten terveyden suojelun että Ilmailukeskuksen toiminnan jatkumisen. Rajoituksia määriteltäessä tulisi myös muistaa, ettei Ilmailukeskuksen tuottama melu ole luokituksestaan epämiellyttävää vaan vain häiritsevää.

Ilmailukeskus on tyypiltään valvottoman lentopaikka eli niin sanottu korpikenttä. Tällaisella lentokentällä ei ole ilmailulainsäädännön mukaan lennonjohtoa eikä myöskään lentorajoitteita eli kentälle voi tulla harrastamaan ilmailua kuka tahansa ilmailija. Räyskälän Ilmailukeskuksen pysyvääsmääräykset (RÄPY) on ilmailuviranomaisten hyväksymä suositusohje, joita ilmailijoiden tulisi noudattaa. Räyskälän Ilmailukeskuksen lähialueet ovat niin sanottua valvottomaa ilmatilaa, jossa kuka tahansa ilmailija voi vapaasti lentää. Näistä syistä Räyskälä-Säätiö ei ilmailulainsäädännön nojalla pysty rajoittamaan ilmailukeskuksessa ilmailua harrastavien ilmailijoiden toimintaa, mikäli ilmailu tapahtuu ilmailulainsäädännön mukaisesti. Näin ollen esimerkiksi taitolentoharjoittelua Ilmailukeskuksen alueella ei voida lain mukaan rajoittaa. Ilmailulain (1242/2005) mukaan Suomen ilmatilassa on joitakin rajoitettuja alueita, joilla lentäminen on kiellettyä. Tällaisia alueita ovat: 1) maanpuolustuksen kannalta tärkeiden kohteiden ja ydinvoimaloiden läheisyydessä niiden suojaamiseksi; 2) valtakunnan raja-alueilla sijaitsevilla vyöhykkeillä (tunnistusvyöhykkeillä) valtakunnan rajojen suojaamiseksi ja rajavalvonnan edistämiseksi. Ilmailulainsäädännön mukaan muu ilmatila Suomessa on rajoittamatonta ilmailutilaa, joten lain mukaan Räyskälän Ilmailukeskuksen ilmailutoimintaa ei voida rajoittaa vain Lopen kunnan alueelle. Räyskälä-Säätiö katsoo, että lentotoiminnan kieltäminen Ilmailukeskuksessa ei myöskään ole ilmailulain mukaan mahdollista.

Räyskälä-Säätiö katsoo, ettei ympäristöviranomaisella ole oikeutta puuttua Säätiön taloudellisiin päätöksiin ellei Säätiön toiminta aiheuta erityistä haittaa ympäristölle.

ICAO:n mittaukset tehdään siten, että lentokone suorittaa ylilennon 300 metrin korkeudessa tasaisella matkanopeudella ja teholla. Räyskälä-Säätiö on teettänyt vuosina 2002 ja 2005 melumittaukset, joissa mitattiin Ilmailukeskuksen todellista melutasoa siten, että lentokoneiden nousu ja laskumelutaso saatiin selville. Näin ollen tehdyt melumittaukset antavat todenmukaisemman kuvan lentomelusta kuin tasaisella nopeudella ja teholla suoritettavat ICAO:n konekohtaiset melumittaukset. Lisäksi on huomioitava, että ICAO:n määrittelemät koneiden melun raja-arvot ovat sen verran korkeita, että kaikki Ilmailukeskuksessa vakituisesti operoivat lentokoneet alittavat nämä raja-arvot. Räyskälä-Säätiö ei näin ollen näe tarpeelliseksi suorittaa Ilmailukeskuksessa ICAO:n määräyksien mukaisia mittauksia.

Räyskälä-Säätiön vastine Sinikka Åkerlundin vetoomukseen:

Räyskälä-Säätiö yhtyy vetoomuksen kirjoittajan mielipiteeseen toiminnan meluhaittojen muuttumisen suhteen.

Räyskälä-Säätiö katsoo, että Ilmailukeskuksella on merkittävä vaikutus Räyskälän kylän palveluiden säilyvyydessä.

Räyskälä-Säätiön vuonna 2006 teettämän kyselytutkimuksenkin mukaan Ilmailukeskuksen lähialueen asukkaista osa ei koe lentomelua lainkaan häiritsevänä riippumatta siitä millä etäisyydellä Ilmailukeskukselta asuinrakennus sijaitsee.

Hämeen ympäristökeskus pyysi 14.11.2007 Etelä-Suomen lääninhallitukselta lausuntoa liittyen lentomelun mahdolliseen terveyshaittaan. Etelä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveystieteiden osaston 23.11.2007 saapuneessa lausunnossa todetaan seuraavaa:

Vuoden 2002 meluselvityksessä todetaan, että mittauksen mukaan ei voida tehdä luotettavia arvioita päiväaikaisista keskiäänitasoista, mutta korkeimpien mitattujen melutasojen perusteella näyttää ilmeiseltä, että keskiäänitaso saattaa alueilla ylittää asumiseen käytettävien alueiden päiväaikaisen ohjearvon 55 dB. Vuoden 2005 meluselvityksessä todetaan, että laskennassa käytetyillä oletuksilla saadut arvot eivät päiväaikaan ylitä annettuja asumiseen käytettävien alueiden ohjearvoja rakennusten ulkopuolella. Kuitenkin laskennallinen keskiäänitaso mittauspisteessä 4 (57 dB) ylittää 140 lennon toimintamäärällä laskettuna päiväajan ohjearvon.

Mittauspiste 4 alueella näyttäisi olevan Räyskälän Ilmailukeskuksen asujaimistoselvityksen mukaan vakituista ja loma-asutusta. Asunnoille ja muille oleskelutilojen melulle on annettu sisätilojen ohjearvot. Asuntojen tai muiden oleskelutilojen ohjearvot tarkoittavat sitä melutasoa, jolle sisätiloissa oleskelevat henkilöt tai yleisö saisi enintään altistua. Ohjearvojen lähtökohtana on ollut, että rakennuksiin kohdistuva ulkomelu ei ylitä valtioneu-

voston päätöksen (193/92) päivä- ja yöajan melun ohjearvoja eli $L_{Aeq, 07-22h} \leq 55 \text{ dB(A)}$ ja $L_{Aeq, 22-07h} \leq 50 \text{ dB(A)}$.

Lääninhallitus katsoo, että mikäli päiväajan ulkomelun arvot ylittävät asuinrakennusten kohdalla niille annetut ohjearvot, tulisi melumittauksia tehdä asuinrakennusten sisätiloissa mahdollisen terveyshaitan olemassaolon selvittämiseksi. Mittauksia tulisi tehdä niiden asuintalojen osalta, joiden kohdalla ulkomelu ylittää päiväajan ohjearvon. Näin varmistetaan siitä, ettei asuntojen ja muiden sisätilojen melutaso ylitä niille annettuja ohjearvoja eikä aiheuta terveyshaittoja.

Ilmailukeskus sijaitsee kokonaisuudessaan I-luokan pohjavesialueella. Tämän vuoksi lääninhallitus katsoo, että toiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjavesien suojeluun. Lääninhallitus pitää tärkeänä, että pohjavesien suojelemiseksi polttonestesäiliöt tulee suojata ilkvallalta esimerkiksi lukitsemalla niihin pääsy. Polttoainesäiliöt tulee tarkastaa säädösten mukaisesti. Pohjaveden suojelemiseksi polttoainesäiliöiden tulisi olla kaksoisvaipallisia säiliöitä tai maanpäällisiä säiliöitä, joissa on asianmukainen suoja-allas.

ALUEELLISEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Ratkaisu

Hämeen ympäristökeskus myöntää ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisen ympäristöluvan Räyskälä-Säätiön Lopen kunnassa sijaitsevan lentopaikan toiminnalle sekä Neste Aviation -ilmailupalvelut Neste Oil Oyj:n, Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n ja Liikkuvan poliisin polttonesteenjakelutoiminoille.

Toimintaa on harjoitettava lupahakemuksen mukaisesti ellei lupamääräyksissä muutoin määrätä.

Vastaus yksilöityihin vaatimuksiin ja lausuntoihin

Lausunnoissa ja muistutuksissa esitetyt vaatimukset on otettu huomioon lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla.

Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Yleinen ympäristönsuojelu

1. Räyskälän Ilmailukeskuksen lentopaikan sekä Neste Aviation - ilmailupalvelut Neste Oil Oyj:n, Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n ja Liikkuvan poliisin polttonesteenjakelutoimintojen ympäristönsuojelutoimia on ylläpidettävä ja edistettävä niin, ettei toiminnasta aiheutuva melu, päästöt ilmaan, maaperään tai vesiin tai muu syy aiheuta joko välittömästi tai välillisesti vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle tai muuta ympäristön vahin-

gollista muuttumista tai ympäristön roskaantumista tai yleistä viihtyisyyden alenemista.

Tarvittaessa toiminnanharjoittajan on selvitettävä ympäristövaikutukset ja ryhdyttävä alueellisen ympäristökeskuksen edellyttämiin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin haittojen ehkäisemiseksi tai poistamiseksi. Alueellinen ympäristökeskus päättää toimenpiteistä erikseen. (YSL 4 §, 5 §, 7 §, 8 §, 19 §, 42 §, 55 §, JäteL 6 §, 19 §, NaapL 4 §, 17 §)

Melu

2. Melutaso eniten melulle altistuvissa asumiseen käytettävissä kohteissa ulkona ei saa lentotoiminta-aikana ylittää melun A-painotettua ekvivalenttitasoa 55 dB päivällä (kello 7-22). Tavoitteellinen melutaso eniten melulle altistuvissa kohteissa virkistysalueilla ja loma-asutusalueilla ei saa toiminta-aikana ylittää melun A-painotettua ekvivalenttitasoa 45 dB päivällä (kello 7-22). Mikäli melutaso ylittyy, tulee toiminnanharjoittajan ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin meluhaitan vähentämiseksi. (YSL 5 §, 42 §, 83 §, 108 §, NaapL 17 §)

Hulevesien johtaminen

3. Lentopaikka-alueen hulevedet on johdettava tiiviissä viemärissä keräilykaivon tai altaan kautta pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevalle suoimeyttämölle. Piha-alueen asfalttipintojen kallistusten tulee olla riittävät, jotta hulevedet saadaan kerättyä hallitusti talteen ja ohjattua imeytykseen. (YSL 7 §, 8 §, 42 §, 43 §, JäteL 6 §)

Jätehuolto

4. Ilmailukeskuksen kaikissa toiminnoissa on kaikin tavoin pyrittävä vähentämään jätteiden muodostumista. Kaikki teknisesti ja taloudellisesti hyödynnettävissä olevat jätteet on lajiteltava ja toimitettava hyötykäyttöön. Jätettä ei saa ohjata poltettavaksi, jos se voidaan hyödyntää aineena. Kaatopaikalle toimitettavan jätteen määrää ja haitallisuutta tulee vähentää. Hyötykäyttöön eikä kaatopaikalle saa toimittaa jätteitä, joista voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jätteet on toimitettava paikkoihin, joilla on ympäristönsuojelulain mukainen lupa vastaanottaa kyseisiä jätteitä. (YSL 42 §, JäteL 4 §, 6 §, 9 §, 12 §, 19 §, JäteA 8 §)
5. Erilaatuisia ongelmajätteitä ei saa sekoittaa keskenään eikä muihin jätteisiin. Ongelmajätteiden pakkauksissa on oltava laatua ja vaarallisuutta osoittavat merkinnät. Ongelmajätteet tulee viivyttämättä toimittaa käsiteltäväksi laitokseen, jolla on luvassa kyseinen ongelmajätteen vastaanotto ja käsittely hyväksyty. Ongelmajätteiden siirtoa varten on laadittava siirtoasiakirja, joka annetaan jätteen kuljettajalle luovutettavaksi edelleen ongelmajätteen vastaanottajalle. Siirtoasiakirja tai sen jäljennös on säilytettävä vähintään neljän vuoden ajan. (YSL 42 §, JäteL 6 §, 15 §, JäteA 5 §, 6 §, VNp 659/1996 1 §)

6. Ongelmajätteet on säilytettävä tiiviisti suljetuissa astioissa. Ongelmajätteet on varastoitava katetussa ja lukitussa tilassa varoaltain varustetuissa astioissa tai tiiviillä reunuksellisella tai reunakorokkein varustetulla alustalla siten, että vuototapauksissa ongelmajätteet saadaan kerättyä talteen. (YSL 7 §, 8 §, 42 §, JäteL 6 §, JäteA 5 §, 6 §, VNp 659/1996)

Vesien- ja maaperänsuojelu

7. Lentokoneiden tankkaukset tulee suorittaa ainoastaan ilmailupolttoaineen jakelupaikassa, joka on asianmukaisesti varustettu. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)
8. Kiitoteiden pitämiseen sulana tai lentokoneiden jäänmuodostuksen estämiseen ei saa käyttää kemikaaleja. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)
9. Kiitoradat tulee tarkastaa yleisötapahutumien jälkeen ja tarkastuksista tulee pitää kirjaa. Mikäli radoilla havaitaan polttoainetta tai muita kemikaaleja, puhdistamistoimenpiteet tulee käynnistää välittömästi. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)
10. Moottorikoneiden huoltotoimia saa tehdä vain lentokonehallissa nro I seläisessä paikassa, jossa huollossa käytettävien ja syntyvien nesteiden pääsy maaperään on estetty. Mahdollisten poltoneste-, kemikaali- ja öljyvuotojen varalta on hallin lattian pinnoitteen kestävyys tarkastettava ja tarvittaessa pinnoite on käsiteltävä nestetiiviiksi huollossa käytettäviltä osiltaan. Selvitys pinnoitteen tarkastamisesta ja mahdollisista parannustoimenpiteistä on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle 30.5.2008 mennessä.
- Hallissa tulee olla käytettävissä sopivaa imeytysainetta ja tarvittavat ensitorjuntavälineet mahdollisten öljyvahinkojen varalta. Vahinko- ja hätätilanteiden varalta tulee laatia selkeät toimintaohjeet. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)
11. Lentopaikassa käytettävät ja säilytettävät kemikaalit on varastoitava käyttöturvallisuustiedotteissa esitettyjen ohjeiden mukaisesti lukittavassa, tiivispohjaisessa ja katoksellisessa tilassa niin, että lattialle mahdollisesti valuneet nesteet voidaan kerätä talteen. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)
12. Ilmailukeskuksen käytössä olevat maanalaiset polttoöljysäiliöt (2 kpl) on poistettava käytöstä 31.12.2009 mennessä. Maanalaiset öljysäiliöt täyttöputkineen on poistettava kiinteistöltä, mikäli se teknisesti on mahdollista. Säiliöiden käytöstä poistamisesta on tehtävä ilmoitus pelastus- ja ympäristönsuojeluviranomaiselle. Säiliöiden käytöstä poistamisen yhteydessä säiliöt on puhdistettava asianmukaisesti, mahdolliset vuodot on tarkastettava ja pilaantunut maa on poistettava tai käsiteltävä ympäristönsuojeluviranomaisen määräysten mukaisesti. Suunnitelma maanalaisten polttoöljysäiliöiden käytöstä poistamiselle on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi viimeistään kaksi kuukautta ennen poistotoimenpiteisiin ryhtymistä.

Maanpäällinen polttoöljysäiliö on sijoitettava suoja-altaaseen. Suoja-altaan on pystyttävä keräämään tai pidättämään säiliötä vastaava öljymäärä. Polt-

toöljysäiliön tarkastuksesta on huolehdittava Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (344/83) mukaisesti. Määräaikaistarkastuksista laadituista pöytäkirjoista on toimitettava viipymättä jäljennökset Hämeen ympäristökeskukselle. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

Lentotoiminta

13. Moottorikoneilla suoritettavat nousut ja laskut lentopaikalla ovat sallittuja klo 09.00-21.00. Muina aikoina tarpeettomia harjoituslentoja/ laskukierros- ja palolentoja ei saa tehdä. Rajoitukset eivät koske etsintä-, pelastus- ja palolentoja eivätkä operaatioita, jotka ilmailulain, lentosääntöjen ja lentoturvallisuuden nimissä ovat ehdottoman välttämättömiä.
- Lentotapahtumat ja –näytökset, jotka käsittävät useita peräkkäisiä nousuja tai laskuja, tulee järjestää klo 9.00-19.00 välisenä aikana. Edellä asetetuista aikarajoista voi poiketa vain poikkeustapauksissa, esimerkiksi kansallisten ja kansainvälisten kilpailujen (SM-, PM-, EM-, MM-kilpailujen) yhteydessä. Poikkeustapauksista on ilmoitettava Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä mahdollisuuksien mukaan vaikutusalueen asukkaille. Toimintaa ei saa aloittaa poikkeustapauksissa ilman ympäristökeskuksen hyväksyntää.
(YSL 42, 43 §, NaapL 17 §)
14. Koneiden nousut ja laskut sekä lentoreitit tulee suunnitella siten, että asutukselle, loma-asutukselle ja virkistykseen käytettäville alueille aiheutuvat meluhaitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Suunnitelma meluhaittojen vähentämiseksi on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle 31.3.2009 mennessä. Suunnitelmassa on esitettävä ainakin lentotapojen ja –reittien, eri kiitoratojen ja hinauskuvioiden käytön sekä käytettäviin koneisiin tehtävien melunvaimennustoimenpiteiden vaikutuksia ja vaikutusten vähentämistoimenpiteitä sekä toimenpiteiden toteuttamisaikataulu.
(YSL 43 §, NaapL 17 §)
15. Räyskälä-Säätiön Ilmailukeskuksen toiminnasta aiheutuvan melun leviämismallilaskelmat on päivitettävä 31.3.2009 mennessä siten, että lupamääräyksessä 14 edellytetyn suunnitelman sisältäviä toimenpiteitä on meluselvityksessä tarkasteltu. Melualueet on kuvattava seuraavilla melun tunnusluvuilla ja melutasoilla:
 $L_{Aeq, klo\ 09-21}$ 60, 55, 50, 45 dB
- Lisäksi on esitettävä lentotoiminnasta aiheutuvat lentomelualueet, joilla enimmäismelutaso L_{ASmax} ylittää 80 dB, 75 dB ja 65 dB yleisimmin käytetyillä lentoonlähtö- ja laskeutumisreiteillä sekä arvio enimmäismelutason ylittävien tapahtumien määrästä ja tapahtumien ajankohdista.

Suunnitelma meluselvityksen toteuttamisesta on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi viimeistään kaksi kuukautta ennen selvityksen aloittamista. Meluselvityksen tulokset on toimitettava 31.3.2009 mennessä tiedoksi Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen ympäristönsuo-

jeluviranomaiselle. Tarvittaessa on ryhdyttävä alueellisen ympäristökeskuksen edellyttämiin meluhaittoja vähentäviin toimenpiteisiin. Hämeen ympäristökeskus päättää tarvittaessa toimenpiteistä erikseen. (YSL 43 §, 46 §, 55 §)

16. Räyskälä-Säätiön on opastettava ja valvottava riittävästi hinaus- ja laskuvarjohyppykoneiden lentäjiä noudattamaan antamia ohjeita käytettävistä lentoreiteistä ja lentokorkeuksista sekä noudattamaan tässä päätöksessä annettuja aikarajoja ja muita lentotoimintaa koskevia määräyksiä. (YSL 43 §, 46 §, NaapL 17 §)

Polttonesteen jakelutoiminta

Neste Aviation -ilmailupalvelut Neste Oil Oyj:n polttoainesäiliö

17. Neste Aviationin lentobensiinisäiliön on rakenteineen vastattava Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä (415/1998) vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla edellytetyjä vaatimuksia, standardia SFS 3352 ja Turvatekniikan keskuksen standardeja ja ohjeita. Ulkopuolisen asiantuntijan on tarkastettava jakeluasema 31.3.2008 mennessä. Tarkastuspöytäkirja, jossa huomioidaan edellä mainitut vaatimukset ja esitetään mahdolliset kunnostustarpeet, on toimitettava viipymättä Hämeen ympäristökeskukselle. Mikäli kunnostustarpeita esiintyy, on ne toteutettava 31.12.2009 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

Jakeluaseman maaperän tilasta on tehtävä selvitys 30.6.2009 mennessä. Selvityksessä on huomioitava säiliön alla oleva ja säiliön täyttö- ja tankkaustoimintaan käytetty alue. Suunnitelma maaperän tilan selvittämisestä on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi. Suunnitelmaan on liitettävä ulkopuolisen asiantuntijan selvitys maaperän mahdollisesta pilaantuneisuudesta ja tarvittaessa esitys maaperän kunnostamiseksi. Tarvittaessa alueellinen ympäristökeskus voi tehdä suunnitelmaan tarpeelliseksi katsomansa muutokset ja lisäykset. Selvitys on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Maaperän tilan selvityksen ja mahdollisten kunnostustoimien jälkeen alue, jossa polttonestesäiliö sijaitsee, säiliön täyttö sekä tankkaus tapahtuu, on päällystettävä tiiviiksi ja mahdolliset valumat näiltä alueilta on voitava kerätä talteen. Päällystystyöt on tehtävä 31.12.2009 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

18. Neste Aviationin jakelualueen hulevedet on johdettava niin, että niistä ei aiheudu pinta- tai pohjavesien pilaantumisvaaraa. Jakelualueen hulevedet on johdettava tiiviissä viemäriässä I-luokan öljynerotuskaivon kautta pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevalle suoimeyttämölle. 31.12.2009 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n polttonestesäiliö

19. Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n lentobensiinisäiliön on rakenteineen vastattava Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä (415/1998) vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla edellytetyt vaatimuksia, standardia SFS 3352 ja Turvatekniikan keskuksen standardeja ja ohjeita. Ulkopuolisen asiantuntijan on tarkastettava jakeluasema 31.3.2008 mennessä. Tarkastuspöytäkirja, jossa huomioidaan edellä mainitut vaatimukset ja esitetään mahdolliset kunnostustarpeet, on toimitettava viipymättä Hämeen ympäristökeskukselle. Mikäli kunnostustarpeita esiintyy, on ne toteutettava 31.12.2008 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

Jakeluaseman maaperän tilasta on tehtävä selvitys 29.8.2008 mennessä. Selvityksessä on huomioitava säiliön alla oleva ja säiliön täyttö- ja tankkaustoimintaan käytetty alue. Suunnitelma maaperän tilan selvittämisestä on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi. Suunnitelmaan on liitettävä ulkopuolisen asiantuntijan selvitys maaperän mahdollisesta pilaantuneisuudesta ja tarvittaessa esitys maaperän kunnostamiseksi. Tarvittaessa alueellinen ympäristökeskus voi tehdä suunnitelmaan tarpeelliseksi katsomansa muutokset ja lisäykset. Selvitys on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Maaperän tilan selvityksen ja mahdollisten kunnostustoimien jälkeen alue, jossa polttonestesäiliö sijaitsee, säiliön täyttö sekä tankkaus tapahtuu, on päällystettävä tiiviiksi ja mahdolliset valumat näiltä alueilta on voitava kerätä talteen. Päällystystyöt on tehtävä 31.12.2008 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

20. Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n jakelualueen hulevedet on johdettava niin, että niistä ei aiheudu pinta- tai pohjavesien pilaantumisvaaraa. Jakelualueen hulevedet on johdettava tiiviissä viemärissä I-luokan öljynerotuskaivon kautta pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevalle suoimeyttämölle. 31.12.2008 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

Liikkuvan poliisin polttonestesäiliö

21. Liikkuvan poliisin 5 000 litran polttonestesäiliö on kunnostettava Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä (415/1998) vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla edellytetyjen vaatimusten mukaiseksi. Lisäksi on noudatettava standardia SFS 3352 ja Turvatekniikan keskuksen standardeja ja ohjeita. Säiliö on kunnostettava tai korvattava uudella 31.12.2008 mennessä. Suunnitelma jossa huomioidaan edellä mainitut vaatimukset ja esitetään mahdolliset kunnostustarpeet, on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi 31.3.2008 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

22. Jakeluaseman maaperän tilasta on tehtävä selvitys 31.5.2008 mennessä. Selvityksessä on huomioitava säiliön alla oleva ja säiliön täyttö- ja tankkaustoimintaan käytetty alue. Suunnitelma maaperän tilan selvittämisestä

on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi. Suunnitelmaan on liitettävä ulkopuolisen asiantuntijan selvitys maaperän mahdollisesta pilaantuneisuudesta ja tarvittaessa esitys maaperän kunnostamiseksi. Tarvittaessa alueellinen ympäristökeskus voi tehdä suunnitelmaan tarpeelliseksi katsomansa muutokset ja lisäykset. Selvitys on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Maaperän tilan selvityksen ja mahdollisten kunnostustoimien jälkeen alue, jossa polttonestesäiliö sijaitsee, säiliön täyttö sekä tankkaus tapahtuu, on päällystettävä tiiviiksi ja mahdolliset valumat näiltä alueilta on voitava kerätä talteen. Päällystystyöt on tehtävä 31.12.2008 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

23. Liikkuvan poliisin jakelualueen hulevedet on johdettava niin, että niistä ei aiheudu pinta- tai pohjavesien pilaantumisvaaraa. Jakelualueen hulevedet on johdettava tiiviissä viemäriässä öljynerotuskaivon kautta pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevalle suoimeyttämölle 31.12.2008 mennessä. (YSL 7 §, 8 §, 43 §)

Muu toiminta

24. Moottoripyörä- ja moottoriajoneuvokilpailuista sekä muista erityisen häiritsevää melua aiheuttavista ajoharjoituksista on tehtävä ympäristönsuojelulain 60 §:n mukainen melua ja tärinää aiheuttavaa tilapäistä toimintaa koskeva ilmoitus Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. (YSL 43 §, 60 §)

Paras käyttökelpoinen tekniikka

25. Toiminnanharjoittajan on seurattava parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä. Parasta taloudellisesti käyttökelpoista tekniikkaa on hyödynnettävä kaikissa Ilmailukeskuksen toiminnoissa niin, että päästöt ja ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman vähäisiä. Lentopaikalla operoivien lentokoneiden äänenvaimennusta on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan tehostamaan meluvaikutusten vähentämiseksi. (YSL 4 §, 5 §, 43 §, YSA 37 §)

Käyttö- ja päästötarkkailu

26. Ilmailukeskuksen toiminnan käyttö- ja päästötarkkailu on toteutettava hakemuksessa esitetyn mukaisesti seuraavin muutoksin: Ilmailukeskuksen pohjavesitarkkailu on suoritettava kaksi kertaa vuodessa, touko-kesäkuussa ja elo-syyskuussa. Näytteenottopisteet ovat leirintäalueen rengaskaivo yläpuolisena pisteenä ja päätöksen liitteenä olevassa kartassa esitetty pohjavesiputki A01 alapuolisena pisteenä. Pohjavesistä on analysoitava pH, happi, haju, maku, sameus, väriluku, sähkönjohtavuus, kokonaisfosfori, kokonaistyppi, kloridi, öljy, lyijy ja MTBE. Hämeen ympäristökeskus voi tehdä tarvittaessa muutoksia esitettyyn tarkkailuohjelmaan. (YSL 43 §, 46 §)

27. Öljynerottimia on huollettava ja niiden toimintaa on tarkkailtava säännöllisesti. Öljynerotusjärjestelmän tarkkailusta ja hoidosta on pidettävä kirjaa. Kirjanpidosta tulee selvittää poiskuljetetut jätemäärät, laatu, toimituspaikat, tarkkailupäivämäärät, tyhjennyspäivämäärät ja viejien nimet. (YSL 7 §, 42 §, 46 §, JäteL 6 §, 51 §, 52 §)

Polttoaineiden pohjavesitarkkailu

28. Neste Aviationin, Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:n ja Liikkuvan poliisin polttoaineenjakeletoiminnan pohjavesivaikutuksia on tarkkailtava kaksi kertaa vuodessa, touko-kesäkuussa ja elo-syyskuussa. Pohjavesiputket on asennettava pohjaveden virtaussuuntaan nähden jokaisen polttonestesäiliön alapuolelle. Esitys pohjavesiputkien sijainnista on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi 31.3.2008 mennessä.

Pohjavesiputkista analysoidaan bensiini- ja öljyhiilijakeet, lyijy, TVOC, MTBE, TAME ja BTEX –yhdisteet. Analyysitulokset on lähetettävä viipymättä Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Selvitys lentobensiinin koostumuksesta on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle 31.3.2008 mennessä. Hämeen ympäristökeskus voi selvityksen perusteella tehdä muutoksia analyysivalikoimaan. (YSL 7 §, 8 §, 43 §, 46 §)

Pintavesitarkkailu

29. Lentopaikka-alueelta johdettavia hulevesiä on tarkkailtava kerran vuodessa, huhti-toukokuussa. Näytteistä analysoidaan väriluku, pH, sähkönjohtavuus, sameus, kiintoaine, kokonaishiili TOC, kokonaisfosfori, kokonaistyyppi ja mineraaliöljyt. Esitys tarkkailupisteen sijainnista on toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi 31.3.2008 mennessä. Analyysitulokset on lähetettävä viipymättä Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Hämeen ympäristökeskus voi selvityksen perusteella tehdä muutoksia analyysivalikoimaan. (YSL 7 §, 8 §, 43 §, 46 §)

Kirjanpito ja raportointi

30. Ilmailukeskuksen käytöstä ja käytön valvonnasta, häiriötilanteista, ympäristönsuojelun kannalta merkityksellisistä tapahtumista ja toteutetuista ympäristönsuojelutoimenpiteistä, päästöistä, jätteistä ja jätehuollosta on pidettävä kirjallista seuranta. Kirjanpitoon on merkittävä vuosittaista raportointia varten tarvittavat tiedot. Seurantakirjanpidon perusteena ovat asiakirjat, kuten Ilmailukeskuksen lentopaikan käyttöä ja valvontaa koskevat tallenteet, häiriökirjanpito, huoltotodistukset, tutkimus-, mittaus- ja tarkkailutulokset, jätekirjanpito ja jätteiden siirtoasiakirjat, tulee säilyttää vähintään neljän vuoden ajan. Kirjanpito on pyydettyä esitettävä valvontaviranomaisille. Tarvittaessa kirjanpidosta on tehtävä valvontaviranomaisille yhteenvetoraportteja. (YSL 5 §, 43 §, 46 §, 83 §, JäteL 51 §, 52 §, 54 §)

31. Räyskälä-Säätiön on vuosittain helmikuun loppuun mennessä toimitettava Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle edellistä vuotta koskeva raportti, josta käyvät ilmi ainakin seuraavat Ilmailukeskuksen toimintaa koskevat tiedot:
- lentopaikan nousujen ja laskujen määrä, niiden jakautuminen arkipäiviin ja viikonloppuun sekä päivä-, ilta ja yöaikaan
  - määräyksen 14 noudattamista koskevat tiedot
  - mahdolliset onnettomuus tai vahinkotilanteet ja niiden johdosta tehdyt toimenpiteet ja toiminnan muutokset
  - luvan saajan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot
  - jätteiden laatu, laji, määrä sekä hyödyntämis- ja käsittelytavat, varastointi, toimituskohteet, jätteen kuljettajat (jätteiden luokittelussa tulee käyttää ympäristöministeriön asetuksessa [YmpA 1129/2001] esiintyvää jätettelua)
  - yhteenveto käyttö- ja päästötarkkailusta
  - tiedot ympäristönsuojelun kannalta merkittävistä häiriötilanteista (ajankohta, kestoaika, syy, arvio päästöistä ja niiden ympäristövaikutuksista sekä suoritettavat toimenpiteet)
  - yhteenveto ympäristönsuojelun kannalta olennaisista huoltotoimenpiteistä
  - yhteenveto pinta- ja pohjavesitarkkailusta
(YSL 5 §, 43 §, 46 §, 83 §, YSA 30 §, JäteL 51 §, 52 §)

Mittausten laadunvarmennus

32. Kaikki mittaukset, näytteidenotto ja analysointi on suoritettava CEN, ISO, SFS tai vastaavan tasoisen kansallisen tai kansainvälisen yleisesti käytössä olevan standardin mukaisesti. (YSL 43 §, 46 §, 108 §)

Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet

33. Häiriötilanteissa ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa on aiheutunut tai uhkaa aiheutua määrältään tai laadultaan tavanomaisesta poikkeavia päästöjä ilmaan, vesistöön tai maaperään, on viivytyksettä ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin tällaisten päästöjen estämiseksi, päästöistä aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi ja tapahtuman toistumisen estämiseksi. Kyseisistä tilanteista on ilmoitettava viivytyksettä Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan on laadittava ja ylläpidettävä käyttöhenkilökunnalle ohjeistus ilmoitusmenettelystä. (YSL 43 §, 46 §, 62 §, YSA 30 §)
34. Vahinko- ja onnettomuustilanteiden varalta on laitosalueella oltava riittävästi torjuntalaitteita ja -tarvikkeita saatavilla. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että henkilöstö on koulutettu ja perehdytetty torjuntalaitteiden ja -tarvikkeiden käyttöön. (YSL 7 §, 8 §, 43 §, JäteL 6 §)

Toiminnan muuttaminen tai lopettaminen

35. Toiminnanharjoittajan on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava toiminnan olennaisista muutoksista tai toiminnan keskeyttämisestä Hämeen ympäristökeskukselle ja Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Luvan haltijan vaihtuessa on uuden haltijan ilmoitettava vaihtumisesta kirjallisesti Hämeen ympäristökeskukselle. (YSL 43 §, 81 §, YSA 30 §)
36. Toiminnanharjoittajan on hyvissä ajoin, viimeistään yhdeksän kuukautta, ennen toiminnan lopettamista esitettävä Hämeen ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi yksityiskohtainen suunnitelma lopettamiseen liittyvistä toimituksista ja lopettamisen jälkeisestä ympäristön tilan tarkkailusta. (YSL 7 §, 8 §, 43 §, 46 §, 81 §, 90 §, YSA 30 §)

RATKAISUN PERUSTELUT

Lupaharkinnan perusteet

Kun toimintaa harjoitetaan tässä päätöksessä esitetyllä tavalla ja noudatetaan annettuja määräyksiä, toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä ne vaatimukset, jotka luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Luvan myöntämisen edellytykset

Toimittaessa tämän päätöksen mukaisesti laitoksen toiminnasta ei nykytietämyksen mukaan aiheudu terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityistä luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta. Lupaharkinnassa ja myöntämisperusteina on otettu huomioon, että kyseessä on olemassa oleva toiminta, toimintojen aiheuttama pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriskit, alueen muu käyttö ja Natura-alue.

Räyskälän Ilmailukeskuksen vuokra-alue rajoittuu Maakylän-Räyskälän Natura 2000 –alueeseen. Maakylän-Räyskälän alue on liitetty Natura 2000 –verkostoon luontodirektiivin mukaisena SCI - alueena, jolla suojellaan mm. hiekkamaiden kirkasvetisiä ja niukkaravinteisiä järviä ja lampia. Luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096) 65 ja 66 §:n mukaan hankkeet tai suunnitelmat eivät saa yksin eivätkä yhdessä merkittävästi heikentää alueen luontoarvoja. Vaikutukset on arvioitava, mikäli on todennäköistä, että tällaisia vaikutuksia ilmenee. Hämeen ympäristökeskus edellytti hakijaa täydentämään ympäristölupahakemusta alustavalla ja perustellulla arvioinnilla LsL:n 65 §:n mukaisen arvioinnin tarpeellisuudesta. Hakija on toimittanut asiaa koskevan esiarvioinnin, jonka mukaan mahdolliset haittatekijät ovat erilaiset polttoaine- ja öljypäästöt. Selvityksessä on mm. todettu, että Ilmai-

luokeskuksen tavoitteena on luopua kokonaan lämmitysöljyn käytöstä ja polttoainesäiliöt tarkastetaan säännöllisesti ja uusitaan tarpeen mukaan. Hämeen ympäristökeskus toteaa, että esiarviointi keskittyi lähinnä mahdollisten polttoaine- ja öljypäästöjen vaikutuksiin, jotka ovatkin suurimmat uhat ajatellen alueen luontodirektiivin mukaisia suojeluarvoja. Ympäristökeskuksen mukaan esitetyn esiarvioinnin perusteella ei luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointimenettely ole tarpeellinen. Ympäristölupahakemuksessa esitettyjen toimenpiteiden ja lupapäätöksessä annettujen määräyksien perusteella, jotka koskevat maaperän-, pinta- ja pohjavesien suojelua ja tarkkailua, Hämeen ympäristökeskus katsoo, että Ilmailukeskuksen toiminta ei aiheuta merkittävää uhkaa Natura 2000 –alueelle.

Lentotoiminnasta ei aiheudu naapurussuhdelain (13.2.1920/26) 17 §:n mukaista kohtuutonta meluhaittaa, kun otetaan huomioon toiminnan määrä, lentotoimintojen ajallinen kesto ja ajalliset rajoitukset. Kyseessä on olemassa oleva toiminta.

Lupamääräysten yksilöidyt perustelut

Toimintojen ympäristönsuojelun tason ylläpitäminen ja mahdollisimman hyvien haittojen torjuntakeinojen soveltaminen edellyttävät päästöjen ja ympäristövaikutusten jatkuvaa seurantaa ja ympäristönsuojelutoimien kehittämistä. Mikäli ympäristönsuojelun tavoitteita ei saavuteta tai toiminnasta syntyy ennalta arvaamattomia ympäristövaikutuksia, toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä erityisiin toimenpiteisiin ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi tai poistamiseksi. (Määräys 1)

Ilmailukeskuksen läheisyydessä on vakituista ja loma-asutusta, joiden käyttäjiä Ilmailukeskuksen alueella ilmenevä melu häiritsee. Viihtyisyys- ja terveyshaittojen rajoittamiseksi on asetettu melulle hyväksyttävä melutaso. Melutasoille annetut raja- ja tavoitearvot vastaavat valtioneuvoston päätöksessä asetettuja melutason ohjearvoja (VNp 993/1992, Ympäristöministeriön ohje 1/1995 ympäristömelun mittaaminen). (Määräys 2)

Pohjavesien suojelemiseksi Ilmailukeskuksen hulevesien johtaminen pohjavesialueen ulkopuolelle on tärkeää. Lentopaikan ympäristöolosuhteiden perusteella ei hulevesiä pidä imeyttää I-luokan pohjavesialueella maaperään. Hulevedet tulee saada kerättyä hallitusti talteen asfalttipintojen kallistusten avulla. Mikäli pihan asfaltoituihin pintoihin pääsee polttoaineita tai kemikaaleja, on mahdollista, että polttoaineet ja kemikaalit pääsevät kulkeutumaan hulevesien yhteydessä maaperään tai pohjaveteen. Määräykset ovat siten tarpeen maaperän ja pohjaveden riittävän suojelutason varmistamiseksi. (Määräys 3)

Ilmailukeskuksen jätehuoltojärjestelmää tulee edelleen kehittää niin, että kaikki hyödynnettävissä olevat jätteet hyödynnetään ensisijaisesti aineena. Kaatopaikalle sijoitettavan jätteen määrän vähentäminen on valtakunnallisen jättesuunnitelman vähentämistavoitteen mukaista.

Ilmailukeskuksen ongelmajätehuolto on järjestettävä jätelain periaatteiden mukaisesti. Ongelmajätteitä ei saa sekoittaa toisiinsa paitsi, jos se on jätteen käsittelyn kannalta välttämätöntä ja se voidaan tehdä aiheuttamatta vaaraa tai haittaa. Ongelmajätteiden varastoinnissa on varauduttava vuotojen hallintaan. Asianmukainen ongelmajätteistä huolehtiminen edellyttää niiden toimittamista käsiteltäväksi laitokseen, jonka ympäristöluvassa tällaisten jätteen vastaanotto on hyväksytty. Jätelain 6 §:n mukaan ongelmajätteen tuottaja ja kuljettaja ovat vastuussa siitä, että ongelmajätteet kuljetaan lain mukaiseen paikkaan. Valtioneuvoston päätöksessä ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä (659/1996) on annettu ongelmajätteiden siirtoa varten laadittavaa siirtoasiakirjaa koskevat määräykset. Siirtoasiakirjamenettelyn avulla voidaan seurata ongelmajätteen kulkua tuottajalta asianmukaiseen hyödyntämis- tai käsittelypaikkaan. (Määräykset 4-6)

YSL 7 § ja YSL 8 § käsittelevät maaperän ja pohjaveden ehdotonta pilaa-miskieltoa. Näiden mukaan maahan ei saa päästää tai johtaa jätettä tai ainetta, joka aiheuttaa maaperän tai pohjaveden sellaisen laadun huonontumisen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muuta niihin verrattavaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Koska tässä tapauksessa on kysymys yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeästä pohjavesialueesta, on polttonesteiden ja muiden haitallisten aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen estettävä parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja ympäristön kannalta parhaan käytännön mukaisin suojaus-toimenpitein, jota edustaa mm. määräyksessä 12 edellytetty velvoite poistaa maanalaiset öljysäiliöt käytöstä. Räyskälä-Säätiö on lisäksi ilmoittanut har-kitsevansa öljylämmityksestä luopumista. (Määräykset 7-12)

Moottorikoneiden nousuista ja laskuista sekä lennoista aiheutuu meluhaittaa asutukselle ja loma-asutukselle. Meluhaittaa on rajoitettu annetulla lentopaikan käyttöaikaa koskevalla aikarajoituksella ja määräyksellä suunnitella nousut ja laskut pois päin asutuksesta. Lentoreitit on tarpeen myös valita siten, että niistä aiheutuva haitta asutukselle ja loma-asutukselle on mahdollisimman vähäinen.

Yksittäisten moottorikäyttöisten lentokoneiden nousujen ja laskujen aiheuttama meluhaitta on vähäisempi kuin erilaisten tapahtumien tai näyttösten aiheuttama häiriö, jolloin operaatioita on useita peräkkäin ja koneita on alueen ilmatilassa mahdollisesti useita yhtä aikaa. Rajoittamalla suurten tapahtumien aikaisia moottorikoneiden nousu- ja laskuaikoja, voidaan aamu- ja iltaiikoihin ajoittuvaa meluhaittaa vähentää myös kentän ulkopuolisilla alueilla. Poikkeustilanteissa tarvitaan ympäristökeskuksen hyväksyntä toiminta-ajoille.

Määräyksessä 14 on edellytetty toiminnanharjoittajaa toimittamaan suunnitelma meluhaittojen vähentämiseksi. Vuoden 2005 meluselvityksen mukaan sekä asumiseen käytettäville alueille että loma-asutusalueille annetut

melutason ohjearvot päiväaikaan ylittyvät mittauspisteessä 4. Ohjearvo 45 dB ylittyy useammassakin mittauspisteessä. Toiminnanharjoittajaa onkin edellytetty esittämään meluhaittojen vähentämiseksi suunnitelma. Toteutettuja vähentämistoimenpiteitä, esimerkiksi lentojen jakamista useammalle hinauskuviolle, ja niiden vaikutusta on tarkasteltava toiminnanharjoittajalta edellytetyn melun leviämismallilaskelman uusimisen yhteydessä.

Koska melutilanne muuttuu lentokaluston tai -toiminnan (mm. laskujen, nousujen, lentoreittien) muuttuessa, on melun mallinnuslaskelma edellytetty uusittavaksi samanaikaisesti määräyksessä 14 edellytetyn suunnitelman kanssa sekä lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä vuoden 2014 loppuun mennessä. Mallilaskelmassa on esitettävä melualueet ekvivalenttitasoina (L_{Aeq}) päätöksen perusteiden oikeellisuuden seuraamiseksi ja toiminnan vaikutusten seuraamiseksi. Lisäksi on eriteltävä erikseen L_{ASmax} 80 dB, 75 dB ja 65 dB alueet, jotta voidaan arvioida toiminnasta yleisesti aiheutuvaa häiritsevyyttä.

Laskuvarjohyppyihin käytetyn lentokoneen aiheuttamaa meluhaittaa on vähennetty asentamalla koneeseen kolmilapainen potkuri ja äänenvaimennin. Purjelentokoneiden hinauksiin käytetyistä koneista toinen on varustettu äänenvaimentimella ja toiseen se tullaan asentamaan. (Määräykset 13-16)

Räyskälä-Säätiö on ilmoittanut vastaavansa tässä ympäristölupapäätöksessä Neste Aviationille, Hämeen Laskuvarjourheilijat ry:lle ja Liikkuvalla poliisille annettujen polttoainenjakeletoimintaa koskevien määräysten toteutumista.

Standardia SFS 3352 palavien nesteiden jakeluasemasta sovelletaan lentobensiinin automaattisiin jakelupisteisiin ja tilapäiseen jakelupisteeseen, josta polttoainetta luovutetaan moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineeksi. Määräyksissä 17, 19 ja 21 on edellytetty, että polttoainesäiliöt, jakelulaitteet ja rakenteet tarkastetaan ja tarkastuksen perusteella kunnostetaan vastaamaan edellä mainittua standardia, Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöstä vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista ja Turvateknikan keskuksen standardeja ja ohjeita. Toiminnanharjoittajan on ennen kunnostamista toimitettava ympäristökeskukselle selvitys, josta ilmenee, miten toteutettavat toimenpiteet vastaavat asetettuja vaatimuksia.

Alueella mahdollisesti olevat pilaantuneet maat aiheuttavat pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Pilaantuneisuuden selvittäminen ja tarvittaessa pilaantuneiden maiden poistaminen alueelta on tarpeellista pohjaveden pilaantumisen estämiseksi. Säiliön täyttöpaikan ja jakelualueen päällystäminen on tarpeen pohjaveden pilaantumisen estämiseksi. Varsinkin Liikkuvan poliisin alueella on varastoitu ja käsitelty polttoaineita pelkällä maapohjalla.

Maaperän ja vesien pilaantumisvaaran ehkäisemiseksi toiminnanharjoittajan tulee polttoaineiden käsittelyssä sekä varastoinnissa huolehtia rakenteellisista ja käyttöteknisistä suojaustoimenpiteistä. Polttonestesäiliöiden ja putkistojen kuntotarkastukset tulee tehdä säännöllisesti. Tarkastuspöytäkir-

jojen jäljennökset tulee toimittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja alueelliselle ympäristökeskukselle viipymättä tiedoksi.

I-luokan pohjavesialueella on edellytetty käytettäväksi I-luokan öljynerotinta, jolla saavutetaan hiilivetytipitoisuus alle 5 mg/l. Vaatimus edustaa parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönottoa toiminnan ympäristövaikutusten vähentämisessä. (Määräykset 17-23)

Ilmailukeskuksen alueella järjestettävä Liikkuvan poliisin moottoripyöräkoulutus ei ole luvanvaraista toimintaa. Tehdyn melumittauksen perusteella melutason ohjearvot eivät ylity.

Lennokkitoiminta, ennakoivan ajon kurssit, auto- ja moottoripyöräharrastajien kokoontumisajot ja kerhotapaamiset eivät ole luvanvaraista toimintaa.

Ilmailukeskuksen alueella järjestettävistä moottoripyörä- ja moottoriajoneuvokilpailuista sekä erityisen häiritsevää melua aiheuttavista ajo- ja harjoituksista tulee tehdä ympäristönsuojelulain 60 §:n mukainen ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka voi ympäristönsuojelulain 64 §:n perusteella antaa tarpeellisia määräyksiä mm. ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. (Määräys 24)

Ympäristönsuojelulain yleisenä periaatteena on, että pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Ilmailukeskuksen toiminnasta aiheutuvien päästöjen ehkäisy ja rajoittaminen tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä toiminnastaan aiheutuvista ympäristövaikutuksista sekä niiden parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan perustuvista vähentämiskeinoista. (Määräys 25)

Määräykset tarkkailusta, kirjanpidosta ja raportoinnista on annettu ympäristövaikutusten selvittämiseksi ja valvonnan toteuttamiseksi. Ympäristönsuojelun edistämiseksi ja elinympäristön haittojen ehkäisemiseksi ja poistamiseksi on oltava selvillä toiminnan ympäristövaikutuksista. Lisäksi lupamääräysten noudattamisen seuranta ja toimintojen ympäristövaikutusten arviointi edellyttävät kirjanpitoa ja raportointia. Valvontaviranomaiset tarvitsevat vuosiraportin käyttöönsä tämän luvan valvontaa varten. Vuosiraportointi tulisi tehdä Hämeen ympäristökeskukselle ympäristöhallinnon tietojärjestelmän kautta. Jos raportoitavaksi edellytetyjä tietoja ei ole mahdollista toimittaa tietojärjestelmän kautta, tulee kyseiset tiedot saattaa muulla tapaa Hämeen ympäristökeskuksen tietoon.

Öljynerotuskaivojen säännöllisellä huollolla ja tarkkailulla varmistetaan rakenteellisen suojauksen toimivuutta. Rakenteellisissa suojauksissa olevien puutteiden korjaaminen edellyttää järjestelmällistä tarkastelua. (Määräykset 26-31)

Ympäristönsuojelulain 108 §:n mukaan muun muassa kaikki mittaukset ja selvitykset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin. (Määräys 32)

Häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautuminen, ilmoitus- ja toimintavelvoite on annettu välittömän ympäristövahingon torjunnan onnistumisen varmentamiseksi, viranomaisten ja lähiasukkaiden tiedonsaannin varmistamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi. Toiminnanharjoittajan on oltava tietoinen toimintansa ympäristöriskeistä ja keinoista hallita niitä. (Määräykset 33-34)

Jotta toiminnassa tapahtuvia muutoksia voidaan seurata ja valvoa sekä tarvittaessa arvioida muutoksen merkittävyys uuden lupakäsittelyn tarpeellisuudesta, tulee toiminnassa tapahtuvista muutoksista ilmoittaa ympäristökeskukselle hyvissä ajoin. Lentopaikan viimeistelytoimilla varmistetaan alueen sopeutuminen ympäristöön ja pitkäaikaisten haittojen estyminen. Toiminnasta ja alueesta luopuminen, viimeistelytyöt ja tarkkailu voidaan toteuttaa vain erillisen suunnitelman perusteella. Tarvittaessa toiminnan pitkäaikaisia ympäristövaikutuksia tulee tarkkailla myös toiminnan loppumisen jälkeen. (Määräykset 35-36)

LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN

Päätöksen voimassaolo

Päätös on voimassa toistaiseksi. Toiminnan olennainen muuttaminen edellyttää ympäristölupaa.

Lupamääräysten tarkistaminen

Toiminnanharjoittajan on 31.12.2014 mennessä tehtävä uusi hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi. Ympäristölupahakemukseen on liitettävä lupamääräysten tarkistamista varten muun tarvittavan selvityksen ohella selvitys parhaan käyttökelpoisen tekniikan toteutumisesta Ilmailukeskuksen lentotoiminnassa sekä vuonna 2014 päivitettävä meluselvitys.

Korvattavat päätökset

Tämä päätös korvaa seuraavat päätökset:
Riihimäen seudun kansanterveystyön kuntaliitto, terveyslautakunnan valvontaosaston päätös sijoitusluvan myöntämisestä 30.3.1979.

Maininta lupaa ankaramman asetuksen noudattamisesta

Jos asetuksella annetaan ympäristönsuojelulain tai jätelain nojalla jo myönnetyn luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tarkkailumääräysten noudattaminen muutoksenhausta huolimatta

Hämeen ympäristökeskus määrää ympäristönsuojelulain 101 §:n 3 momentin mukaisesti, että tässä ympäristölupapäätöksessä edellytetyt tarkkailumääräyksiä, lupamääräykset 15, 26-32, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Täytäntöönpanon ei katsota tekevän muutoksenhakua hyödyttömäksi. Muutoksenhakutuomioistuimien voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86 (YSL) 4, 5, 7, 8, 19, 35, 42, 43, 46, 55, 60, 62, 81, 83, 90, 101, 108 §
Ympäristönsuojeluasetus 18.2.2000/169 (YSA) 30, 37 §
Laki ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulusta 4.2.2000/113 (YvpL)
Jätelaki 3.12.1993/1072 (JäteL) 4, 6, 9, 12, 19, 51, 52, 54 §
Jäteasetus 22.12.1993/1390 (JäteA) 5, 6, 8 §
Ympäristöministeriön asetus yleisempien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta (YMA 1129/2001)
Valtioneuvoston päätös ongelmajätteistä annettavista tiedoista sekä ongelmajätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä (VNp 659/1996) 1 §
Laki eräistä naapuruussuhteista 13.2.1920/26 (NaapL) 4, 17 §
Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992)
Hallintolaki 6.6.2003/434
Valtion maksuperustelaki (150/1992)
Laki valtion maksuperustelain muuttamisesta (961/1998)
Ympäristöministeriön asetus alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (YMA 1237/2003)

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tämän ympäristöluvan käsittelystä peritään valtion maksuperustelain (150/92) ja ympäristöministeriön asetuksen (1237/2003) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista perusteella 3 362,50 euroa.

Maksun suuruus perustuu ympäristöministeriön asetukseen (1237/2003) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista ja sen liitteenä olevan maksutaulukon kohtaan: Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristönsuojelulain 33 §:n nojalla siirtämän asian käsittelystä peritään maksu, joka vastaa kunnan kyseisen toiminnan lupahakemuksen käsittelystä perimää maksua. Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen maksu lentopaikalle on 1 345 euroa.

Ympäristönsuojelulain 35 §:n 4 momentissa tarkoitettujen samanaikaisesti ratkaistavien useiden toimintojen lupa-asioiden käsittelystä peritään yhdistetty maksu siten, että korkeimpaan maksuluokkaan kuuluvan toiminnan käsittelymaksuun lisätään muiden toimintojen osuutena 50 prosenttia näiden toimintojen maksuista. Jos jonkin toiminnan toimivaltainen lupaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, maksu on 50 prosenttia asianomaisen kunnan maksutaksan mukaisesta maksusta. Jos kuitenkin asian käsittelyn vaatima työmäärä vastaa uudelta toiminnalta vaadittavan luvan käsittelyä, peritään kunkin toiminnan lupa-asian käsittelystä täysi maksu.

Lopen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen maksu jakeluasematoiminnalle on 1 345 euroa. Kyseessä on kolme polttoaineenjakeletoimintoa, joiden jokaisen maksua on alennettu 50 prosentilla.

LUPAPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Räyskälä-Säätiö, saantitodistuksella

Jäljennös päätöksestä

Lopen kunnanhallitus
Lopen ympäristölautakunta
Lopen tekninen lautakunta
Riihimäen seudun terveystakeskuksen ky:n yhtymähallituksen ympäristöterveysosasto
Etelä-Suomen lääninhallitus, Sosiaali- ja terveystakesosasto
Kanta-Hämeen pelastuslaitos
Metsähallitus
Puolustusministeriö
Hämeen liitto
Vojakkalan kylätoimikunta
Räyskälän kylätoimikunta
Muistuttajat (15)
Suomen ympäristökeskus, sähköisenä asiakirjana

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaisille, joille lupahakemuksesta on erikseen annettu tieto

Ilmoittaminen kunnan ilmoitustaululla ja lehdessä

Hämeen ympäristökeskus tiedottaa tästä päätöksestä julkisesti kuuluttamalla Lopen kunnan ilmoitustaululla ja ilmoittaa kuulutuksesta Lopen Lehti- ja Riihimäen Seudun Viikkouutiset - nimisissä sanomalehdissä.

Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa esittelijä Maria Väänänen p. 040 8422 650.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen haetaan valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valituskirjelmä toimitetaan päätöksen tehneelle viranomaiselle. Valituskirjelmä on toimitettava Hämeen ympäristökeskusk-selle viimeistään 3.1.2008. Valitusosoitus on liitteenä.

Valitusoikeus tähän päätökseen on:

- sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea;
- rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäris-tön-, terveyden-, tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövai-kutukset ilmenevät;
- toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät;
- toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella;
- muulla asiassa yleistä etua valvovalla viranomaisella (YSL 97 §).

Osastopäällikkö,
yli-insinööri

Pirjo Mäkinen

Tarkastaja

Maria Väänänen

LIITTEET

Valitusosoitus (liite 1)
Pohjavesiputken A01 sijaintikartta (liite 2)

